

DEBRECZENI FÜGGETLEN UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁR: HELYBEN: EGY ÓRA 1 KORONA, NEGYEDÉVRE 3 KORONA, VIDÉKEN: EGY ÓRA 1 KORONA 50 FILLÉR, NEGYEDÉVRE 4 KORONA 50 FILLÉR

PÁRTOKTÓL FÜGGETLEN
POLITIKAI NAPILAP

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. HEGEDŰS LORÁNT
KIADÓTULAJDONOSOK: HOFFMANN ÉS KRONOVITZ
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: PIAC-UTCA 49

Feltámadunk

Enyhe szellő lebben végig a tájon, ébresztgeti a szunnyadó világot: kelj fel, kelj fel kék ibolya, bujj ki, bujj ki kicsi virág, fakadj ki rügy, zöldülj ki lomb, hangozzék fel az a berek, gólya megjött, fecske csicsereg: kikeletre, új életre feltámadunk . . !

Jeruzsálem felett elborult az ég, sűrű sötét éjszaka nehezül a tájra, még sötétebb reménytelenség a lelkekre. Nem világít semmi, csak olykor-olykor csillan meg az alabárdosok fegyvere a kiszendvedett Megváltó sirjánál s lobban fel néha a remény a tanítványok keblében: hátha . . . ?

Megvirrad . . . kíváncsi tömegek csoportosulnak az utcákon, a zsinagóga előtt beszélgetve a mult hét nagy eseményeiről, mikor villámgyorsan terjed a hír, a remegve félt, az óhajtván várt: feltámadott az Ur! Hallelujah!

Tizenkilenc század gördült le azóta, tele sok édes reménnyel, sok keserű csalódással, nagy és dicső eseményekkel s fájó visszaemlékezésekkel; a világ egyet fordult, az emberiség arca megváltozott, az egész szellemi élet átalakult; de azért ma is feldobog minden szív, öröm tündököl minden arcon s új életkedv száll a kebelbe, mikor felhasad a Husvét reggele s felzeng a hívek ajkán az áhitatos ének:

„Jézus él, mi is élünk,
A haláltól nem féllünk!“

Oly kimondhatatlanul édes és vigasztaló az élet tömérdek baja-buja közt a hit

Oláh Gábor regénye.

(Szegény magyarok.)

Sohsem fogtam nehezebben könyvismertetéshez, mint most; s előre látom, hogy az ismertetést befejezni sem lesz könnyebb, mint kezdeni. Nem az Oláh Gáborhoz való személyes viszonyom a legfőbb akadály, bár ez is súlyosbítja feladatomat, hanem magának a könyvnek a különös volta. Bizvást elmondhatni róla, hogy a magyar regényirodalomban nincsen párja; alig tudnám hozzá kapcsolni e műfaj bármelyik régebbi termékéhez, de azt is alig hiszem, hogy ez a mű valamikor utódra hivatkozhat. A fény és árnyék, az erő és gyöngeség, a művészi nagyszerűségek és kicsinyes köznapiságok, a fölséges szépségek és undorító rutságok — az ellentétek sorozatát nem folytatva — oly csodálatos módon váltakoznak e regényben, hogy az ember éppen annyira szidhatja és gyaláztatja, mint dicsérheti és magasztalhatja.

Mint regénynek első sorban az a hiánya. — mondhatnám — az a szervi hibája ötlük fel, hogy nagy terjedelméhez képest kicsiny a cselekménye és az a kevés sem egységes. Tulajdonképp egy szobrász apának és költő fiának, Tar Lőrincnek és Tar Lászlónak a szomorú sorsát akarná a szerző elbeszélni,

szava: amit itt szenvedünk, az csak ideig tart; aki elfáradt, pihenni megy; kit ez élet csak szenvedésre hívott, azt új otthon várja, melyben béke van; hogy a sir nem örök, csak átmenet egy jobb hazába, hol „szebb a mező, tisztább a patak, zengőbbek a dalok“.

Enyészik-e, semmisül-e meg valami a nagy világban? Borulhat-e örök éj a lélekre, a szellemre, mit el nem üzne a feltámadás dicső hajnala? Lehetne tényérrel elborítani a napot?

Hányszor ölték meg már az igazságot, hányszor vonták kinpadra a jogot s verték bilincsbe a szabadságot, nem tör-e ki mindannyiszor a szárnyas gondolat, nem kelt-e fel mindannyiszor diadalmasan az elárult nagy eszme? Ami égi származásu, az el nem vesztet; magával hozott örökkévalósága győzedelmeskedik a muló anyagon.

Hellasz megdőlt, Róma nem uralgott többé, de a magasztos eszmék, melyek névüket az emberiség évkönyveiben megörökítették, nem kísérték őket az enyészetbe mint a halott indust gyászoló özvegye, hanem az új világ nemzetéinél új életre kelve ma még ragyogóbb fényben tündökölnek.

Az ó-világ istenei elmentek nyugodni hiveikkel, de ami bennök örök, égi volt, nem támadt-e fel dicsőbb alakban a legmagasztosabb vallásban: a keresztyénségben?

Nemzetünk hányszor volt már sir szélén, hogy legjobb fiai halottként siratták, betörő ellenség vagy zsarnok erőszak hány-

de ebbe a keretbe hihetetlenül sok mindent bele erőszakol. — Tar Lőrinc egy Debreczenbe vetődött szobrász, akinek szerencsétlenségét kettős forrás táplálja. Először az, hogy a poros, szürke, az ihletelő Debreczenben kénytelen tehetségét méltatlan aprópénzre váltani, szobrászból kőfaragóvá köznapiasodni. De még inkább az, hogy alkotó erejét meghaladó művészi feladatokra törekszik. S midőn egy országos pályázatról élte legfőbb művét, szabadságszobrát visszautasítják, ez erkölcsi és anyagi csapás alatt megroppan, hozzátartozóival meghasonlik és csupán a borban keres vigasztalást.

Fia, László az Új-Magyarországnak legkiválóbb költője, Budapest a magyar költészetnek utólérhetetlen magaslatára emelkedik, de szerelmi szerencsétlenségek a fényes költői pályáról letérik, a fővárosból hazasodródik Debreczenbe, ahol szerelmi sebéből nemhogy kigyógyulna, hanem beleveszti magát természetellenes megtévelyedésekbe. Eközben akaratereje folyton gyengül, ellenben az életunalom mindinkább urrá lesz felette. Összetűz mindenkivel, magára zudítja feljebbvalóit, de a regény meséjét itt nem részletezem, mert nagyon hamar ráismernének magának a szerzőnek életfolyására. Elég az hozzá, hogy az életunalomnak egy hevesebb rohamát már nem bírja ki a regény

szor akarta már rászögezni a koporsó födelét s phönixként nem kelt-e fel mindannyiszor megdicsőülve hamvaiból? Mert a szabadság égi lény s ha pokoli ármány keresztre feszíti is, mint egykor a Golgotha várező hajnokát, feltámad, fel kell támadnia a harmadik fényes reggelen!

Most is mennyi felől halljuk a sirató éneket, mely erővel el akarná velünk hitetni, hogy Magyarországnak nincs jövője, hogy mai vezetői a sir felé vivő utra terelték életét, pedig a szárnyait újra bontogató nemzeti liberálisizmus a feltámadást jelentő angyal üde szózatával szilárdítja valósággyá a reményt, hogy az izzó hazaszeretet acél eréllyel s törhetetlen kötelességtudással társulva a második ezerévet is biztosítja e nemzet számára.

Földön is van feltámadás, nemcsak a mennyben.

Itt támadt fel a Messiás, itt támad fel az eszme is.

„Mert Messiás minden nagy eszme,
Amelynek mindig kész a Golgotha,
De bár reá legmélyebb sir borul,
Egy sem marad feltámadatlanul,
Hallelujah! az eszme sorsa ez!“

Husvét ünnepe épen tavaszra esik . .

Enyhe szellő lebben végig a tájon, ébresztgeti a szunnyadó világot: kelj fel, kelj fel kék ibolya, bujj ki, bujj ki kicsi virág, fakadj ki rügy, zöldülj ki lomb, hangozzék fel az a berek, gólya megjött, fecske csicsereg: kikeletre, új életre feltámadunk . . !

K. F.

hőse: Tar László egy szép őszi hajnalon elébe megy a halálnak, a vasut hideg sinpárján csöndesen várja be a robogva érkező forró enyészetet.

A mágnesvasmagot, amellyel elektromosságot indukálnak, nem veszi körül sűrűbb sodronytekercs, mint ahány szállal fonja körül Oláh Gábor regénye cselekvényét, talán nem is azért, hogy bennünk az érzések villamos áramát keltse föl, hanem hogy a magába felgyült feszültséget kiszikrázza. A szerző bemutatja a debreczeni kollégiumot és a budapesti egyetemét, bevezet a fővárosi hírlapok szerkesztőségébe és a vidéki újságok robotos műhelyébe, fölvonultatja előttünk irodalmi életünk tekintélyben megöszült vezéralakjait és sorra veszi a forrongó írői nemzedék legifjabb tagjait, esztétizál és politizál, bölcselkedik és elmélkedik, foglalkozik a nemzetiségi és szociális kérdéssel, fészegeti a fajok és felekezetek harcát, a zsidóság problémáját. E tekergő félreccapásokban fényes helyeket találunk, de sokszor visz bennünket a szerző felesleges és fárasztó ösvényekre, amelyek miatt még inkább elveszítjük szemünk elől a főcselekvények különben sem valami egyenes irányát.

A könyv néha-néha úgy hat reánk, mint egy modern pikáró-regény, mintegy feltámasztott Simplicissimus. Csakhogy a pikáró-

! CSAK TÖRÖK PEZSGOT IGYUNK !

Dolgozik azi gazságügyminiszter

A rehabilitálás törvénye.

Az igazságügyminiszterium egy új törvénytervezetet készített. A tervezet, amelyet Balogh Jenő igazságügyminiszter már legközelebb nyilvánosságra hoz, a rehabilitálásról szól. Az új törvénytervezet kimondja, hogy ha valaki büntetését kitöltötte, vagy a büne elévült és a tett elkövetése óta a büntetett vagy vétség nagyságához mérten 8—10—15 év eltelt, s az illető nemcsak hogy újabb büntetelményt nem követett el, de az egész idő alatt kifogástalan, munkás és tisztességes életmódot folytatott, visszakapja közjogi és polgári jogainak teljességét. Ezt a „rehabilitálást” a bíróság mondja ki, még pedig a fél kérelmére. A rehabilitálás kérelmét a bíróság zárt tárgyaláson intézi el és a kir. ügyészségnek meghallgatása után végzésben mondja ki a rehabilitációt, erről az illetőnek hiteles irást ad. Ha valakit ily módon a bíróság rehabilitált, akkor az mint rovottmultu többé sem a hatóság előtt, sem a közéletben nem szerepel, visszanyeri polgári jogait, vagyis közhivatalnokká, képviselővé választható, esküdt lehet és választójogot is gyakorolhat.

E törvényjavaslaton kívül egy másik törvénytervezet is készült az igazságügyminiszteriumban: a bírói hatalom gyakorlásáról, valamint a királyi ügyészségek szervezetről.

Választási készülődések.

A mióta Sándor János belügyminiszter rendelete a választókerületek beosztásáról megjelent, azóta az ellenzéki klubokban sietős munka folyik a választások előkészítése érdekében.

A munkapártban a választók névjegyzékének összeállításával a központ nem foglalkozdik. Ennek a feladatnak az elvégzése a főispánokra van bízva.

A függetlenségi párt agitáló bizottságának két tagja, Lovász Márton és Bakonyi Samu, Tóth János elnöklésével minden délelőtt tízenegy órakor megjelenik a párt Rákóczi-uti helyiségében és Beck Lajos pártigazgató bevonásával előkészíti a kerületekben megindítandó szervezési munkálatokat.

regények hőseit a szerzők különböző társadalmi osztályokon folyton változó foglalkozásokon hordozzák végig, egyszer-mászor majdnem magyar gyermekjáték fordított sorrendjét követve: pap, kántor, katona, kutyapécér. — Oláh Gábor ellenben inkább lelki változásokat, elméleti fordulatokat járát végig a maga főhősével, Tar Lászlóval, akit bemutat mint ábrándos nagyravágyót, mint szemérmes és mint érzéki szerelmezt, mint a dicsőség fényében sütkérező költőt, mint a tudomány szomjazóját, mint az emberi haladásért, nemzeti jogokért lelkesült, hogy aztán lássuk, amint mindenben kétségbeesve, az életet is eldobja magától.

Tar Lászlónak e különböző képei közt szintén vannak megragadóak, igazak, de a képeket nem fűzi szoros egység össze, nemcsak hangulati különbségek, hanem lélektani ellentétek, legalább is homályosságok emelkednek válaszfalul az egymásután sorakoztatott képek közzé. Alig értjük, hogy miért szállja meg agyát az a hóbortos gondolat, hogy ő nem lehet egyszerű polgár szülők gyermeke, hanem hercegi vért hordoz ereiben.

Amire Oláh Gábor legtöbbet fordított alkotó tehetségéből, aminek a kedvéért majdnem a megpattanásig feszíti fantáziáját, az

Az alkotmánypártban egyelőre csak a párt titkársága foglalkozik a kerületek pártviszonyairól tájékoztató adatok beszerzésével és a szervezési munkálatok csak Andrásy Gyula gróf visszaérkezése után kezdődnek el.

A demokrata párt ezidőszerint csak a fővárosi kerületek megszervezésével foglalkozik. Azokban a vidéki városokban, ahol a demokrata párt is állítani fog jelöltet, a választói névjegyzék összeállítását egyelőre a Társadalomtudományi Társaság vidéki fiókjai fogják ellenőrizni.

A néppártban Molnár János vezetése alatt működik a választási bizottság, amely minden kerületből a legpontosabb információt kapta már is a katolikus népszövetség útján.

Bécsi vélemény Tisza cikkéről.

Bécsből táviratozzák: A Neues Wiener Tagblatt mai száma Tisza István grófnak az Igazmondóba legutóbbi irt vezércikkével foglalkozik és azt mondja, hogy Tisza grófot Ausztria részéről is köszönet illeti meg, amikor leszámol azokról a jelszavakról, melyekkel a magyar ellenzéki politikusok belpolitikai harcaikat a külpolitika terére is át akarják vinni. Tisza István gróf cikke nem olcsó husvétii prédikáció, hanem nyomatékos erejű, fényes politikai kioktatás.

Degenfeld József gróf Szlavóniában

A főgondnok misszió-utja

Degenfeld József gróf, a református konvent elnöke, a tiszántúli egyházkerület főgondnoka az ünnep utáni hetet Szlavóniában fogja tölteni. E hó 16-án érkezik oda meg Baksa Lajos dr. konventi előadóval s egy héttig látogatni fogja a szlavóniai gyülekezeteket.

A főgondnok hiterősítés céljából keresi fel a szegény, elszórttságban levő gyülekezeteket és paróchiákat, egyuttal személyesen fog meggyőződni azoknak szükségleteiről, panaszairól, melyeknek az ottani lelkészek többször kifejezést adtak. Kétségkívül új erőt nyernek a látogatás által a hatalmas ellenáramlattal küzdők s hitet, reményt merítenek a jövő felől. Nagy kár, hogy a régebbi időben kellő gondot erre a vidékre a magyar

szinte megrontójává lesz a miénk: a merész erotikum, a forró érzékiség. Hosszu, tulságos hosszú ez a két kötetes könyv, de a benne áramló erotikummal izzóvá lehetne tenni még más tíz kötetet és még akkor is ki kellene törölni egy fejezetet, hogy perverzításával be ne piszkolja az egészséget. A művészek nagy szabadsága a tárgyak megválasztásában, de semmivel sem nagyobb, mint az olvasóé a tárgyak visszautasításában.

Ha ilyen hibák gyöngítik és ilyen foltok homályosítják a regényt, talán kár vele ennyit foglalkozni, a boncolásba annyira belemerülni! Ez a feladás a legnagyobb igazságtalanság volna a regénnyel és még inkább szerzőjével szemben. Oláh Gábor úgy tud írni, szépet—rutat, okosat—bolondot, hogy írásának hatása alól lehetetlen kivonni magunkat. Elismerem, hogy művének szerkezete kuszált, megengedem, hogy jellemei határozatlanok, bevallom, hogy az izlés kantárszárát el-elszakítja, de az kétségtelen, hogy a legnagyobb magyar stilművészek közzé tartozik, nemcsak a jelent, hanem a multat is számbavéve.

Több, mint száz éve hangzik számtalan magyar ajakról, hogy a magyar ember cserélje fel a kardot tollal és hadi dicsőség helyett szerezzen írói hírnevet. Az intelem a lelkekbe hatolt és bizonyos, hogy mai tollforga-

protestáns egyház nem fordíthatott. — Ezért volt, hogy a magyar nemzettel való, igazi együttérzése az itteni lakosságnak a századok folyamán hiányzott, hogy inkább nemzeti érdekeinkkel ellentétes tendenciák jutottak ott uralomra. Elismerésre méltó, hogy a magyar kálvinista egyház ez idei első vezetője is megragadja a kínálkozó szálakat s arra irányítja a figyelmet.

Degenfeld József gróf különben a Boszniaival való összeköttetés egyik leglelekesebb harcosa is. Tudvalevő, hogy tizenhét bosnyák ifju tanul annak a Julián-egyesületi helyi bizottságnak felügyelete alatt Debrecenben, melynek ő az elnöke. Az ifjak közül három joghallgató, a többi közép- és elemi iskolai tanuló s mind a magyarság iránti szimpátiával távozik innen haza.

A szlavóniai gyülekezetek bizonyára őszinte lelkesedéssel fogják fogadni a konventi elnököt és vállalkozását.

Huszezer korona gyűlt eddig a debreceni vértanúk emlékművére

Szobor a városban, kápolna a temetőben

A sűrű egymásutánban közölt kimutatásokból is tapasztalhatja a közönség, hogy a debreceni vértanúk, a bombamerénylet áldozatainak emlékművére megindított országos mozgalom már eddig is nagyszerű eredményt járt. Amennyire megrendítette a merénylet az országot, annyira megfogta a szíveket a kegyelet gyönyörű gondolata, hogy emlékművet állítson Debrecenben az ország a nemzeti ügy három halottjának.

Mint ismeretes, a gyűjtés két fele folyik. Különböző gyűjt a debreceni bizottság és külön a Budapesti Hírlap. A debreceni bizottság 3000 gyűjtőívet bocsátott ki, amelyek közül eddig csak 110 érkezett vissza, körülbelül tízezer korona anyagi eredménnyel. A Budapesti hírlap eddigi gyűjtése is megütötte a tízezer koronát, úgy, hogy ma már huszezer korona gyűjtést mutat az országos érdeklődés.

tóink semmivel sem állanak hátrább a régi magyar fegyver legvittebb hordozóinál. — Oláh Gáborban én a tollnak, az írói készségnek Toldi Miklósát, Kinizsi Pálját látom. A mint azok karddal és buzogánnyal, kopjával és dárdával tudtak bánni, amint azok félkézre és két kézre, lóháton és gyalog vívtak, úgy tartja hatalmában Oláh Gábor a tollat költészetben és prózában, a fenség magaslatain és az egyszerűség sima útján, elbeszélésben és leírásban, az érzelem hő lírai ömlésében és az észnek hideg okoskodásában. Mesztere a szónak, művésze a kifejezésnek, bajnoka az előadásnak. Kifogyhatatlan a merész jelzőkben és elkápráztat a ragyogó képek bőségével. Sokszor mintha Vörösmartynak prózába ömlesztett hexameterait olvasnók, akire a stílus méltóságos volta és grandiózitása is emlékeztet.

Mint Vörösmarty, ő is a lírában és leírásban a legerősebb. A regénynek van néhány leíró részlete, amelynél szemléltetőbbet és szebbet keveset irtak magyar nyelven. — Az „Ember tragédiája”-nak az előadása a Nemzeti színházban és Tar Lőrincék szüretje a debreceni Vénkertben: élő festmények; a fényben, bűnben uszó főváros, amint a budai hegyekről letekintünk reá, a szürke porból szörnyetegként előrenyújtó Debreczen, a

CRIKVENICA

(CIRKVENICA)

Nagy gyógyhatású görvél és angolkóránál, az idegrendszer betegségeinél, vérszegénységénél, sápkóránál, női betegségeinél, elhíjasodásnál és idült rheumatizmusnál. Mint klimatikus gyógyhely páratlan maláriánál, influenzánál és minden hurutos betegségeinél. Modern fürdők nap-, homok- és szabad tengeri fürdőre.

tengeri fürdő és klimatikus gyógyhely, az Adria partján (Fiume mellett).

Egyedüli belföldi tengeri fürdő. Mesés homok-plázs. A partot körülbelül 300 méternyire finom homok borítja és oly sekély, hogy gyermekek minden felügyelet nélkül is fürödhetnek. Kimerítő prespektust köld: A FÜRDŐ-BIZOTTSÁG.

A de
ötvenze
megy sz
küldjék

Abi
tani. Egy
metőben.

A sz
nyékén
zal a go
rot a R
Ez term
sok függ
a szobor

a
H

A B
ból: Hus
Rosenth
nak, Le
Gyennek
rendörh
rumon,
ért foly
Most az
ta, hogy
ugyanol
tisztvis

Hu
york ál
el a kiv
lónak
mentől
vényt a
tás mel
kot adja
raitélt
írják le
tal assz
és közl
keikkel

Sir
Mindég
egy gr
nek lem

mint a
elnyeli
Me
széppr
Ebbeli
tották,
a leg
essay-
ben va
nek —
voltát

Bá
tether
gek, a
bennir
gényir
szi tök
retei, é
képesit

A
ditól,
lépés
járatol
nagyo
mitáss
lenség
írásba
szeret

Fiók
Ján

Szt
für

A debreceni emlékmű-bizottság legalább *ötvenezer korona* gyűjtésre számít. — Most megy szét a felhívás, hogy a gyűjtőleveket küldjék be a bizottságnak.

A bizottság két emléket szeretne felállítani. Egy *szoborművet* és egy *kápolnát* a temetőben.

A szobrot a bizottság az iparkamara környékén szeretné fölláttatni. Ezidőszerint azal a gondolattal foglalkoznak, hogy a szobrot a Royal-kávéház előtti téren állítsák föl. Ez természetesen nem befejezett tény, mert sok függ még attól, hogy milyen összeg jut a szoborra.

Mozgalom a halálraitétekért

Halasztást kérnek a kivégzésre

A B. Z. am Mittag-nak jelentik Newyorkból: Husvét hétfőjére tüzte ki a főtörvényszék Rosenthal játékbárlang-tulajdonos gyilkosainak, *Lestynek, Franknak, Lewysnek és The Gyynnek* kivégzését a villamos széken. *Becker* rendőrhadnagyot is halálra ítélték minden fórumon, de ő szerencsés volt, mert perújításért folyamodott és kérésének helyt adtak. — Most aztán Newyorkban mozgalmat indított, hogy a négy halálraitétet részesítsék ugyanolyan elbánásban, mint Becker rendőrtisztviselőt.

Husz rabbiból álló küldöttség ment Newyork állam kormányzójához, hogy halassza el a kivégzést, *az üzletekben pedig a vásárlóknak petíciót adnak aláírás végett*, hogy mentől több aláírással küldhessék el a kérést a kormányzóhoz. A lapok is a porújítás mellett irnak és hogy nagyobb nyomtatékot adjanak a kérésnek, közlik a négy halálraitétnak egész élettörténetét, megindítóan írják le, hogy az özvegyekre ítélt négy fiatal asszony a gyermekekkel koldulni mehet és közlik a négy asszony *arkéjét a gyerekekkel együtt*.

Siralomházban ül a négy halálraitélt. — Mindegyik mellé lelkészt rendeltek és *tegnap egy grammofont vittek be a börtönbe*, amelynek lemezei egyházi zsolozsmákat énekelnek.

mint a Nagyerdő tiszta levegőjéből jöveket elnyeli, a költői leírás remekei.

Még talán nagyobb mestere az értekező szépprózának, az esztétikai jellemzésnek. — Ebbeli erejét *írói arképei* eléggé bebizonyították, hiszen azokkal Oláh Gábor egyszerre a legkiválóbb magyar irodalomtörténeti essay-isták közzé emelkedett. — Regényében van egy pár lap Shakespereről, amelynek — nem tudjuk — szépségét vagy találó voltát csodáljuk-e inkább.

Bármily sirün fordulnak is elő a két kötetben hasonló és még megragadóbb szépségek, a mű végére jutva, mégis kétség támad bennünk: vajjon lesz-e Oláh Gáborból jó regényíró, vajjon eljut-e a műfajnak oly művészi tökéletességére, amilyenre gazdag ismeretei, erős képzelete és főképp ragyogó stílusa képesítnék.

A szálfáoklelésben erejét mutogató Tolitól, a két kézre viaskodó Kinizsitől nagy lépés van Hunyadi Jánosig, aki hosszú hadjáratokat tervez és csatákat rendez, még nagyobb lépés Mátyás királyig, aki bölcs számitással von hadiműveleteibe barátot és ellenséget. — Vajjon Oláh Gábor a regényírásban megteszi-e ezt a nagy lépést? Jobban szeretném, mint amennyire bízom benne.

Kardos Albert.

A husvét Debreczenben

*

Husvét, a szép, szent nap, milyen napsütéses, ragyogással megtel az idén. Ilyenkor ki szokott tárujni a zöldbeborult faluk, a kényeskedő kisvárosok és a hideg nagyvárosok szive és oda ölelik magukhoz a hazatérőket. A katonafiú, az idegenbe költözött leány, az édes kisasszonyka a nevelőintézetből, a tavaly érettségizett fiú az egyetemről, mindmind, akik elszakadtak és messze sodródtak, mint a szél szárnyára kapott falevél, hazatérnek és hozzásimulnak a falu, vagy a város szívéhez. Csak aki már messze járt hazulról, az tudja, hogy mit jelent, mikor az ismerős kertek és az integető tornyok egyre közelebb és közelebb jönnek a vonatunkhoz és egyszerre csak elének áll az otthoni állomás és nem enged tovább. Ki kell szállni és repülünk az édes kis utcák mosolygós házai között haza, haza.

... Az idén a husvétit vonatok szomorúan jöttek Debreczenbe. A nagy állomás hiába tárta ki az ajtóit, az idegenbe szakadt debreczeniek nem tértek haza. Drága a vonat és nincs pénz és az idegenforgalmi statisztika, amit az állomási rendőrség vezet, csak úgy „in sich“, megállapította, hogy a Debreczenbe érkező husvétit vonatok semmivel sem népesebbek, mint a szürke napok vonatai.

De még ennél is feltűnőbb és vigasztalóbb a husvétit elutazók statisztikája.

Kik a husvétit elutazók?

Erre a kérdésre a debreceni szövetkezetek tudnának választ adni, ha felütnék a három-négy év előtti üzleti lapjaikat április haváról. A boldog, bőséges idők krónikái ezek az üzleti könyvek, amelyek lapjain csupa napsugaras számok és a tavaszi tengerpartokra vitt összegek mosolyognak. A sok olcsó, könnyű pénz boldog évei voltak azok. Ah, asszonyom, ön csak elsőhajította, hogy milyen édes volna két hétre leszaladni Abbáziába a szövetkezetek, mint csodálatos telepítikus médiumok, megéreztek ezt a sóhajt, megfogták a férje kezét, elvezették a szövetkezet pénztárához és kiutalták a dohos öreg bankókat. Az élet abban az időben ez volt: tíz hónapig kinlódni, de két hónapig aztán boldogan és gazdagon élni. Sok apró szélhámosa volt ennek az életnek, de mégis szebb volt, mint a mai, amely tizenkét havi kinlódásból áll.

*

Szombat délután. Utolsó nap az ünnep előtt, amelynél szomorubbát még nem látunk. A mellékutcákon délutáni álmos hangulatban sütkéreznek a házak. Hol vannak az emberek? Senki sem jár az utcán. Mintha mindenki a husvétit ajándékok elől bujkálna.

A Piac-utcán a szép, fényes üzletek üvegei szomorúan verik vissza a nevető napot. Husvétit ajándékok, a híres „*occasiók*“, a nagy pakkok, a szép ajándékok, a drága meglepetések — idegen szavak, ismeretlen fogalmak: emlékezik-e valaki rájuk?

Csunya, szegény, hangulattalan város. Debreczen. Nevetni, vagy sirni kell, ha a husvétit kalácsaidra gondolok. Husvétit kalács? Talán husvétit kenyér, nem, husvétit fekete kenyér, az sincs.

Valami hihetetlenül nagy Moloch megállott szegény, koldus Magyarország kapuja előtt, kitérte a száját és a boldog, szép városokból megindultak a fényes aranyak, gurultak: mindet elnyelte a Moloch.

*

A Nagyerdő..., milyen szép lehet már a Nagyerdő, ilyenkor husvétit táján. A bokrok közt még keresztül lehet látni, de az ágak már friss nedvektől duzzadnak és a gyenge zöld rügyek illata, mint könnyű fátyol, borul rá az emberre. A padokat a tavalyi flörtök melegével sütheti a nap és olyan boldog, édes érzés lehet lustán leülni a lócákra és tunyán melegedni a napsütésben. Nézni a padokra faragott szívet, a kivésett leányneveket, a bogarat a fűben és nem gondolni semmire. Sem a városra, sem az életre, sem a tollra, amelyikkel már millió betűt leírhatam, sem a villamosra, sem a halálra, sem az ünnepnapok utálatos ürességére, csak lustán, édesen sütkérezni a napon, a napon, a melyik olyan boldog melegséggel süt (*)

Mánuel király naplója

Kisértejtárás az elűzés előtt

A trónjától megfosztott Mánuel király eddig ismeretlen titkos naplójából közöl egyes részleteket a *Newyork American*, mely megjegyzi, hogy a közölt részletek teljesen hitelesek. Ezt a naplót állítólag mindjárt a király elmenekülése után találták meg a forradalmárok Lisszabon mellett, a mafrai kastély egyik szobájában. A naplót Pétervárra vették, ahol könyvtárakban ki akarják adni, de ezt a tervet a kormány megghusította. Érdekes, hogy a portugáliai nagy átalakulás mielőtt tükröződik vissza a fiatal király följegyzéseiben, aki a naplóban különben igen sok szerelmi történetet jegyzett föl. Egy helyen ezt írta a fiatal király:

Az emberek nem hiszik, milyen ostobák. Az én alattvalóim a világ legboldogabb teremtményei. És én tudom, hogyan lehet a tömegnek tetszeni. A hadseregem teljesen megbízható. Tegnep megvitattam az ügyet kedves ezredesemmel, Couceiroval, aki azt hiszi, hogy a köztársaságiak meséket mondanak a népnek. Olyasvalami, mint a forradalom, nincsen Portugáliában. Miért is keletkeznek nyugtalanság? Az öregem (ez alatt Amália anyakirálynő értendő) mindenféle forradalmi fenyegetéssel próbál ijesztgetni. Ostobaság! Portugália nem Oroszország. — Angolországban kívül a legliberálisabb monarchia.

De már 1910-ben a nyári hónapokban nagy megpróbáltatások érik Mánuel: kísértejtárás van mindenfelé, Cintrában és Necesszideden-palotában és a mofrai palotában. — Erről 1910. augusztus 13-án ezt jegyezte föl a király:

Amikor tegnap este hazajöttem a városból, nagyon fáradt voltam és azonnal elaludtam. Hirtelen arra ébredtem, hogy az ajtón hevesen kopognak. Azt hittem, hogy a komornyikom és kiáltottam, hogy bejöhet. Az ajtó magától kinyílt és — senki sem jött be. Kiugrottam az ágyból, odaálltam az ajtóhoz, az éjjeli lámpa eléggé megvilágította a szobát, de embernek sehol a nyomát sem láttam. A szolgálmat szólítottam és amikor megjelent, megkérdeztem tőle, nem hallott-e valamit? Azt felelte, hogy nem hallott semmit és nem látott senkit.

Ez a kísértejtés dolog megismétlődött. sőt szeptember 12-én még borzasztóbb esetet jegyzett föl a király. Ime:

Fióközlet: Arany
János-utca 15. sz.

Fehérneműt, csipkefüggönyöket, női bluzokat legszebben tisztít
FEUERSTEIN MOSÓINTÉZETE PIACZ-UTCA 63. SZÁM.

Telefon: Fióközlet
732. Főüzlet 11-57.

Szt. Lukács-
fürdői

Kristály forrás
ásványviz

a világ legelterjedtebb és legjobb üdítő vize.
Debreczeni főraktár **KÖZPONTI DROGERIA**
városház-épület, ahonnan a vizet házhoz is szállítják.
Kapható minden fűszerüzletben.

Rettenetes volt, rettenetes! Az apám a palota hátsó ablakánál megjelent az 5. vadászrezd formaruhájában. Az arca véres volt, a sapkáját a kezében tartotta és éppen olyan volt a külseje, mint amely napon megölték. Rettenetes volt. Még most is reszketek.

— Maurice, — így szólt hozzám — rád már kimondták az ítéletet. Te eladtad magadat. Kedves fiam, sajnállok.

Csaknem elájultam és lehunytam a szememet. Amikor ismét az ablakra tekintettem, a látomány eltűnt. Szent Péter, mit jelenthet ez?

Az októberi napokból, amikor Mánuel királynak menekülnie kellett, való a következő följegyzés, amely egyáltalán az utolsó:

Ez rettenetes! Nem hiszem, hogy igazi forradalomról van szó. Miért tört volna ki a forradalom? Mit akarhatnak az emberek? Azt hiszem, hogy csak az udvaroncok cselszövéséről van szó... El fogom nyomni anyámnak és kegyeltjeimnek összeesküvését. Azt hiszem, hogy az egész dolgot az a gazember Reis admirális mozgatja. A hadsereg az én pártomon van és mit tehet a lármázó tömeg fegyver nélkül?

Mánuel király tehát még akkor is azt hitte, hogy a trónja szilárd.

Debreczennek regényirónője van

*

Gyulai Pál nem igen szerette az irónőket. Ha most élne: gavalléros gyönyörűséggel vonná vissza régi kijelentését és üdvözlőné Debreczennek most fölfedezett regényirónőjét, a tíz éves Kardos Rózsikát, Kardos Albert főreáliskolai igazgató leányát. Legelső regényét itt közöljük egész terjedelmében, az Oláh Gábor objektív kritikájával együtt:

Egy grófi család kálváriája.

Irta: Kardos Rózsika.

Berényi grófék nyugodtan és boldogan éltek gyönyörű kastélyukban, mely kies parkkal volt körülveve. A családfő Berényi Albert komoly, higgadt ember volt, napbarát arccal és jószákos tekintettel. Felesége rideg, gögös arisztokrata lelkű asszony volt, megvetette a szegényeket és a parasztokat. — Négy gyermekük volt: egy fiú és három leány.

A legidősebb a fiú volt sugár termetű, csinos, kellemes arcú. Utána következett Erzsike, aki szőke haja, fekete szemű, csinos, komoly leány volt. Azután következett Lilly, egy csinos, fekete haja, barna szemű, szeleburdi lányka, ki mindig valami csínyen törte a fejét. Végül következett a kis 9 éves Vera, aki egész más természetű volt, mint nénje, a pajkos Lilly. Ő mindig olvasmányai volt elfoglalva, mely, bár különösnek tetszik fiatalok számára tekintve. Ő volt a legszebb testvérei között, de édesanyja mégis a fiút, Rudolfot szerette legjobban, a lányokat számba se vette.

És majd később látni fogjuk, hogy a fiú, akire a legtöbb szeretetet pazarolták szülei, az lett a leghálátlanabb a gyermekek közt. Erzsikebetnek rengeteg sok kérője volt ez időben, de ő csak később választotta ki közülök Bartófi Lajost, aki aztán vőlegénye lett. A menyasszony és vőlegény nagyon boldogok voltak, de boldogságukat hirtelen szerencsétlenség szétszakította. Ugyanis a vőlegény sziklás hegyi uton lovagolva, nem vett észre egy hegyszakadékot, beleesett lovával együtt, a ló és lovag pozdorjává zuzódtak szét. A szerencsétlen menyasszony három heti idegláz után meghalt.

Míg a szegény leány haldoklott, fivére a korcsmákban lumpolt. A grófné közömbösen vette leánya halálát, az ő szíve most fia képével volt betelve, ha hírül hozták neki, hogy fia mennyire lumpol, nem akarta elhinni, azt mondta, hogy az ő fia olyat nem tehet. Közben újra szerencsétlenség érte a családot, az öreg gróf ugyanis szívbajra hajló ember és most a két csapás: leánya halála és fia végtelen lumpolása betegé tették őt. Egy napon szél érte és néhány óra múlva kiszűnt. A feleségét ágyba fektette ez a súlyos csapás, lázában folyton férjéért kiáltott. Estére haza várta fiát, hátha hazajön édesapja halálára.

A grófné ablakhoz állította két leányát Lillyt és Verát, akik a grófné sűrűn ismétlődő kérdéseire, hogy jön-e Rudolf, csak azt válaszolhatták, hogy nem jön. Ilyenkor a grófné heves idegrohamokat kapott. Egy ilyen rohama alkalmával kiugrott az ágyból, hogy maga nézze meg jön-e fia, vagy sem. Mikor látta, hogy nem jön ajultan rogyott össze. Mikor feleszmélt Lilly azt mondta, hogy egy rongyos alak jön, de az nem Rudolf.

Hirtelen segítség kiáltás hallatszott, valaki betaszította az ajtót s a küszöbön egy véres, megtépett alak állt, akiben rögtön ráismertek Rudolfra. Rudolf elmondta, hogy egy párbajnál megölte társát, most menekül a törvény elől. E szavakkal eltűnt. A grófné ezen eseten még súlyosabb beteg lett és csak két év múlva üdült fel újra. Lilly, miután anyjának nem volt szüksége ápolásra, bejárt a városba és ott felügyelet nélkül kacérkodott a fiatal emberekkel, míg nem egy Bodolay nevű színész elvette feleségül. Ez azonban nagyon lumpoló ember volt és egyszer részegen hazatérve megölte feleségét és saját magát. A grófné erre visszaesett betegségébe és csak Vera hűséges ápolása menthette meg a haláltól. Vera ezalatt szép hajadonná serdült föl, sok kérője akadt, de ő egyikhez sem ment feleségül, inkább vénleány maradt, semhogy beteg anyját elhagyja.

Harminc éves volt Vera, mikor édesanyja meghalt. — Élete hátralevő részét jótékonyossággal töltötte el.

A regény bírálata.

Kedves Kollégám!

Eolvastam a regényét, mely a végzettragédiák megrázó hatásával a mozi-dramák futamodó hamarságát nagyszerűen egyesíti.

Hogy irigylem én Önt, iró társam! Ön egy hattagu család „kálváriáját” egy kötetbe tudta sűríteni; míg Jókai hat kötetes munkákban írta meg egy-egy ember történetét. Ez a szűkszavú írásmód már a jövő zenéje: a világegyetem dióhéjban. A sűrített-regény első művelőjének nem Biró Lajost, nem is Karinthy barátomat tekintem, hanem Önt, Kardos Rózsika.

Lélektani igazlásaival teljesen egyetértek. Ugy van, az anyák ösztöne csodálatosan rossz: rendszeren arra pazarolják, szeretetüket, aki nem érdemli meg. Lám, Berényi Rudolfból is mi lett? Lump és emberölő. Végül eltűnik, olyan rejtelmesen, mint az Ibsen hősei. Ez finom.

Bámulom az újfajta betegségekben való jártasságát, — psychoanalysisének szinte Freud-i alapon állását. Erzsikebet ideglázba esik, meg is hal; az öreg gróf érelmeszesedésben szenved, ezért kap szélütést, amelynek aztán exitus lactalis a vége. A grófnőt heves idegrohamok gyötrik s a férje nevét kiáltozza. Általában ezek mind grófi bajok; egy favágónak sokkal ordinárabb nyavalyái vannak. Ez az író stílusérzékét bizonyítja.

A végzet sötét szárnyának suhogását hallom, mikor a jóravaló Bartófi Lajos lovastól egy szakadékba zuhan és „pozdorjává zuzódik” szét. Haj, bizony így jár mindenki a nap alatt, ha nem néz a lóva lába alá. Itt egy szerény kifogásom volna; a lezuhant emberi test csak összeroncsolódik, de nem megy szét pozdorjává. Nem tudom, ismeri-e Kollégám a „pozdorja” szó első jelentését? (Lásd: Nyelvtört. Szótár II. kötet, 601. oldal.)

Erkölcsi tekintetben nincs kifogásom a regény alakjai ellen. Általában honettek, mint már az a grófokhoz illik. Csak Lilly kontesz városba járását nehézményezem, mikor is „felügyelet nélkül kacérkodik fiatal emberekkel.” Oh, oh, ez már ne pas touchez! És ist verboten. Egy jól nevelt grófi lány csakis felügyelet alatt (= gardédammal) kacérkodhatik fiatal emberekkel. Mélyen megrendített különben ennek a leánynak a mesalliance-sza is: egy rongyos színészhez menni feleségül! Shoking. Általában az újabb grófnők nem vigyáznak eléggé a családfájuk és cimériük tisztaságára. Ez veszélyezteti a faj kékvérűségét. Grófnő = kékvér; színész = pirosvér; összekeverve = lilavér; így támadnak a degenerált modernnek, az u. n. nyugatosok. Ezek már lilák.

A kis Verát úgy szeretem! Édes kis komoly gyermeknek látom; tanul, mindig tanul. Szereti, ápolja édes anyját; szerény, mint az ibolya. Az, ilyen leányokból lesznek a legédesebb anyák. És Vera nem megy férjhez! Vera vénleány marad, pedig a kérők csak úgy dongják, mint a méhek a virágot. Vera, Vera, ezt nem jól csináltad. A hazának katonákra van szüksége s te nem tettél eleget honleányi kötelességednek. Ez államellenes tendencia. Létszámcsökkentés. Az ilyet nem szeretem. Nekiünk nem jótékonyági hölgyek kellene, hanem hétgyermekes mamák. Így rugunk egyszer harminc millióra, mi, szegény magyarok.

A jellemzés nagyvonalu, szimmetrikus,

Egészség, Erő és Szépség,

hogy épségben maradjon az emberi kor végső határáig, csakis józan életmód mellett, célszerű táplálkozás és tiszta levegőben való mozgás mellett képzelhető el. Különösen nagy súlyt kell vetni a táplálkozásra. „Az egészség teljes áldása nem gyógyszerek és csodabüvészet

által

hanem csakis a helyes táplálkozással nyerhető el, mely a testet ápolja és napról-napra fiatalít.” Ezeket a szavakat egy ismert német orvos és tanár mondta. A célszerű táplálkozáshoz tartozik az általánosan ismert

Biomalz.

Ez egy jóízű, olcsó tápszer, az egész világon becsülik és szeretik. Nagy mértékben erősíti a testet. Kivénült, hervadt vonások eltűnnek, az arczszín üdőbb és rózsásabb, az arczbőr tisztább lesz. Vérszegény, halovány, sovány, táplálkozás hiánya miatt lesoványodott személyeknél tapasztalható az étvágy fokozása a súly emelkedése és a formák mérsékelten való gömbölyödése anélkül, hogy kellemetlen zsiradék a formák szépségét zavarná.

Biomalz ajánlható azoknak is, akik túlfeszített munka, idegesség miatt elgyengültek. Tanárok és orvosok elsőrendűnek ismerik el és több királyi klinikában állandóan

használik. Mindenkit figyelmeztetünk, hogy utánaizok is vannak. Dohoz K 130 és K 2 50. Kóstolómintát leírással díjtalanul küld Chem. Fabr. Paternmann, Teltow-Berlin 209

kifogástalan. A kompozíció egyvívű és szilárd, mint a budapesti Erzsébet-híd. A nyelv cico-mátlan, diszkrét; s a mi fő: szükszavu. Ez ma a legfőbb erény.

Szerzőnek, bár leány, nagy jövőt jósolok.

Debreczen, 1914 április.

Oláh Gábor.

Antigone Debreczenben

Görög nyelvű előadás a ref. főgimnáziumban.

A régi idők középiskoláiban, úgy a protestánsok, mint a jezsuiták kollégiumaiban nagy divat volt az iskolai színelőadás. Az évvégi examenkor, nagy szülőközönség jelenlétében, fényes jelmezekben, színpadi díszletekkel latin és magyar nyelvű színdarabokat adtak elő a diákok, hogy tanúságot tegyenek előadói készségükről és ügyességükről.

A református főgimnázium tanári kara és ifjusága ezt a régi, nagyon régi szokást fogja feleleveníteni pünköszt hetének szerdáján. Egy görög drámát, az antik drámai költészet remekét, *Antigonét* fogja előadni — a mi nem utolsó dolog — *görög nyelven*, úgy, ahogy szerzője megírta.

Junius 3-án lesz a főgimnázium remek új épületének ünnepélyes felavatása délelőtt. az egyházkerületi közgyűlés és az ugyanakkor itt gyűlésező Orsz. Ref. Tanáregyesület összes tagjainak és fényes meghívott közönségnek jelenlétében.

Este pedig az intézet impozáns tornacsarnokában tartják meg a görög nyelvű drámai előadást ének- és zenekar kíséretében. Az intézet vezetősége és tanári kara minden lehető elkövet, hogy az előadás méltó legyen az avató ünnepélyhez. Az ó-kori görög díszleteknek teljesen megfelelő díszleteket festett a városi színház díszletfestő művésze, Gyöngyösi, aki nagy ambícióval végezte ezt a munkát. Hosszas előtanulmányok után varratták meg a jelmezeket, melyek szintén teljesen hű másai lesznek az ó-kori színpadi ruháknak.

A diákok nagy ambícióval vesznek részt a próbákon s szájukból már úgy görög az antik beszéd, mintha született görögök volnának. A zene- és énekar is szorgalmasan készül Mácsai főiskolai énektanár vezetésével, hogy méltó kísérettel lássa el az előadást. A zenekíséret nem kisebb zenész munkája, mint *Mendelssohné*, aki csodaszép muzsikával tudta kifejezni mindazt a szenvedélyt, mely áthevíti a szöveget kísérő karok szólamait.

Szóval érdekes, nem mindennapi, valószínű kultúresemény számba menő vállalkozása lesz ez a tanároknak és diákoknak egyaránt.

Színház

* **A színház Husvétja.** (A színházi iroda jelentése.) A husvét ünnepében négy előadás lesz a városi színházban. Husvét vasárnapján színrekerül a „Timár Liza”, Bródy Sándor szenzációs és rendkívüli sikerű erkölcsrajza, mérsékelt helyárrakkal, a főszerepekben Halassi Mariska, H. Serfőzi Etel, Utí Gizella, Payer Margit, Fehér, Nagy, Madas, Vándory, Rónai, Kormos és Szalaival. Este lesz a premierje a szezon legszenzációsabb operett-ujdonosságának, a „Szibill”-nek. Husvét hétfőjén délután a „Tatárjárás kitűnő szerzőjének pompás operettje „A cigányprimás” kerül színre. A főszerepeket Borbély Lili, V. Márkus Angela, H. Serfőzi Etel, Kormos, Kassai, Sz. Nagy, Rónai, Madas játsszák. Este másodszor kerül színre a „Szibill”. Az előadások közül a vasárnap esti kisbérletes, a hétfő esti pedig A) bérletes lesz.

* **A „Szibill” bemutató előadása.** — (A színházi iroda jelentése.) Elérkezett a színház az idei szezon legszenzáció-

sabb operett-slágeréhez. Husvét vasárnapján lesz a bemutatója a „Leányvásár” szerzői, Bródy, Martos és Jacobi kiváló társszerzők legújabb óriási sikerű operettjének, a „Szibill”-nek. A „Szibill” sikere oly nagy, talán még nagyobb, mint diadalmas elődjének, a „Leányvásár”-nak volt. Egy rendkívül érdekes bohózat téma, mely oly kiválóan szórakoztat, hogy zene nélkül is teljes hatást és szórakozást tudna a közönségnek nyújtani. Ehhez a kitűnő librettóhoz járul Jacobi decens, finom és mégis rendkívül melodikus muzsikája. Szakemberek, de maga a nagyközönség is elismeri, hogy Jacobi ebben az operettjében az összes eddig irt muzsikát, sőt ugyszólván önmagát multa felül, pedig tudjuk, hogy Jacobi régebbi szerzeményei si elsőrangúak. A darab főszerepeit Nagy Aranka, Borbély Lili, V. Márkus Angela, Oláh, Szalai Kassai, Sz. Nagy, Rónai Madas, Kormos, Váradi és Vándory játsszák. A darab tárgya orosz, főszemélyei egy francia énekművész, Szibill, az impressario és neje, a nagyherceg, a nagyhercegné, kíséretük és számos pompás, kacagató operett-figura. A bemutatóra (kisbérlet) földszinti- és elsőemeleti-páholyok, továbbá elsőrendű támlásszékek is kaphatók, már az első soroktól kezdve.

* **A nyiregyházai színgazgató a debreceni emlékműre.** Dr. Márffy Károly, a nyiregyházai városi színház igazgatója, a mai postával 65 koronát juttatott el lapunk szerkesztőségéhez azzal a kérelemmel, hogy az összeget adjuk át az emlékmű-bizottságnak. Márffy Károly dr. április 2-án a debreceni merénylet áldozatai emléket megőrkítő síremlék javára előadatta „Az új földesur” című drámát s az előadás tiszta jövedelmét, 65 koronát ma elküldte. A nyiregyházai igazgató nemes elhatározása elismerést érdemel. A pénzt rendeltetési helyére juttattuk el.

Apollo

Ma husvét vasárnap

A filmrejtvény teljes bemutatója, a helyes megfejtésével együtt.

FÉLTSTVÉREK

Filmjáték 4 felvonásban.

Ezt megelőzi:

ASTA NIELSEN

legújabb kreációja

Jönnék a zsványok!

Filmtréfa 2 felvonásban.

Hétfő — Kedd és Szerdán

Az orkán

Az idény legszenzációsabb felvétele 6 felvonásban.

Rendes helyárak.

— **Allandóan ágyban fekvő betegeknek** nagyon fontos, hogy naponta többször legyen székük. A nagyszabedényi közkórházban gyűjtött tudományos tapasztalatok kétségte-lenné tették, hogy a természetes **Ferencz József**-keserűvíz egész sereg olyan betegnél is megtette a kellő hatást, a kikat féldoldali gutaités ért. A **Ferencz József**-víz minden gyógyszerárban, drogériában és fűszerkereskedésben kapható.

Idézet Szekfü könyvéből

Rákóczi a Régens udvarában

Sokat foglalkoztatta az utóbbi időben Szekfü Gyula Rákóczi-könyve a közvéleményt, amelyet úgy akartak egyesek informálni, hogy a könyv Rákóczi-gyalázó. Hangsúlyozzuk, hogy Rákóczi kultuszát és általában Rákóczi szellemét hazafias kötelességnek tartjuk, annyira annak, hogy nagyon kicsinyesnek, méltatlannak találjuk, hogy olyan népgyűlési jelenetekbe és pártpolitikai fogásokba akarják sülyeszteni, amint ezt országsszerte megpróbálják. Rákóczi személyének és kultuszának meggyalázásáról szavalnak, holott semmi más nem történt, mint egy tudományos író irt egy tudományos munkát, amely nem Thaly stílusában és nyomdokain haladt, az igaz, — viszont ennek dacára is tudományos munka maradt. A Szekfü-könyvből jónak találjuk idézni most azt a részt, amely az országos felzudulást okozta. Láthatjuk, hogy *A Régens udvarában* című vitás rész miként is szól a száműzetésbe ment Rákócziról:

A hideg, szomorú társaságban *Rákóczi* kikeresett magának egy pár embert, akiknek lelki életében bizonyos harmóniát sejtett az övével. Legelőkelőbb volt közöttük *a toulouse-i gróf, a király törvényesített fia*. A gróf ekkor harmincöt éven felüli komoly, magába zárkózott ember volt. Születése miatt a legelkeseredettebb ellenségeskedések céltáblája lett volna, mint bátyja, Maine herceg, ha az öröklés elvével sehogy meg nem magyarázható józan mérséklete meg nem óvja túlfeszített helyzetekből. Örömménylításra talán sohasem volt képes, annyira egykedvű, napról-napra szabályozott életmódot folytatott. Hídegen, örvendezés nélkül fogadta XIV. Lajos rendkívüli kedvezéseit, a vérbeli hercegek sorába emeltetést s épp oly hídegen és fájdalom nélkül a régensség alatt mindezen kegyek visszavételét. Sértegetni senkit se szokott s komoly magaviselete ellenséget és barátságra tolakodó egyaránt távoltartott tőle. Negyvenöt éves korában határozta el magát a házasságra. Mint a régenségi tanács tagja, kötelességét hídegen és pontosan, különös ambíció nélkül végezte, érzelmi kitörésektől mentesen vett részt a néha viharos tárgyalásokban, melyeket sohasem akart intézni, bár a régens után nem egyszer ő volt ottan a legelőkelőbb ember. Egyetlen szenvedélye volt a vadászat s aki kegyeibe akart jutni, egyedül ezen a ponton talált lelkében külső behatásokra reagálni kívánó hajlamot.

A közös vadászszünetek szolgáltatták a Rákóczihoz való közelebbi viszonyoknak a külső alkalmait is. Az udvari vadászatokon kívül a toulouse-i gróftól rendezett szarvas-hajtásoknak állandó vendége volt s grosboisi remetiségét hetenként kétszer hagyta el, hogy ezekben résztvehessen. Mikor már az élet minden gyönyörűségéről lemondott, ezt, a toulouse-i gróf vadászatait, nem tudta föl-áldozni. Mindez azonban csak külső kapocs volt közöttük. Nem mondhatnók ugyanis, hogy Rákóczi és a gróf lelki életének sok rokonvárosa lett volna. *A száműzött magyar-nak minden gondolata Kelet felé volt irá-*

Gyapju szövetek legújabb kivitelben
Gyapju szövetek legnagyobb választékban
Gyapju szövetek legolcsóbban

Szigoru szabott
árak mellett
szerezhetjük be

WEISZ ADOLF
posztóhereskedőnél, Debreczen, Rossuth-u. 1.
(Első takarékpénztár palotájában.)

nyozva, szünet nélkül dolgozott, elmélkedve és ügynökei által a gyakorlatban is, azokon a terveken, melyekről azt hitte, hogy tőlük Magyarország jóléte és jövője függ. Eddigi csalódásai nem ölték ki a tények kérlelhetetlen szárazságát is megkerülő önbizalmát. A profán francia udvarnak azonban nem mutatta sem kétségeit, sem reményeit. Ott ő fejedelmi magaslaton akart mutatkozni, teljes lelki egyensúly nyugodt szenvedélytelenségében. Senkinek sem adott jogot, hogy szánakozzék rajta, senkinek alkalmát, hogy nevéssen kétségein és hiú reményein. A külső lelki habitus ilyen alakulatában értékes volt neki a toulouse-i gróf baráti közelsége. A gróf az az ember volt, akivel mindennapos érintkezésbe lehetett jutni, anélkül, hogy neki eszébe jutott volna barátja belső élete iránt érdeklődni. Amint a kormányzó tanácsban pontosan elvégezte kötelességét, de azontul szenttelen közönnyel nézte a többi tanácsosok elkeseredett vitáit, épp oly érdektelenséget tanusított a társas érintkezésben. Hideg nyugalmában teljesen megegyezett Rákóczi-val s lelki életük mélyreható eltérése nem jött számba az udvari élet felületességében. A korrekt udvaronc Rákóczin csak darc volt, mely elfedte belsejének viharait, míg a toulouse-i grófnál e lárva alapiában véve semmit se takart.

Rákóczinak is kellemes lehetett, hogy van legalább egyetlen ház, melyben úgy mozoghat, ahogy a természetől adatott neki s ahol nem kell folyton vigyázni, nehogy olyan mondat szaladjon ki száján, melytől valaki megsértődik vagy amellyel a saját udvari műveletlenségét árulja el. Az öreg hercegnénél való látogatások ünnepnapok lehettek neki, de nem sokkal gyakoribbak, mint az ünnepek. A korkülönbség mégis csak nagy volt közöttük; a hercegné már tul volt a hatvanon, Rákóczi pedig, minden titkos keserősége mellett is, legalább eleinte nem tagadta meg magától a világi élvezeteket, melyeket a francia udvar nyújtott neki.

A hercegné, talán egy kis irigykedéssel, meg is jegyzi egyszer, hogy csodálja Rákóczi vigágát, aki pedig olyan sok szenvedésen ment keresztül. Ez az ítélet kissé viszonylagos értékű. A hercegné öregségében úgy ítélte meg néha a fiatalságot, mintha ő sohasem lett volna fiatal. És a saját multjának szeleburdiságait is sikerült már elfelejtenie. Rákóczit a fiatal, életkedvtől duzzadó hercegnék mogorva öregurnak tartották, az öregasszony szemében pedig éppen vigága tűnik föl. Mind a két fél többé-kevésbé helyes jellemzést adott róla. A fejedelelem sohasem volt melancholikus, természetből fogva szerette a vidám társaságot. Ahányszor csak alkalma nyílt, mindig megragadta azt az élet örömeit élvezésére. S ebben nem különbözött hasonló rangú kortársaitól. Nagykorúságának első bécsi éveit épp úgy társaságban és kártyajátékban folyták, mint az osztrák arisztokrata társaság egyéb fiatal tagjaié. Korán házasodott és ettől kezdve a nő nemhez való viszonya nem kis befolyással volt életére. Önvallomásaiban Szent Ágostontól tanult őszinteséggel nyilatkozik életfolyása ezen oldaláról. Feleségéhez csak a vérenek pillanatnyi felforrása tudta hozzákapcsolni; mikor az gyermekágyban feküdt, a férj naponként nagy lovagloutakat tett, hogy szerelmének egy újabb tárgyával találkozhassék. Később a lengyel hercegnével éveken át viszonyban volt. Felesége éveken át távol tőle könnyelműen élte világát s így az életerős, asketaságtól távol álló férfiú saját hibáján kívül szétdult családi életétől csakhamar kénytelen volt a világi életben szokásos következtetéseket levonni. Nem minden alap nélkül kelt szájra az a vád, hogy nem egyszer fontos pillanatokban hagyta ott az országot, hogy életkedvét kielégítse Lengyelországban. A bujdosás első idejében is nem egy éjszakát táncolt át a vendégszerető lengyel házaknál. A világ akkor sokkal színesebb keretet tudott nyújtani az életet kedvelő embereknek, mint manapság. Mikor a felkelés ügye végét járta, szétszórt kurucoknak nem volt hol fejüket lehajtaniok, a parasztságot kuruc és császári sereg egyaránt kiélté, Rákócziék és Bercsényiék vig szánkócsilingeléssel sokamlottak a lengyel határ haván, szép lengyel asszonyok társaságában.

Az emberek érzékenysége akkor nem volt ilyen dolgokban annyira kifejlődve, mint manapság. Csak a XIX. század francia és német érzékenysége és romantikája fejlesztette ki a köztudatot, hogy a tánc és mulatozás sorscsapások lesújtása idején szentségtörés.

A XVIII. század elejének kulturájából még hiányzott ez a vonás, nemcsak nálunk és Lengyelországban, hanem a művelt Nyugaton is. Senki sem akadt fenn azon, hogy a száműzöttek, akiknek ugyis elég keserűségük volt, ne élvezzék az életből azt a kevés örömet, amit mostoha sorsuk nem tudott tőlük elvenni. Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy ezek az emberek óriás termetű, erős, egészséges földbirtokosok, katonák voltak, akik egész életüket szabadban, testi munkában töltötték, nem pedig sápadtképi, szabadságvágy tüzetől égő szemű theoretikus hősök, amelyenkké iskolai romantika szereti a történeti alakokat „átfinomítani”. Épp úgy, ahogy a testi élet szükségletei tovább is kielégítést sürgettek, hasonlóképpen a lelki életnek nem éppen ideálisnak tartható funkciói is tovább működtek azután is, amikor a politikai törekvések már katasztrófát szenvedtek. Rákóczi erős érzékisége is megmaradt továbbra is, mert — mint láttuk — az akkori emberek lelki életében még nem volt oly elem, mely ezt visszazsorította volna, vagy legalább is nyilvánulásait mások szemé elől elvonta volna.

HIREK

*

— **Ünnepi istentiszteletek.** A református templomokban husvét ünnepén tartandó istentiszteletek rendje a következő:

Husvét vasárnapján: a Nagytemplomban prédikál Szele György lelkész, ágendázik Baltazár Dezső dr. püspök, délután prédikál Marton Sándor hittanhallgató, a Kistemplomban prédikál Jánosi Zoltán lelkész, ágendázik Dicsőfi József lelkész, délután prédikál Pálur József hittanhallgató, a Kossuth-utcai templomban prédikál Könyves-Tóth Kálmán lelkész, ágendázik Polgár Gyula s.-lelkész, délután prédikál Nánássy Dániel szénior, az Árpád-téri templomban prédikál Pinkóczy Gusztáv hittanhallgató, az ispotályi templomban prédikál Kovács János vallásoktató lelkész, ágendázik Pánczél Jenő s.-lelkész, délután prédikál Kovács Elek hittanhallgató, a homokkerti imaházban prédikál és urvacsorát oszt Boér Károly vallástanár.

Husvét hétfőjén prédikálnak: a Nagytemplomban délelőtt Nánássy Dániel szénior, délután Marton Sándor hittanhallgató, a Kistemplomban délelőtt Marton Sándor hittanhallgató, délután Pálur József hittanhallgató, a Kossuth-utcai templomban délelőtt Pálur József hittanhallgató, délután Nánássy Dániel szénior, az Árpád-téri templomban délelőtt és délután Pinkóczy Gusztáv hittanhallgató, az ispotályi templomban délelőtt és délután Kovács Elek hittanhallgató, a városi szegényházban prédikál Baltazár Dezső dr. püspök, ágendázik Hajdu Zsigmond püspöki titkár.

Az ágostai hitvallású evangélikus templomban Husvét első napján délelőtt 10 órakor az istentiszteletet végzi és urvacsorát oszt Materny Lajos főesperes. Délután 3 órakor ima. — Husvét második napján délelőtt 10 órakor Materny Lajos főesperes végzi az istentiszteletet. Utána egyházi közgyűlés lesz. Délután 3 órakor ima.

— **A delegációk ülése.** Fővárosi tudósítónk jelenti: A delegációk 27-én ülnek össze Budapesten. A delegációk legfontosabb tárgya a tengerészeti költségvetés lesz, amelynek végösszege 720.000.000 korona.

— **Fisch Ignác meghalt.** Fisch Ignác debreceni földbirtokos életének 72. házasságának 43 évében hosszas szenvedés után ma délután 2 órakor meghalt. Halála mély részvétet keltett s kiterjedt nagy családot borított gyászba. Fisch Ignác mint biharmegyei nagybirtokos, tagja volt Hajduvármegye törvényhatósági bizottságának, de az utóbbi időben már kevésbé vehetett részt a közügyekben, mert betegsége ebben gátolta. Negyven éven át volt Debrecennek városát szerető polgára. — Különösen jótékonyágáról volt nevezetes az öreg ur, aki betegségében sem feledkezett meg arról, hogy a jótékonyt gyakorolja. Temetés hétfőn délelőtt fél tizenegy órakor lesz a Deák Ferenc-utcai gyászszobából.

— **Orosz távirat Ferenc Józsefnek.** Pétervárról jelentik: A Rjecsnek jelentik Odeszából: Az igazi orosz férfiak itteni népszövegsége távirattal fordult Ferenc József királyhoz és arra kérte, hogy szüntesse be a lengbergi rutének ellen megindított kémkedési pör tárgyalását és kegyelmezzen meg a Máramaroszigeten elítélt ruténeknek.

— **Uj ügyvéd.** A budapesti ügyvédvizsgáló-bizottság előtt a napokban tette le az ügyvédi vizsgát kitünő sikerrel dr. Gerő Miklós, a debreceni ügyvédi kar szimpatikus, kitünő képzettségű tagja. Az új ügyvéd Debrecenben nyit irodát.

— **A kereskedelmi- és iparkamara közgyűlése.** A debreceni kereskedelmi- és iparkamara legközelebbi közgyűlését az elnökség április 28-ra tűzte ki. A kamarai közgyűlések eddig rendszerint csütörtöki napon folytak le, az újabb ciklusban pedig rendszerint kedden lesznek, mert a tagok ezt a napot tartják alkalmasabbnak.

URANUS

Korona-Passzage

Telefon 3-28.

Ma vasárnap április hó 12-én:

Az áruló telefon.

Dramai színjáték 3 felvonásban.
Előadják Páris legjobb színművészei.

1. Zene.
2. Kirándulás Róma vidékére. Színes helyszíni felvétel.
3. A két sárkány. Rendkívül kacagató jelenet.
4. Páni a oirkusban. Látványos.
5. Bátor szív titka. Indus dráma.
6. Bonifác üdült meg. Bohózat.
7. Az eldugult kulcslyuk. Pompás vígjáték.

Előadások d. u. 3-tól mérsékelten leszállított és 5 órától rendes helyárak. Minden kép után van bemenet. Utolsó előadás 10 órától.

HÉTFŐN ÉS KEDDEN
APRIL 13- és 14-ÉN:

NAGYSZERŰ ÜNNEPI
UJMŰSOR !! !! !! !!

MANON

Társadalmi életkép 2 felvonásban.

1. Zene.
2. Séta a párisi zoológiai kertben. Természeti felvétel.
3. A mama kedvence. Amerikai vígjáték.
4. Palkó szerelmes levelező. Bohózat.
5. Ágoston és családja. Slager bohózat.
6. Leó szerelmi bánata. Vígjáték.

Előadások HÉTFŐN d. u. 3-tól mérsékelten leszállított és 5-től rendes helyárak. — KEDDEN este pontosan 7-től. Rendes helyárakkal. Minden kép után van bemenet. Bérlet, tisztviselő- és trafikjegyek kedden érvényesek. Utolsó előadás mindenkor pontosan 10 órától.

— **Országos kereskedelmi kongresszus.** A magyar kereskedők országos kongresszusa, mint már közöltük, május 3-án, vasárnap veszi kezdetét Budapesten. A kongresszus vezetősége most közli velünk a főbb programpontokat, amelyek tárgyalás alá kerülnek, ezek: A kereskedelem és a vámpolitika. Közlekedési politika. Igazságügyi reformok. Kereskedelem és iparfejlesztés. Kereskedelem és közigazgatás. Kereskedelmi szakoktatás. A fogyasztási szövetkezetek. Az adópolitika. Az előadók sorában szerepelnek többek közt: Matlekovits Sándor dr. v. btt., Kovács Gyula dr. a m. kir. kereskedelmi muzeum igazgatója. Végh Károly a Magyar-Folyam és Tengerhajózási R.-t. igazgatója, Schreyer Jakab dr. a Magyar Kereskedelmi Csarnok alelnöke, Balkányi Kálmán dr. a Magyar-Bosnyák Gazdasági Központ igazgatója, Szende Pál dr. az OMKE. főtitkára. A kongresszusnak két debreceni előadója is lesz: Szávay Gyula, a debreceni kereskedelmi- és iparkamara titkára és Balkányi Béla a debreceni OMKE. kerület titkára.

— **A városi muzeum husvétja.** A városi muzeum Husvét első napján zárva marad; ellenben második napján, hétfőn délelőtt 9 és 12 óra közt nyitva lesz.

— **Ujra kiöntött a Tisza.** Máramaroszi-getről jelentik: Egy hónapon belül ma harmadszor öntött ki a Tisza. Faluszlatina, Hosszszumező, Técső és Visk viz alá kerültek. A megáradt folyó tíz-tizenkét ágra szakadva tört rá a községekre. A kár igen jelentékeny. Ezzel szemben Szegedről azt jelentik, hogy a Tisza rohamosan apad. A szegedi folyam-mérnöki hivatal szerint a folyó állása 7 m. 29 cm. Az apadás két nap alatt 49 cm. volt. Az apadás most már állandó marad. A vízi élet Szeged alatt a Tiszán nagyon élénk.

— **Az Evang. Filler-Egylet közgyűlése.** Az április 4-ére összehívott közgyűlés nem volt határozatképes s így az elnökség másodsor, április 16-ára, csütörtök délután 4 órára hívja össze a közgyűlést az ev. egyház hivatalos helyiségébe. A tárgysorozatban a rendes évi jelentések és számadás mellett a tisztújítás is szerepel. Az elnökség kéri a tagokat minél nagyobb számban való megjelenésre.

— **A bombamerénylet sebesültjei felgyógyultak.** A görög-katolikus püspökség elleni bombamerénylet egyik sebesültje, Dávid Miklós joghallgató ma gyógyultan távozott a városi kórházból. Arcán még látszanak a sebesülés nyomai. A sebesültek közül már csak Kriskó Elek van a kórházban, de rövidesen ő is kijön.

— **A gyorsvonati harmadik osztályért.** Eperjesről jelentik: Sáros vármegye közigazgatási bizottsága Szinyei-Merse István főispán elnöklésével ülést tartott, amelyen a sárosmegyei gazdasági egyesület indítványára elhatározták, hogy nagyszabású mozgalmat indítanak a vasuti menetrend megváltoztatása és más vasuti reformok érdekében. A közigazgatási bizottság kívánja, hogy a Budapest és Kassa közt közlekedő gyorsvonatok közül legalább kettőn harmadik osztályt rendszeresítsenek.

— **Ünnepi műsor az Uránia nagymozgóban.** Páriját ritkító áldozatkészséggel állította össze ünnepi műsorát az Uránia mozgó-színház igazgatósága. A műsoron szerepel a mozgóképek minden válfaja, úgy hogy mindenki megtalálja benne a maga szórakozására való képet. A műsor 7 kiváló képből áll s már d. u. 3 órától bemutatóra kerül. Az előadások folytatólagosak. Hétfőn ismét új műsor lesz vetítve.

— **A Polgári Takarékos és Segélyszövetkezet** megalakította a 18-ik évtársulatot, tagok a hivatalos órák alatt felvétetnek, mulasztás e hó végéig nem számíttatik.

— **Eredeti husvétitöntözők,** illatszerek, tojások és ajándéktárgyak Mentze Henrik újdonságok áruházában, Piac-utca 38. szám.

— **Pálffy József képművész.** Az a pompás, előkelő színvonalú képművész, melyet Pálffy József festőművész főreáliskolai műtermében rendezett, még csak Husvét vasárnapján és hétfőn lesz nyitva. A kiállítást állandóan nagyszámú közönség keresi föl s ez a látogatottság egyik lelegeklánsabb jele a tárlat nagy művészi sikerének. A kiállított festmények, különösen Pálffy gyönyörű tengeri részletei, egy teljesen kiforrott, megkapó művészi temperamentum és tehetség bizonyítékai. Valószínűleg póttája Pálffy a bizarr ragyogású és ezernyi változatu színhangulatnak, mely a tenger mellett lepi meg és bilincseli le a szemeket és lelkeket. Az öböl-vizek varázsos színfolt-játékát, a sziklák komor és mégis színes barnaságát, a tajtékzó hullámverést, a bárkák és hajók vitorla-kaletdoszkópját mesterien és bravurosan érezteti meg ez a debreceni művész. De egyéb alkotásai is elsőrangúak s nagy, figurális kompozíciója is nemes stílusban tartott. Remélhető, — és pedig méltán — hogy a kiállítást bezáró két ünnepnap csak a látogatottság fokozódását s a képvásárló kedv imponzans megnyilatkozását fogja hozni az illusztris, országos nevű festőművész számára.

— **Emlékeztető.** A Debreceni Patronage egyesület intéző bizottsága április hó 14-én, kedden délután 5 órakor tartja a városháza könyvtárszobájában ülést, melyre — az ülést fontosságára való tekintettel — az intézőbizottság tagjainak, valamint a meghívott vendégeknek okvetlenül szives megjelenését kéri elnöki megbízásból Fodor Emil sk. patronage egyesületi titkár.

— **A féltéstvérek filmrejtvény,** a helyes megfejtéssel együtt, ma utoljára kerül bemutatásra az Apollóban.

— **Uj rend a hadseregben.** Bécsből jelentik: A közös hadseregben is behozzák az új gazdálkodást ugyanolyan minta szerint, mint ahogy 1911. január elseje óta a magyar honvédségnél van. A hadvezetőség mentesíteni akarja a századparancsnokokat a gazdasági és adminisztratív teendőktől, amelyek eddigél hátráltatták a század legénységének kiképzését és ezeket a munkákat a zászlóaljparancsnokok fogják ellátni. Már a legközelebbi időben be fog állani az új rend a közös hadseregben és az osztrák honvédségnél.

— **Épül a kamarai székház.** A bombamerénylet által megrongált kereskedelmi kamarai székházban a munkák annyira előrehaladtak, hogy május elseje előtt a javítás teljesen készen lesz s az új lakások bérlői a költözködési idő előtt behurcolkodhatnak. Az épület helyreállítási költségei mintegy 80,000 koronát vesznek igénybe, mely összeg kizárólag debreceni iparosoknak jut. A tervező műépítész hétről-hétre ellenőrzi a munkálatok folyását, Szüts kir. mérnök pedig mint az építési felügyeletre felkért szakember napról-napra az épületen van. Az újraépítési munkák keretében a lakások kényelmére és megosztására nézve több célszerű javítást vitt keresztül az építkezés. Az új lakások már mind bérbe vannak adva, Miklóssy István püspök három lakrésze kivételével. Ezeket is többen megtekintették.

Husvétra

**gáláns ajándék
egy üveg illatszer,**

mely valódi minőségben kapható

Szász Nagy Ferencz

*„Arany egyszarv” gyógyszerár-
rában Kossuth-utca 8. (A szin-
ház mellett)*

*Ahol husvétit illatszerek
kimérve is kaphatók.*

— **A tisztek és az Országos Kaszinó.** — Fővárosi tudósítónk jelenti: Az Országos Kaszinó válságában néhány nap óta csend van, a tisztek legnagyobb része kilépett, de a tartalékosok kilépéséről még nem történt intézkedés. A megoldásnak számtalan formája merült fel, legfontosabb Wekerle Sándoré, a melyet szerzője a maga nevében juttatott a hadtestparancsnokhoz. A memorandum hosszabb és részletesebben el van mondva az egész kaszinói válság és a megoldásra vonatkozólag is javaslatot tesz Wekerle. A volt miniszterelnök minden irányban igyekszik befolyást gyakorolni a hadtestparancsnokra és így magyarítható, hogy báró Hazai Samu honvédelmi miniszteren kívül az ellenzék vezető politikusai közül gróf Apponyi Albert, Kossuth Ferenc és gróf Zichy Aladár is közben járt az Országos Kaszinó és Trestyánszky között. Wekerle memorandumára mindezeidig még nem érkezett válasz.

— **Adományok a bombamerénylet áldozatainak emlékművére.** Sesztina Jenőhöz, a emlékmű bizottság pénztárnokához a mai napon a következő adományok folytak be: Moldován Péter ur gyűjtése Budapest 15 kor. 66 fill., Karcófalva község (Csikmegeye) 11 kor. 50 fill., Boga István s. lelkész ur gyűjtése 23 kor. 80 fill., Békési Népbank 5 kor., Sztecsovics Miklós g. kath. lelkész Nyirtass 10 kor., Szuszai József plébános Nyirtass 2 kor., Brück Gyuláné urnő gyűjtése 7 kor. 75 fill., Báró Jósika Sámuel Kolozsvár 20 kor., Pécsi székeskáptalan 10 kor., A nyirgyulaji g. kat. hitközség adománya 9 kor., Makó város adománya 25 kor., Gyulafehérvári közönség adománya 100 kor., Rokiczky Miklós posta- és távirtda felügyelő ur gyűjtése 31 kor. 80 fill., Felsőjózsa ref. egyház március 15-én gyűjtött össze a szoborra 5 kor. 72 fill., Besnyő János gyűjtése Budapest 31 korona, A debreceni kat. népszövetség gyűjtése 7 kor. 54 fill., Pázmáneum papnevelő intézet növendékei 10 kor., Magyarórdi kat. népszövetség 27 kor., 20 fill., A budapesti közp. papnevelő intézet növendék papsága 10 kor., Az esztergomi nagyobb papnevelő intézet papsága 10 kor., Ádám János apátplébános Marczali 10 kor., Komáromi bencés főgimnázium adománya 12 kor., A győri bencés főgimnázium tanári kara 9 kor., Székesfehérvári cistercia főgimnázium tanári karának adománya: 15 kor., Ceglédi Ipar- és Kereskedelmi Bank újabb adománya 2 kor., Kriciczky Ferenc plébános Oravicabánya 5 kor., Nyitrai róm. kat. főgimnázium tanári kara 20 kor., Nagyszombati róm. kat. főgimnázium tanári karának adománya 10 kor., Besztercebányai székeskáptalan adománya 10 kor., Szatmári papnövendékek adománya 9 kor., Országos Pázmány egyesület Budapest 50 kor., Ungvári kat. egyházmegyei hivatal ivén 122 kor., Marosvásárhelyi róm. kat. főgimnázium gyűjtőivén 103 kor. 96 fill., Róm. kat. plébániai hivatal gyűjtőivén 10 kor. 50 fill., Ungvári kir. kat. tanári testület ivén Romanecz Mihály gyűjtése 22 kor., Gyulafehérvári kat. főgimnázium gyűjtőivén 31 kor., 10 fill. Kat. népszövetség ivén Kunszentmárton 22 kor. 60 fill. A mai befolyt adományok végösszege 826 kor 13 fill.

— **Edison legújabb találmánya,** a „Kinetophon” (a beszélő mozgókép) szombaton és vasárnap az Uránia mozgó-színház teljesen új műsorával kerül bemutatásra. Megjegyezzük, hogy ez a bemutató botrány-mentes lesz.

— **Halál a sírgödörben.** Miskolcra táviratozzák: Szücs Mihály gazda leánya meghalt. A sirt két ismerőse ásta meg. Amikor a sirt már három méter mély volt, leszállt abba, hogy megtekintse Szücs György, a halott leány bátyja is. Egyszerre az esőzéstől meglazult föld beomlott és a két sirt ásó embert, valamint Szücs Gábort a leomló föld maga alá temette. Három órai munka után Varga Imrét és Szücs Györgyöt holtan huzták ki, míg a harmadik ember csak könnyebb sérüléseket szenvedett.

— **Nézz meg** a Frank-Testvérek nyakendő-kirakatát, a megyeház mellett.

Krausz Gyula
KÉZIMUNKA ÉS ELŐNYOMDA ÁRUHÁZ.
DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCA 3. SZÁM.

Megérkeztek a legújabb :: **kézimunkák** a legolcsóbb :: árban. ::
TELEFON 296. SZÁM

— **Lelőtt katonaszökevény.** Vágújhelyről jelentik: Tegnap este kilenc óraker a Boczkó felé vezető országuton két csendőr igazolásra szólított fel egy gyanús külsejű csavargót. A legény zsebébe nyult, mintha iratait akarná elővenni, azonban hirtelen browningot rántott és rálőtt az egyik csendőrré. A golyó a csendőr lábszárát furta keresztül. Erre a másik csendőr előrántotta szuronyát és keresztüldöfte a csavargót, aki nyomban meghalt. Irataiból megállapították, hogy Laczkó Pál, aki másodízben szökött meg a pozsonyi 72. gyalogezredtől. A nagyszombati csendőrség már majdnem elfogta, és akkor hasonló módon megtámadott és agyon is lőtt egy csendőrt. Laczkó Pál nyilván Kiss János csendőr gyilkosa, akinek rémtettét nagyszombati tudósítónk jelentése nyomán tegnapi számunkban megírtuk. A nagyszombati csendőrség nem tudta elfogni és úgy látszik, Vágújhely felé szökött, de utközben elérte őt a végzete.

— **Olvasóink szives figyelmébe** ajánljuk az Uránus-színház mai műsorának hirdetését.

— **Az Evang. Fillér-Egylet teaestélyén** a következő készpénzadományok folytak be: Adriányi K. 10 K, Benyáts E. 4 K, Borgida Antal 13.03 K, Csáthy R. 2 K, Dereakassy I. 5 K, Diószegi L. 1 K, Dorsch H. 5 K, ifj. Dorsch H. 5 K, Drezdner Á. 10 K, Elefánty S. 4 K, Galánfy J. 5 K, Géresi K. 5 K, Gyűrky S. 4 K, Havass K. 10 K, Jánossy M. 4 K, Kerpely K. 4 K, Keserü L. 2 K, öz. Kiss Gy. 5 K, Kontsek G. 6 K, Kovalitzky A. 4 K, dr. Liszka N. 10 K, Mayer J. 10 K, Materny L. 5 K, Mentze H. 6 K, Mihalovics J. 10 K, dr. Nagy Zs. 2 K, N. N. 4.40 K, dr. Öreg B. 5 K, Ormós G. 10 K, Pelzer Zs. 10 K, Bár Podmaniczky G. 10 K, Polster A. 4 K, Riesz K. 2 K, Sexty E. 5 K, dr. Soltész E. 10 K, öz. Springer J. 4 K, Cs. Szücs B. 10 K, Szentésy F. 10 K, Tipler O. 10 K, Trnka G. 10 K, dr. Tüdös J. 4 K, Uray S. 2 K, Veszprémy B. 10 K, Weszter J. 5 K, Werner Gy. 6 K, öz. Záthorszky J. 10 K. — A buffetbe és a cukrászdába a következők adakoztak: Batáry Zs., Bódogh L., Félegyházi J., Ganofszky M., ifj. Ganofszky L., Géresi K., Harasányi J., dr. Horvay R., Kontsek G., Kontsek K., Lázár Á., dr. Nagy Lajosné, öz. dr. Nagy Lászlóné, Nagy Józsefné, Sztankay F., öz. Tamásy B., Thieszen A., Váray J. Mind ezen adományokért, valamint azoknak az urhölgyeknek, akik az estélyen személyes közreműködésükkel a sikert emelni segítettek, a filléregylet választmánya ez uton is hálás köszönetét fejezi ki.

— **A sárga lilium.** Biró Lajos legszebb színpadi alkotása, a „Sárga lilium”, melyet a világhírű Pathé-cég filmre rendezett, a Magyar-színház művészeinek játékaival a jövő héten, szerdán, csütörtökön és pénteken az Uránia nagymozgó-színházban bemutatásra kerül.

— **Márkus Jenő** bucsuzik a Dréher-sör-csarnoktól, két évtized óta vezeti városunk e régi vendéglőjét, de nem azért bucsuzik, mintha pihenni vágyana, sőt egy új éttermet alapít, modernet, a haladó Debrecen igényeihez mértet. Átköltözik az új városi palotába, a Piac-utcai passageba. A mai építkezési technika minden vívmányát érvényesíti e gyönyörű palota helységében. Látványosság lesz a berendezés, az utcai passageget palma-kerített alakítja, mint halljuk **Gambrinus** lesz ezen helyiség neve és mérni fogja a kőbányai sörreinek kívül a világ legelső sörreit, a müncheni panlanert, a müncheni salvator és az eredeti pilseni ősfőzést.

— **A mindennapi élet** gondjai között nehéz feladatot ró a közönségre a most beköszöntött tavaszi idény öltözködési programja is. A legtöbb ember ma már teszi magát e gondokon, mert hiszen Debreczenben mindazt, amit a divatos ruházatkodás terén produkálnak a **Neuman** M. udvari szállító cég Piac-utcai üzletében megtalálhatja. Különös figyelmet érdemel a **Neuman** cégnek felöltők és átmeneti kabátokban a piacra hozott rendkívül izléses és elsőrangú minőségű példányai, melyek a kirakathoz sok nézőt vonzanak.

— **Kiadó májusra** 4 szoba, fürdő szoba, Arany-János-utca 42. sz.

URANIA

Debreczen legnagyobb,
legelőkelőbb mozgója !!!

Egyház-tér. :: Telefon 12-51. sz.

Ma vasárnap április hó 12-én:

A fekete álarc titka

Orosz társadalmi dráma 3 felvonásban.

MÓRICZ

ÉS A PÉNZTÁRNOKNŐ.

Bohózat.

A titkos egyezség.

Az amerikai életből.

A nyár virágai.

Színes kép. (Botanika.)

Bandika malaca.

Bohózat.

Festői részletek Gerardmerből

Színes természeti felvétel.

Előadások d. u. 3-tól mérsékeltlen leszálított és 5-től rendes helyárak. Minden kép után van bemenet. Utolsó előadás 10 órától.

Hétfőn és Kedden
április hó 13 és 14-én

REMEK ÜNNEPI ÚJ MŰSOR!

Teddynek fáj a szive...

Pompás vígjáték 3 felvonásban.

A TEDDY SOROZAT I. KÉPE!

A vegyész titka.

Amerikai dráma 2 felvonásban.

Az erszényes patkány.

Ismeretterjesztő. Színes kép.

Pupák köpönyege.

Bohózat.

Utazás felső Egyiptomban.

Földrajzi felvétel.

A keringő szől.

Életkép.

Előadások d. u. 3-tól mérsékeltlen leszálított 5-től rendes helyárak. Minden kép után van bemenet. Utolsó előadás 10-től.

Jön! LEGKÖZELEBB! Jön!

A SÁRGA LILIAM

Biró Lajos modern társadalmi drámája 4 felvonásban. A párisi Pathé cég II ik magyar műfilmje. Előadják a Magyar Színház nagy művészei élőkön Beöthy László igazgatóval.

Számozott jegyek e öjegyezhetők !!

— **A román zsidóság kivándorol.** Bukarestből jelentik: A román kormány a balkáni háboru idején felszólította a romániai zsidó lakosságot, hogy lépjenek be a hadseregbe. A katonai szolgálat fejében a kormány egyenjogositást ígért a román zsidóságnak, amely azonban mindmáig hiába várta a kormány ígéretének beváltását. Egy ízben tüntető gyűlést is akartak tartani, de a kormány ezt megakadályozta. Most azután a román zsidóság elhatározta, hogy kivándorol Amerikába és tüntető menetben vonul végig Magyar- és Németországon. A román kormány erre elhatározta, hogy felszólítja a magyar kormányt, hogy úgy mint 1898-ban, akadályozzák meg a román zsidóság tüntető kivándorlását, mert az külföldi egészségügyi veszedelmeket rejt magában. Célzatosan azt híresztelik ugyanis a román zsidókról, hogy mindenféle ragályal fertőzöttek.

— **Nyilvános nyugtázás.** Az Alföldi Takarékpénztár rt-nak a debreceni Népiroda részére küldött 20 K adományáért ez uton mond hálás köszönetet az Elnökség.

— **Mindenkit kielégít** az Uránia-mozgó mai műsora, tessék elolvasni lapunkban közölt hirdetését.

— **Horner Arthur bookmaker** Debreczenben, Piac-utca 41. sz. I. emelet, elfogad az összes bel- és külföldi-versenyekre start és klasszikus versenyekre előnyös fix-fogadásokat. Halmozott fogadások köthetők. Double és Triple eventek. Telefon: 10-11.

— **Az Apolló filmrejtvény** pályázatára 4000 drb. szavazó-lap érkezett be. Ebből a helyes megfejtés 633 drb.

— **Legfinomabb angol gyapjuszövetek** pártievétel folytán egy complete férfi-öltönynek való 12 koronától 24 koronáig. Kupfer és társánál, Széchenyi-u. 1. sz.

— **Az Uránus-színház husvéti műsora** minden igényeket kielégít. Az igazgatóság a nagyszabású műsora a legkiválóbb filmekből állította össze, melynek slágere az „Áruló telefon” 3 felvonásos izgalmas dráma. Hétfőn, husvét második napján teljesen új műsor kerül bemutatásra. Előadások d. u. 3 órától folytonos bemenettel.

— **A debreceni kereskedelmi iskola támogatása.** A debreceni felső kereskedelmi iskola fenntartásához a debreceni kereskedelmi- és iparkamara ez évben is 2000 kor. segílyt folyósított.

— **A filmrejtvény-pályázat** helyes megfejtői között a jutalomdíjak kisorsolása és kiosztása április 17-én pénteken este 9 óraker lesz, királyi közjegyző jelenlétében. — Sors-huzás utján.

— **Kalap, nyakkendő, fehérnemű** a legnagyobb választékban Werner Sándor uridivat üzletében, a Hungária-kávéház mellett.

— **Az Apolló ünnepi előadásai.** Vasárnap és hétfőn délután 3 és 5 óraker kezdődnek. A délutáni előadások félhelyáruak.

— **PéNZ-, szivar- és cigarettatárcák,** finom bőr nőitáskák, uti bőröndök, kosarak és teljes utifelszerelések a legolcsóbb szabott árak mellett **Mentze Henrik** újdonságok áruházában Piac-u. 38. szám.

— **A Fonciere Pesti Biztosító Intézet** itteni főügynökségének irodáit Kossuth-utca 3. szám alól az Arany-Bika-palota, József-kir. herceg-utcai rész I. emeletére helyezte át.

— **Az Apolló félhelyáru** délutáni előadásain is, a teljes esti műsor lesz bemutatva.

— **A Magyar Általános Köszémbánya Részvénytársulat** Miskolc-diósgyőri mészégetője üzembe jött. Ajánlattal szolgál a Magyar Általános Köszémbánya r.-t. Budapest, V., Zoltán-utca 2. sz.

— **Az orkán.** Az idény legszenzációsabb felvétele Husvét hétfőn kerül bemutatásra az Apollóban.

— **Tanonc pincérnek felvétetik.** Dréher-sör-csarnok, Piac-utca 45. sz.

— **Okvetlen nézze meg** mindenki az Apolló páratlanul álló ünnepi műsorát.

— **Kiadók** azonnal a városi Takarékek helyiségei, Piac-utca 42. sz. Márkus Jenő.

— **„Jönnék a zsványok.”** Asta Nielsen felléptével — ma utoljára kerül bemutatásra az Apollóban.

Iboly szöntünk Husvét. feltámad ilyenek szu nagy szabott r servesen ételektől hosszú, hát öröm váltás a

De Amély A mélye posva ki keserü p ruságból

A r amit elv gazda. nek a kis elhaló r ismét tel pénteket majd ki csöitése ség és a mari te

Hat ünnepe örök szé tás az ö dolat. S amelyne szikra h még gyá dóság n ma örön mert leg támadó kórus a

Ez még egy feltámad föltámad sok földi génél is baj, a k támadás és a term szép ün feltámad

Biz rázsos le illatában zül ki-k felénk, h az életre nabugas rezgik b föltámad az erő, rönnye a halovány színén, a málja s zugott z gorodott virágos egy.

Nin órája, a alkalmas vasz van den. Meg

Husvét.

Debreczen, április 11.

Ibolyavirágos, virágillatos időben köszöntünk sokat jelentő, gyönyörű ünnep, Husvét. Köszöntünk téged: a megváltás, a feltámadás örömnépét. Így várunk, ilyenek akarunk, kérünk, óhajtunk. Hosszu nagypénteket tartottunk, mert hosszút szabott ránk a végzet. Megbőjtöltünk keservesen, megtartóztattuk magunkat a huselektől és minden ételaktól, bőjtöltünk hosszú, sok éves nagypénteken át. Legyen hát örömnépünk a husvét, legyen megváltás a hosszú szenvedések alól.

De profundis aderamavi te Dominum! A mélységből kiáltunk föl hozzád Uram. A mélységből a porba sújtva, a földre taposva kiáltunk hozzád: muljék el tőlünk e keserű pohár, jöjjön a megváltás a nyomorúságból.

A mezőn künn zöldülni kezd a mag, amit elvetett bizakodó reménységgel a gazda. Engedd, hogy kalászba szökkenjenek a kis zöld fülevelecskék. Engedd, hogy elhaló reménységeink halványuló zöldje ismét teleszínűvé váljék, mert utolsó nagypénteket bőjtöltünk most végig és nem lesz majd ki mondja a te dicsőségedre és dicsőítésedre, hogy tiéd a hatalom, a dicsőség és az ország . . . De profundis aderamavi te Dominum.

Hatalmas, mérhetetlen gondolatok ünnepét üljük. A megváltás és föltámadás örök szép gondolatát. A halállal megváltás az örök életnek. Gyönyörű szép gondolat. Szép, mint a legszebb költemény, amelynek sorait és minden rimét csak isteni szikra hozhatta közénk. Nagypénteken még gyászoltuk a halált, sirtunk a mulandóság nyomorúság földi szenvedésein és ma örömnepet ül a hit, alleluját énekel, mert legyőzte az élet a halált: a halott föltámadott. Surrexit, non est hic, zugja a kórus a sziklába vajt sir előtt.

Ez a gondolat ad nekünk is erőt, hogy még egyszer ünnepeljünk. Husvét van: a feltámadás ünnepe, tavasz van: az örök föltámadás ünnepe. Bennünket is megölt sok földi nyomorúság, a sir hatlábnyi üregénél mélyebbre taposott be a porba a baj, a kinlódás, a szenvedés. Az örök feltámadás, a tavaszi megújulás, a vallás és a természet isteni, magasztos, mámorító szép ünnepén csoda-e, ha arra gondolunk: feltámadás van, feltámadunk mi is.

Bizsergető, lángot szító, kábitó, varázsos levegőjében, az erdei ibolya édes illatában, a langyos esőket hozó felhők közül ki-ki nevető napsugárban küldi talán felénk, hozzánk a természet a feltámadás, az életrekelés reménységét. Talán az orgonabugás meleg, ábrándos hanghullámai rezgik bele a lelkünkbe a biztatást, hogy föltámadunk új, jobb életre. Mindegy. Az az erő, amely a mezőn a föld nehéz görgögye alól a napfényre huzza a buzaszem halovány csiraszálát és odafenn a föld színén, a napsugárban zöld levéllé formálja s az az erő, amely a fejünk fölött elzúgott zord, rideg tél fagyában összezsugorodott reménységét a szívünkben megint virágos színes bizalommal tudja fakasztani, egy.

Nincs az esztendőnek napja, nincs órája, amikor inkább találkozna a husvét alkalmasabb idővel, mint éppen most. Tavasz van. Téli fogságából kiszabadul minden. Megoldvadt a fagy, elmúlt a hideg, nap-

sugár csokolja termékenyítő meleggel új életre az életet magát, amely halál volt eddig a maga mozdulatlanságában, halotti leples fehérségében, hidegségében, fagyosságában. Szint kap minden. életet kap minden és megmozdul. A tavasz maga a legbájosabb mosoly, amelynek hangja van, üvegharangokon kivert hangja, olyan mintha Murillo-angyalok elzúgott ajkakkal kacagnának. És ebben a feltámadás idejében, az új életrekelés idejében hiv ünnepelni a vallás, a hit, hiv arra ünnepelni, hogy feltámadás van.

Hosszu, kemény tél fagya ül a szívünkön, nélkülözések fájdalma facsarta, szoritotta az agyunkat, tagjaink összegémberegték és ujjaink még alig tudnak utána nyulni az édes illatos tavasz virágnak, az ibolyának, hogy elfogadjuk azt az új élettel biztató tavasztól. Ruhánkban, amit elnyűtt, elszagattott a tél viharja, nincs hely, ahova a felénk nyújtott ibolyaszálát föltűzzük. Rongyokra nem is illik a virág. Nem is merjük kezünketkinyújtani rongyok alól a virág felé, mert mégis ott a rongyos gúnya alatt még van valami utolsó, elhaló, elmuló kicsiny melegség, de künn a levegőn vajjon van-e. És mit nekünk virág! Egy falat hus, egy falat kenyér a vágyunk. A porba vert le bennünket a végzet, a porhoz illő filozófiát termeli csak a lelkünk. Keserűség üli meg az ajkunkat, nehéz arra egy virágszállal újra derűs vonásokat csiklandozni.

És mégis, ez a virág mutatja meg, hogy tavasz van, új élet viradt reánk. Ez a virág az új élet, az új életnek legelső kedves bizonyossága. Zöld szárán, zöld levélbokrétaja közül ime ki merte nyújtani kis fejét, pedig ő reá sem vigyáz, őt sem oltalmazza, őt sem hívta más erő, mint amelynek jelenlétében mi bizakodunk: a természet, a megmagyarázhatatlan sejtelen erő.

Tavasz virág, bájos ibolya, te mutatod meg, hogy ez az erő él s elhossa a tavaszt, a föltámadást, a megváltást nekünk is. Üdvözlégy Husvét, üdvözlégy tavasz!

Nagyheti olvasmány.

Írta: Uray Sándor debreceni ref. lelkész.

Úl vala a főpap az ő házában előcsarnokában, hová árnyékot vetett az olajbokr. Fehér turbánját helyezé maga mellé a szőnyeg szélére.

Az ajtóban karcsu leányzó jelenik meg, minő az izsópa a majorban. Vánkost hoz a főpap számára, mélyen meghajlik távozóban.

— Hol van Lévi, kérdi a főpap a leányzótól.

— A belső házban várja a te parancsodat atyám.

A főpap csak int. A leány távozik s utána tüstént ott terem Lévi.

— Jehova áldása veled atyáknak atyja.

— Jehova veled Lévi. Ma te fogsz szolgálni nekem. Készíts füstölőket az áldozásra. Fűszeres bort a szentédénybe. Aztán jövel.

Lévi távozik s megtér csakhamar.

Ezalatt a főpap a vánkosra dől és zsolttart énekel.

„Ki ülsz a Kherubokon, jelenj meg fényeddel.”

Szemeivel a csillogó kékségű végtelenségbe néz. Majd újra Lévinek int.

— Voltál a szenthelyen?

— Igen uram. Én tartottam az Annás karjait az oltárnál.

— Ki jött áldozatra még?

— Egy gyógyuló beteg, ki megmutatta magát a Magosságnak.

— Ah! Nevét?

— Nem tudom. Csak annyit mondott, hogy Jérikóbból való.

— Miből gyógyult?
— Szeme világát vette, jó uram.
— Lehetséges? Hogyan?
— Nem hinném, ha ép szemekkel nem láttam volna az ő ép szeméit.

— Dicsértessék az Ur!
Szünet után újra a főpap kezdi.
— Ki a gyógyítója Lévi?
— Uram az nem jött el vele.
— És megáldozott az épszemü jerikói?
— Nem áldozott uram.
— Te nem vagy Lévi, ha így beszélsz.
— Könyörülj tökéletes főpap, de az igazság kényszerít eképen szólani.
— Imádkoztál-e Lévi, én fiam?
— Nem uram.

A főpap felemelkedik, reámered a hajlongó lévitára s ismétli:

— Nem??
— Irgalom szent atyám, de ő nem kívánta . . . ő maga akart imádkozni. És imádkozott is. De nem a Dávid szavával. Mert szavait így kezdte: „Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben!”
— Elég! Ezt megint ama názareti cselekedte.

Most újra megjelent amaz ifju leány. Megoldozta a főpap saruit s vizet hozott. Az agg reszkető kézzel simogatta.

— Dána! Dána! A legkisebb, a legszebb és lekdvesebb . . . Lévi, sokat kell vezekelned, hogy méltó légy az én leányomhoz.

Dána mosolyogva távozik.

Lévi újra szóba kezd.
— Uram, az alkonyóra há megenyhíti az eget és a földet, a dicsőséges helytartó szólni kíván veled.

— Igen, igen, a helytartó. Jól mondod.

Küldj egy poroszót ízenettel, hogy a tizenkettedik órában ott leszek . . . Lévi hajolj ide, hadd áldjalak meg. Csak a Jerikói vakról egy szót se többet. Lásd, reszketek, ha új hír jó amaz ember felől; elég volt már!

Megzendül a város, ha belép a kapukon. Megüresednek a Salamon tornácai, hogy utána menjenek hiveink a Getsemánéba. Tegnap két lévita ott hagyta a gyertyatartókat s titkon Bethániába ment, mert megtudták, hogy a názareti ama feltámadott Lázár hajlékában van. Sújtson reájuk méltó haragom. Esküszöm Lévi, hogy holnap a sanchedrin előtt fognak állani. Példát fogok állítani Lévi, példát, a gonosz nemzetség számára, amaz elégedetlenkedő ifjoncok számára, kiknek szive elfordult az atyák írásaitól s a vének tisztelétől. Az a két lévita, bűnhödni fog. Szörnyiség ez fiam. Az áldozati oltár helyett a názareti ács fia . . .

A főpap felállt. De lába megtántorodott. Lévi izmos karjára támasztá a roskadót s visszafektette vánkosára.

Most újra Dána jött. Olajat öntött fehér ujjaira s megkenete véle a főpap fejét.

És e látó érintéstől eltűnt az izgalom a főpap arcáról és szeméből. Ujra nyugodt lett. Csöndesen lehunyta a szemét s fejét hajtogatta a simogatás alatt.

A szendérgés nem soká tartott.

Az ajtónálló jelentette, hogy közelget Jámin, a Simeon törzséből való rabbi, a főtanács meghívott részese.

Leborult ő is a főpap előtt s így köszönté:

— Legyen kedves a te imádságod az Ur előtt az én népemért.

— Legyen áldott a te ünneplésed miközöttünk, felelt az áldást intó főpap. Mint a kívánatos jó hír, úgy érkezé az én házamba Jámin.

— Vajha jó hirnek illatával gyönyörködtetném az én Uramat. De a jó hír nem arra járt, amerre én! Kegyelmezz uram, mert csupán csak rosz hir jött a te szolgád által.

— És honnan e rosz hir Jámin, szól a főpap, de szava reszket, szeme könybe láb-
bad.

— Uram, Bethánia felől jövek. Láttam ama názareti prófétát, amint . . .

— Te is, te is a prófétát . . .

— Halld atyám, mert hallanod kell és ha nem hallo, rettentő csapás tör reánk, mint a hegyről leomló áradat.

— Hallom, hallom, csak Lévi, te tartsd meg fejemet a te válladdal előbb.

Jámin folytatta beszédét.

— Szamárháton jött amaz ember a szent város felé. Az egész országot telve emberekkel, akik kiáltanak: Hozsánna! Pálmaágról-pálmaágra lép és azt mondják neki: Király! Mikor pedig a templom oszlopcsarnokába lépett, előtörték a mi fiaink a zsinagógából és újra kiáltották: Hozsánna! Meg azt is, hogy Király! . . .

A főpap karja vonaglani kezdett s Dána félbeszakítá Jámin beszédét. Majd méntaággal legyezgette a leány atyja arcát, aki csak nagy sokára tudott szólani.

— Csak ezt, ezt az utolsót ne mondatd volna! . . . A mi fiaink is, a mi fiaink . . . Mondj imát Jámin, mert az én lelkem mint a szárnyatört sas . . .

Jámin imát pergetett gyors ajkaival: „Könyörülj én rajtam Uram, mert hozzád kiáltok minden napon.

Vidámitsd meg a te szolgálódnak lelkét, mert hozzád emelem fel Uram lelkemet.

Adj jelt nekem javamra, hogy lássák az én gyűlölőim és szegyenüljenek meg . . .”

Az ima félbe maradt.

Künn az utakon kiáltás lón, mely felveri újra az imádkozók csöndesedni kezdő lelkét.

Az ajtónálló beljebb vonul s zárt vet a kapukra.

A kiáltás egyre közeledik. Dobogás hallik. Majd a kapukhoz érnek s megrugják annak szárnyait.

— Ama názáreti! — suttogja a főpap.

— Nyugodj uram, nem a mi népünk fiai.

Hald görgül beszélnek! Hallga? Kisázsiaik, megjelenti őket az ő szavuk.

A főpap intett kezével.

A sokaság pedig tovább kiáltozott.

Most az oldalajtó mellett, túl az olajfa bokrokon megjelent Annás, támogatva két lévita karjaitól.

Szava messziről csendült:

— Kelj fel, ki őrizője vagy a Sionnak!

Hald e gójt, melyet a Seól bocsátott reánk.

Kisázsiai görgök ezek, kik erőnek-erejével a Jézust akarják látni s most téled követelik ő főpap, hogy mutasd meg nekik a Jézust, a világnak ama világosságát!

És e pillanatban felszakad a kapu szárnya, idegen nép özönlik az udvarra, mind a lépcsőfokig s kiáltják vadul:

— A Jézust akarjuk látni! Te tetted el!

Hová tetted? Add elő . . .

Mint büszke tölgy emelkedik fel a főpap daliás alakja, kezével hátra int a csarnok belseje felé s idegen nyelven kiált:

— Ad arma!

Az oszlopok közül római katonák rohanak elő, paizsuk villan, lándsájuk suhog s a tömeg egy gondolatnyí idő alatt újra ott künn van az utakon.

De most a főpap összerogyott. Ha Jámin meg nem tartja, a lépcsőkre zuhan. Szolgák sietnek felé, támogatják, emelik; de az ébredő agg elhárítja őket:

— Emeljen fel Lévi s kenjen meg Dána!

— Lévi, Dána!

Visszhangzó kiáltás keresi őket az oszlopok között, kutatják a házban, kertben.

Lévi és Dána nincs sehol.

A szolgák újra kérik:

— Hadd emeljelek fel jó uram!

A szolgálóleányok is kérlelik:

— Hadd kenjelek meg jó uram!

De a főpap annál jobban ragaszkodik s újra meg újra, — egyre lázassabban — kiáltja a két nevet: Lévi . . . Dána . . . Lévi . . . Dána . . .

— Keressétek őket a felházban, a kert fái között.

— Nincs, nincs sehol.

— Szolgák induljanak a törtető görg csapat nyomába, hátha elragadták őket.

A görgök még itt az utcán vannak, de Lévi és Dána nincs közöttük.

Előjönnek a szomszédok, kik megismerték a főpap sirását. — Ki látta, ki látta?

Az őrség parancsot kap: siessenek át a templomba, keressék őket.

A válasz újra ez: Nincsenek sehol.

— Ugy hát felkeresni őket megyek magam, kiált a főpap s ingó léptekkel támolyog le a lépcsőzeten.

De az ajtónálló most új vendéget jelent.

Egy ifju nő rohan be a feltárt ajtón s egyenest a főpap elé roskad.

— Uram én láttam őket . . . Igen igen, legkisebb leányodat, Dánát és az ő jegyesét, Lévit. — Velem beszéltek. Üzentek tölem néked. Üzentek uram, fuldokol a nő.

A főpap eskedel:

— Szól asszony, mert elmém homályba vész.

— A Kidronnál találtam. Sietve mentek Bethánia felé. Azt mondták, a zürzavart használták szökésre, mikor reád törték a görgök. Szívökben a régi vágy fogott a percben tüzet, midőn idegenek keresték nálad a Jézust. A Jézust akarják látni ők is. — És többé ne is várd vissza őket. Ott maradnak Bethániában, — véle mennek Názáretbe, Kapernaumba és Magdalába . . . Mert ők szívökben már rég keresztyének s többé nem tudnak ellenállani. — Uram, ne várd vissza őket . . .

A főpap végigterült a földön. Hang nem jött ki ajkán, csak a feje remegésén látszott, hogy zokog.

Annás hozzálépett.

— Kövesd példámat, szakgasd meg a ruhádat, mint akinek halottja van. — Én nem ismerem őket ezután.

A főpap talpra ugrott.

— Annás, hagyd el ruhád szegélyét . . .

Nem úgy, itt nincs még halott. És nekem nem is lesz halottam Lévi és Dána. — Oh tekints reám ki voltál, vagy és leszel! fel a szanchedrinbe férfiak . . . Halál reá, ki elcsábitotta őket. Halál reá! Halál reá názáreti . . .

Az irgalmasságnál többet . . .

A kemény s tartós tél, meg az ezt megelőző gazdasági bajok következtében a nyomor már Debreczenben is oly fájdalmasan jajveszékelt, hogy a mi fiúinkhoz is eljutott kétségbeesett kiáltása, hozzánk, — nem tudom, boldog-e, vagy boldogtalan — jóllakottakhoz. S megmozdult egy ér bennünk, a szolidaritásé, egy lappangó szociális érzék: segíteni az éhezőkön, a ruhátlanokon s fagyoskodókon, kiknek csak akkor jut egy kis meleg a ragyogó nap alatt, ha lázban ég a testük az ordító éhségtől. De ami leginkább szívünkbe vágott, az iskolás gyermekek éhségtől fátyolozott tekintete volt, kik elmennek hazulról, a siralom szomorú verméből, hogy meleg hajlékban pár órát a mosolygó muzsákkal társalognak. Mily szomorúságos ellentét: a gondtalan muzsaothon és az éhségtől lázas arcu gyermek, ki ma még kenyeret se látott, legföllebb tán a pékbolt kirakatában, ha utja arra vitte.

Megmozdult erre bennünk valami, talán lelkiismeretnek is mondhatnók s mintha jól fűtött szobánkban, párologó meleg ételünk mellett ülve, vagy prémes bundában a korzón sétálva, a színházban Luxemburg gróf muzsikáját hallgatva s Borbély Lili táncában gyönyörködve vagy a kávéházban gyöngyvel telt poharainkat összekocintva, valami fagyos lehellet járná át tagjainkat . . . Nem vagyunk magunk — mi boldogok, vagy nem is tudom, tán boldogtalanok; éhező embertársaink, édes testvéreink szomorú lelke a vas-tag szőnyegeken, a meleg bundán s illattól páráss levegőn is áthatol bele, bele csontjainkba s megremegünk, a lelkiismeret megszólal: „Nincs-e részem benne?”

S adakozunk, gyűjtünk, mert mint mondani szokás, „a szívünk jó”. Pedig kérem, ez a szív-dolog frázis. Ez az embernek, a társadalomnak egybefonódott s bonyodalmasan differenciált, de mélységesen egységes szervezete mellett egyszerű kötelesség.

Ma az „én” már más, mint valaha volt, ma már nem „én”, hanem „mi” vagyok. Az én-em egy nagy kultur-énné bővült ki; nem „én” vagyok, hanem „mi” vagyunk” a nevének. S ha e „mi”-nek egy tagja, száz, vagy ezer, vagy százezer sejtje szenved, ez a kultur-én, ez a „mi” szenved akkor.

Nyomorgó embertársamon segíteni nem nagylelkűség, nem áldozat ma már, hanem segíteni magamon. Aki ezt nem érti ma, megérti holnap — egy kis tapasztalattal megvilágosítva.

De nem is ilyen segítőkészség, ilyen irgalmassági fellángolások mindenestre szép s nemes megnyilvánulásában áll e „kultur

én”-nek önmaga iránti kötelessége első sorban, hanem olyan társadalmi ökonómiában, amely e szükség-intézkedéseket lehetőleg feleslegessé teszi.

Darwinnál olvashatni, pedig e nagy tudásra ma sokan esküsznek, hogy „bánat s veszély idején még az állatvilágban is megvan az egymás iránti szimpátia”. Egy vak pelikánt úgy eltartanak társai, hogy belehízik a jólétbe. A holló sem vájja ki a másik szemét, hanem ha megvakult, állítólag a társa gondoskodik róla; sőt még a kutyában is megvan a beteg macska iránti jó szív, mert a tudós szerint nyalogatásával igyekszik — talán egykori ellenségét — vigasztalni.

No, kérem, bármi megható az állati felebaráti szeretet eme szimptomatikus megnyilatkozása s bármily versenyre hívja is ki a teremtés koronáját — nekünk mégis magasabb rendű az ideálunk. A felebaráti szeretetnek nem irgalmaskodásban, ha még annyira kalapot emelünk is előtte, kell kimerülnie, hanem társadalmi szervezetekben, szociális s állami életünk egész organikus fejlődésében kell megtestesülnie. Azon alapelveitől nyerve irányítást, hogy én nem vagyok abszolút „én”, hanem szerves, benne s belőle általa élő része vagyok egy magasabb rendű, egy egyetemesebb „én”-nek: a „kultur én”-nek, amely „mi” vagyunk”.

Az embert az ő természetes társadalmi valója e magasabb rendű „én” irányában fejleszti: nem „én”-emért, hanem „én”-ünkért élni, dolgozni, küzdeni s ha kell, szenvedni is. A gazdag ember gazdagsága a mi gazdagságunk, nemcsak a merő „én”-é, mert ilyen nincs. A szegény ember baja nemcsak a szegényé, a merő „én”-é, mert ilyen nincs, hanem mindnyájunké. A levegő nemcsak az enyém, hanem a miénk s csak káromra van, ha magamba akarom préselni, a napfény sem csupán az enyém, mert ha mohón szedem be, megvakulok, a földi értékek s erőkből se juthat nekem annyi, hogy mások miattam hiányt szenvedjenek, mert különben — természetes következmény a társadalmi én, a kultur énben beálló feszültség, amelynek kiegyenlítő-dése tájfunt idéz elő, az egyedek végzetes katasztrófáját.

Az a nyomoruság, amelyet Debreczen jószándéku társadalmi s vezetősége a napokban, mint egykor az az áldott emlékezetű Sz. Erzsébet tette, kötényében hozott alamizsnával kész elosztatni s ez az alamizna mindnyájunk szemében a nemes, isteni szeretet rózsáinak pirosságával virít, az a nyomoruság, kérem, hétszáz esztendővel a nemes királyleány kora után támadt. „Én” azóta hétszáz esztendővel fejlődésen mentem át. Tessék erről gondolkodni!

Fülöp Béla.

Haza!

A kikötőnél ember ember hátán tolong. Mint a hangyaboly, úgy sűrűnek az emberek a mólón s szemük bálmulattal, csodálkozva, félve méregeti azt az óriás hajókolosszust, mely nyugodtan, fenséges nagysága tudatában, büszkén terjeszkedik a lenyűgözött vizen, mely megbabolázott paripaként kénytelen hátán hordozni azt, aki őt, a hajókolosszust is alkotta, nem az ereje nagyságával, sem testének kimagasló tökéletességeivel, lebirhatatlan ügyességével, de lényének egy láthatatlan parányával, — eszével. És uralkodik rajta, a nagy, a megmérhetetlen természetességű vizen, az óriási kolosszuson, az egész nagy teremtett világon.

A hangyaboly sűrű-forog, szalad, intézkedik. Mindenik tagja azt képzei, hogy az ő dolga a legfontosabb, hogy az ő személye az egyedüli számbavehető.

— Nagyom sajnálom, hogy el kell tőled válnom, Ferenc — szorongatja egy kistermetű, hervadt arcu férfi társának kezét, míg szeméből könnyet törül ki.

Sohse sajnálná, pajtás — válaszolja a másik, Tar Ferenc, erőszakkal visszazoritva a szemébe tudólu könnyeket. — Te elmégy haza, az igéret földjére, édes magyar hazánkba, szülőfalunkba, gyermekeidhez, hűség, jó feleségedhez. És örömet, boldogságot viszel magaddal, nemcsak személyedben, hanem viszed a jólétet is, mert pénzed van, pén-

zed, ami m
Menj csak
lenne neker
tanék, mint
István

— Iga

tél. Hiába

keresménye

Nem tudtál

hatalmas t

erővel, egé

rezni! Mily

hoz vissza

ne kicsiny.

Ferenc

végig Istvá

ugy meglá

mit a gyá

ugy nyom

get. De a

akár csak

lélek, mely

három nos

gében, ha

hőséget sz

melyel ot

daságát, h

vezhesse

mölcsét.

— El

dacosan a

denki oly

mint te v

született

éljen, ami

szu eszte

künnel e

héz munk

lést, viga

zában.

— O

hajtott ö

ott röpkö

ládja kö

ezt a de

szintén s

gény gyé

A ha

balyodik,

szik, a h

kél az er

renc szin

nagy po

ják, mi t

Szor

hordágy

bert. A

gással f

vannak

egész fe

rémítő p

— A

lan kold

gyermek

A

könnyez

Ezek kö

Ferenc.

menet e

resi, ak

lenségű

—

megyek

Tar Fer

sírból,

zott, sz

—

zed se!

—

renc.

zete kö

Megyek

—

is ug

—

könnye

drága

akarata

lesz be

otthon

zom, n

nöm, h

A

ve sikk

óh, mi

zed, ami mindennel felér s ami nekem nincs! Menj csak egyedül, István, mi keresni valóm lenne nekem otthon, ha koldusmódra beálltanék, mint ahogy eljöttem?

István szomorúan nézett fel társára:

— Igazad van Ferenc, pénzt nem szereztél. Hiába intettek, ne áldozd fel keserves keresményedet haszontalan, muló örömekre. Nem tudtál ellentállni a kísértésnek. Ezzel a hatalmas természettel, remek férfias izmokkal, erővel, egészséggel mennyi pénzt tudtál szerezni! Milyen örömmel tudnál most családodhoz visszatérni! Oh, csak a lelked, az ne lenne kicsiny, erőtelen törpe!

Ferenc szegyénytől lángoló arccal nézett végig Istvánon. A kicsiny, vézna emberen úgy meglátszott a fáradtság, a törődöttség, mit a gyárakban végzett keserves munka úgy nyomott rá, mint letörölhetetlen bélyeg. De a szemei ragyogók, tiszták voltak, akár csak a lelke, az a hűséges, gondoskodó lélek, mely övéi jólétéért feláldozott életéből három hosszú esztendő s bányák sötét üregében, nagy lángtorkú kohók mellett, pokoli hőiséget szenvedve, kereste meg azt a pénzt, melyel otthon rendbeszedhette kicsiny gazdaságát, hogy aztán nyugodtan, boldogan élvezhesse családja körében munkája gyümölcsét.

— Eh, ne beszéljünk róla! — vágta fel dacosan a fejét Ferenc. — Hát nem lehet mindenki olyan jó, hűséges és családszerető, mint te vagy, István. Sem pedig arra nem született mindenki, hogy olyan remete életet éljen, amilyent te éltél az alatt a három hosszú esztendő alatt! Hiszen ha testünket, lelkünket elepszettette, elfárasztotta az állati nehéz munka, úgy hol kereshettünk volna üdülést, vigasztalást, mint az örömek áruházában.

— Oh, be drága árt fizetsz érte! — sóhajtott önkénytelenül István, kinek lelke már ott röpködött az édes szülőföldön, drága családja körében és kimondhatatlanul sajnálta ezt a derék, szép szál legényt, akit otthon szintén szerető hitves, meg elhagyott szegény gyermek vár...

A hangyaboly most egyszerre összegabalyodik. Mindenki sietve egy helyre igyekszik, a hajóhid felé s az elszörnyedés moraja kél az emberek ajkán. Pap István és Tar Ferenc szintén felfigyelnek s mivel éppen egy nagy podgyászalmazon állanak, jól láthatják, mi történt.

Szomoru, szivetfacsaró látvány: egy hordágyon négy ember hoz egy sebesült embert. A szerencsétlen állati ordítással, nyögéssel fetreng a hordágyon, kezei, lábai fe vannak sziljazva, hogy le ne eshessék, az egész feje be van pólyálva fehér kötésekbe s rémitő panaszos nyöszörgéseiből kihallatszik:

— A szemeim, óh, én nyomorult, világtalan koldus! Soha nem látom többé drága gyermekeimet, feleségemet, soha, soha!

A tömeg megrendülve hallgat, itt-ott könnyeznek, olyan is van, aki imádkozik. — Ezek közé tartozik Pap István is, meg Tar Ferenc. Kalaplevéve állanak, míg a szomoru menet elhalad előttük s lelkük a jó Istent keresi, aki megőrizte őket hasonló szerencsétlenségtől...

— István barátom, menjünk a hajóra, megyek haza én is — hallatszott egyszerre Tar Ferenc hangja. Tompa volt az, mintha a sirból, vagy másvilágból jönne, de határozott, szilárd. István elképedve nézett rá:

— Hiszen jegyed sincs, meg hát — pénzted se!

— Nem baj! — válaszolta szilárdan Ferenc. — Az a szerencsétlen a hajó személyzete közül való, úgy látom, hogy a fűtő volt. Megyek felkinálkozom helyette.

— De Ferenc, az Isten szerelméért! Te is úgy akarsz járni, mint az?

— Ha a jó Isten azt végezte felőlem, hogy könnyelműségem büntetéseként ne léphessek drága hazám földjére, — legyen meg az ő akarata. Ha pedig haza vezérel, más ember lesz belőlem, mint eddig volt! Hiszen ha én otthon annyit és olyan nehéz munkát dolgozom, mint itt, nem kell nekem Amerikába jönöm, hogy becsületesen megélhessek!...

A hatalmas óceán égszínű habjain repülve siklik a hajó. Mindjárt partot ér, mindjárt, óh, micsoda szent öröm, milyen boldog izga-

tottság fog el mindenkit! Ferenc örömtelten borul István nyokába:

— Még egy éjszakát kell töltenem odalent a pokolban az égő katlan mellett! Oh, ha látnád, miként tátong öblös torka s hogy okádja ki a tüzsikrákat dühében! Egy ilyen alkalommal égett ki annak a szegény fűtőnek a szeme is, akinek a helyét én töltöttem be. Hála Istennek, az enyéme még meg vannak s meglátom drága hitestársamat, kicsi kis leánykamat! De István, — halkította meg rajongó hangját Ferenc — egyre kérlek, de becsületszóra s az Isten nevére! Ne mondd te azt el senkinek, mikor megérkezünk, hogy én is hazajöttem. Ugy is a városban szállunk ki a vonatból, ott eltűnhetek a nép között a nélkül, hogy bárki is rám ismerne...

... Négy boldog gyermek és örömmámorban uszó feleség borul Pap István nyokába, amint kilép a vasuti kocsiából, mely haza hozta szülőfaluja határába. Onnan már csak egy óra szekéren s aztán otthon vannak, otthon! Oh, milyen boldogan dobog a szíve s mintha egek megnyilatkozását látná, ahogy belenéz kedvesei ragyogó szemébe...

— István bátyám, lelkem, hát az én uramról mi hírt hozott kelmed? — szólítja meg egy fiatal asszony, odafurakodva melléje. — Csak egy szót mondjon. Csak annyit, hogy az én lelkem uram egészséges-e, meg hogy szeret-e, nem felejtett-e még el minket?

— Nem felejtett el, Erzs, bizony mondom neked és hogy szerel benneteket, azt is meglátjátok nemsokára!

Hallja és látja ezt egy ember, aki egy oszlop mögé rejtőzve omló könnyeit törölgeti. Látja, hogy István családostól szekérré ül s gyors vágatással megindul velük a ló hazafelé s az asszony, az ő asszonya is megindul csak úgy gyalogosan, kézen vezetve őt esztendő kis leánykájukat.

Nem tud tovább rejtekhelyén maradni, követi őket messziről, szemébe huzott sapkával, figyelve, hogy azok észre ne vegyék őt. A kisleányon szép fehér ruha van, aranyos szőke hajába is került egy kis halványkék szalagocská, bizonyosan a felesége leánykori holmijai közül való, de a lábán nincs cipő.

Hajh, honnan is volna az olyan gyermeknek, kinek az apja Amerikában duhaj mulatságra pazarolja dus kerestetét!

Tar Ferenc a Golgota utját járja! ... Most nagy sártócsa következik, a gyermek nem tud rajta átmenni. Az anyja nekifohászódik, hogy majd az ölében átviszi. Amde a lányka nehéz, fele utról visszafordul, leteszi az öléből s a hátára veszi ismét, így könnyebb átgázolni vele a sáron.

Tar Ferenc a szegény könnyeit ontja. Pap István szekéren vitte haza a családját, mert megtakarította kerestetét s ő még szemök elébe sem mer kerülni...

A csendes éjszaka meghozta a pihenést mindenki számára. Bübajos tavaszi éjjel volt. Sarjadt az élet fűben, bokorban, fában. Fényes holdvilág ezüstje ragyogott be mindent. Alig vetett annyi árnyékot, hogy Tar Ferenc meghúzódhasson benne ott a szoba ablaka alatt, melyben édesen pihent kicsi lánya s egy könyv fölé hajolva gyötrelmesen zokogott árva hitestársa.

— Bibliát olvasott szegény Erzsikém — mondta magában Tar Ferenc. — Istenem, hány esztendő óta nem is láttam én bibliát, mióta elnyelt, magával ragadott az a gonosz világváros ezernyi csábító ördöge!

Az asszony lefekvéshez készült, eloltotta a lámpát. Tar Ferenc nagy küzködéssel hagyta ott az ablakot.

— Nem megyed be, nem szabad bemenem! Két koldus közé álljak be harmadiknak? Majd ha a városban pénzt szereztem, visszajövök hozzájuk. Hálát adok Istennek, csak hogy megláthattam őket, most megyek utamra megint.

De előbb szénézett az udvaron. A szép nagy porta olyan pusztulás képét mutatta, amiről jobb nem is beszélni. Tisztaság volt ott mindenütt, de a szegénység tisztasága. Nem lehetett sehol sem látni egy tenyérnyi gázt, még annyit sem, amennyivel egy tányér levest meg lehetett volna főzni.

Az udvar hátulján egy darab föld föl volt ásva s az ásó azoamód benne hagyva a földben, ahogy a munkát abbahagyták.

— Segény Erzsikém, ezt is magadnak

kellett csinálnod, — sóhajtotta s kezébe fogva az ásót, szorgalmasan dolgozni kezdett.

— Hiszen ez az udvar maga szép jövődelmet hajtana annak a kezében, aki nem sajnálná a fáradságot a kerti vetemények termesztésére! Micsoda szép nagy porta!

Tar Ferenc szorgalmasan, mindent fedve dolgozott s ezalatt bent angyal járt a házban s kedves játékot üzött a kis Tar Erzsikével. Szőke hajára arany koronát tett, vállaira fehér szárnyakat akasztott s lilioruhát öltött rózsaszín testére...

Édesen csengő, boldog kacagás ébresztette fel Tar Ferencét, a kis lánya nevetett felülve ágyában:

— Ott repül az angyal, anyukám, szaladj utána, fogd meg! Szaladj, szaladj anyukám!

Az asszony félálomban szót fogad gyermekének, szalad, maga sem tudja, miért. — Csak az udvaron tér magához.

Megáll, megdörzsöli szemét. Álmat lát még most is? Ki az az ember, aki az ő udvarát ássa éjnek éjszakáján?!

Oda lopózik hozzá, rá néz s akkor elsi-koltja magát:

— Ferenc! Egyetlen szerelmem!...

... Tar Ferenc nem ment vissza Amerikába sok pénzt keresni. Megtanulta, hogy meg lehet élni itthon is becsülettel a hazai földön, csak nem kell szegényelni semmiféle munkát. Csakhogy éppen úgy meg kell fogni a dolog végét, mint odaátal...

Zih Sándorné.

Csokonai szól.

I.

Egyszer, amint alkonyattájt, a leszálló csöndes árnyban

Öreg könyvtár kapcsos, ódon könyvei közt

Ép a titkos kis szobánál, mint az árnyék, nesztelen —

Tán a falból, tán a földből,

Könyvespolcból, porfelhőből,

Ütött-kopott, sovány diák szembe toppan ép velem.

Meghökkenem... Régi regék hollószárnya csapkodott.

A kóbor szél, vagy szellemkéz? zörgetett egy ablakot.

Az ördögös Hatvaninak bűvös könyve nyit ki tán —

S most jön tábor szolgaszellem,

Hogy megdöbbsen lelkem ellen

Vérszerződést, pártot üssön holtkihányó éjszakán?

Szólta a rém... de oly fakó volt hangja, mint a

fuvalom:

„Mit ödöngsz, mit rebengesz itt ily késő alkonyon?

Tán a titkok titka csábít? Lét és nemlét? Végtelen?

Tán tudásod Babel-tornját

Innen fundamentomlnád,

S hálót fonsz, mint nagyszemű pók, bemohosult

könyveken?

Balgatag vagy! Én is jártam, én is keltem utadon.

Könyvbe zárt tündérvilág volt örömöm és bánatom.

Én az éjnek szellemével frigyre léptem, hogy ha jó

Piros arccal a nagy Hajnal:

Eszmékből nyert diadallal

Megkésztsem új világod, imádkozott szép Jövő!

S elvesztettem a csatámat! Gyöngé voltam: könyv

tanított!

Kint az élet vasszekere ránhajított és elhajított.

Innen mindörökre zárva! Ott kinn mindörökre árva,

Összetépvé, összetörve,

Megesufolva, meggyötörve,

Garaboncás deák módra kiszóródtam a világba!

Mit ödöngsz itt, balga lélek? Menj! Hallod: kint zúg

az élet!

Szerelemben, gyötrelemben ott omoljon, forrjon véred!

Lány az élet szép virága! Hát szakítsad, míg

tavas van!

Vágd a sutba minden könyved!

Ha hull: lányért hulljon könnyed!

A tudomány? fősvény kincse!... Kacagott rá

gúnnyal, hosszan.

És mint a pók szőtt fonalon: kacagásán elenyészett...

A sarokból, ahol eltűnt, még egyszer csak visszanézett.

Egy parányi könyv lehullott a lábához nesztelen. —

Rányitok az első lapra,

Csepp betűkkel rányomatva:

„Csokonai Vitéz Mihály“... Ő volt! Ő beszélt velem!

II.

Rámhasadt a nagy tavasznak rózsaszínű hajnala!
Bekötötte két szememet tündérségek fátyola.
Szívem vára zárt kapuját a Szerelm sarkig tárta:
Sohajtások zászlajával,
Reménységek paizsával
Királynőmre várva vártam, én, a földnek új királya!

S mint a germán hősrégéknek csaták felett szálló
rémje,

Walhallába elvezérlő walkyrok dicső Hildéje;
Szép sugár lány szállt le hozzám... szíven csókol,
visszaszállt

Mint a felhő, mint a pára,
A mennybolt kék homlokára —
S ott mosolygott rám, szegényre, szívmegrontó szép
halált!

Mint a gyermek hold után kap: nyultam érte két
karommal,
Szálltam érte szerelemmel, jártam érte bánatommal.
Álomkép volt... Jelenés volt... Más álmodta el
magának.

S hogy ne fájjon: elkacagtam,
Ami fájó olthatatlan!
Kora fagytól tört virágként elfagytak az álmok,
vályak.

Leborultam a Természet hozzámszólo nagy szívére,
Lehajtottam a fejemet reménységes szép zöldjére.
A virágok vigasztaltak, a falombok rámhajoltak,
Még az ég is milliom szemmel
Ugy nézett rám, szerelemmel;
S fátylát gyújtott csillagából oltáromra, mint
a holtak.

S ekkor, a nagy éjszakában, mint a szellem, mint
az álom:
Kóbor lélek árnya tűnt fel s imbolygott a földhatáron.
Mint Ossian szellemeit: átragyogtak csillagok.
S szólt mintha a lelkem szólna:
„Ej, nem váltak hát valóra
A nagy álmok?” — Kérdem: ki az?! — Csendesen
szólt: Én vagyok.

Én vagyok, ki lányhűségben hittem, biztam, mint az
égben!
Megcsalt a láng, mit gyújtottam. Megfagyasztott,
kiért égtem.
A könyvek tündérvilága mégis szebb, mint a való!
Leányhűség? Hajnalálom!
Hogy szerettem, hogy sajnálom!
Ami szép volt: nem igaz volt! Ami van: hazug, csaló.

Egy, amiért élni élet: a dicsőség csipkebokra!
Hagyd a lányt, dalold! Dalold hírt és babért a
homlokodra.
Mint Illés szállj tűzszekéren bámuló világ felett!
Égre irjad lángbetűkkel:
Nem veszünk el! Nem veszünk el!
Koporsódról arkangyalok szagatják a fedelet!”

Szállt a szellem, mint az álom. „A dicsőség!” sugta
vissza.
Virág hullott a szívemre! Szalagján e lánynév: Lilla.
Ekkor engem nagy keserves bánat kezdett fojtogatni,
Le az égről hullt a csillag,
Nárciszok, violák nyíltak
Lábad nyomán, halvány szellem: szegény szegény
Csokonai!

III.

S mint meghagyta: a Dicsőség tűzkocsiját kergetem!
Melyet táltos lovak húznak át a dörgő fellegen,
Át az égnek kék mezőjén, hetedik menny kapujáig,
A szivárvány tarka hidján,
A híg tengert úgy hasítván,
Hogy csikorog az, mint a vasrém, mint a tüzkö:
úgy szikrázik.

Lelkem, mint fehér galamb száll, száll e tündérség után.
Hogy elérje, hogy bejusson hetedik menny kapuján.
Szárnya vérzik, tolla széthull, vergődése mindhiába!
A Csalódás, orvvadásza,
Ajzott nyállal jár utána,
Szegény galamb! Szárnyaszegve visszahull a föld
porába.

Mély bánatnak gyászruháját én magamra öltözöm,
Kisírt szemmel halványan elvált tőlem az Öröm,
És a Kétség sárga réme csontkarjával átkarolván:
Mély örvénybe csalva csábít,
Mutogatván nagy csodáit,
A világnak, mint a Sátán, a kísértés pusztá ormán.

— Átkozódó szélviharban barangolok, mint a szellem.
Szelvész, zápor: balsamír most lángragyuladt
szívem ellen.

S amint szállok: szembe vélem nyílt koporsó rengedez,
Szemfedőjét fel-felhajtja
Januárnak zivatara,
Hogy meglássa: kit temetnek? gyászos fátyla kit
fedez?

Borzalom! Egy sápatag rém! Száz halálnak képe
rajta.

Az enyészet nagy kutyája arcát, szívét összemarta.
Lelke tükrét összetörték megbántott rossz szellemek.
Társtalan megy a nagy utra,
Gyászdalát az orkán fújja,
Feje fölött jégvirágból font koszorúk lengenek.

„Csokonai!...” Ez van írva a koporsó oldalára.
Fájdalomfa, gyötreléma a koporsó pusztá fája.
Hát a könnyek? Hát a jajszó? Édes anyja szíve,
történ,

Mint egy véres szent ereklye,
Görg, piros gyöngyöt peregve,
S majd utána hull s a hantok ellepik a sírgödörben.

Nem! Halál, nem! Rémes árnyad istengyözve nem
tombolhat!
Mindörökre, pusztá porba nem gázolhatsz ily szent
holtat!

Nem! Az Élet vastörvénye áll a végtelen felett!
Oh Reménység, tiszta angyal:
Bátoríts, jőjj, vígy magaddal!
Mert a kétség éles bárdja széthasítja lelkemet!...

S amint a nagy éjszakában kárhözottként így
üvöltök
Lassan felszáll a sötét gyász, mint órájás komor
szemöldök,

És alóla egy piros szem: örök Hajnal rámkacag.
Ércszobor fejjik ki szépen
A távol foszló ködében,
Körötte nagy énekszóval nemzedékek rajlanak.

OLAH GÁBOR.

Az 1715. évi 108. t.-c. meghozatalának nehézségei

Hogyan lett Debreczen szabad királyi várossá?

Kétszázadik évét készülni ünnepelni Debreczen város annak, hogy szabad királyi várossá lett. Magát a szabad királyi városi címet és jelleget Debreczen városa már 1693-ban megkapta a Lipót-féle diplomával, azonban e tény csak 1715-ben iktatta törvénybe némi nehézségekkel, amelyeket a római katolikus egyháznak betelepítésének terve okozott, az országgyűlés.

A törvénybeiktatás körülményeiről egy régi történetíró, Debreczen történetéről írván, ezeket mondja:

„Mit I. József király, részint a fölkelési mozgalmak, részint a pestises idők miatt nem érhetett meg, hogy a magyar haza bonyolódásnak indult ügyeit országgyűlésen rendezhesse; azt III. Károly király vette teljesedésbe. Mindjárt a szathmári békeegyezmény létesülése után 1712-dik évben hongyülésre hívta össze az országos rendeket. A koronázás azonban 1712. május 22-kén alig történhetett meg; már is a pestistől félelem miatt el kellett az országgyűlésnek oszlania. Az 1714-dik év október 10-dik napjára hirdettétvén új országgyűlés; Debreczen város e hongyülésen Diószegi Sámuel és Lévai István követi által képviseltét magát. Mellőzvént itten az 1715-dik évi országgyűlés egyéb törvénycikkeit, szorítkozunk egyedül a 108-dik törvénycikkre. Habár még 1693-dik évben április 11-kén nyert diploma által lett is Debreczen a királyi városok sorába emelve; arra azonban, hogy országgyűlésen is ülésel és szavazattal birhasson, hazánk alkotmányos sarktvényeinél fogva az országos rendek

beleegyezése, és Debreczennek mint szab. kir. városnak becikkelyezése is multhatatlanul megkívántatott. Az 1715:108. t.-c. által épen az lett elérve. Azon törvénycikk tartalma ekként hangzik:

„Mióután Debreczen városnak érdemei és különböző háborus időkben és sok alkalommal teljesített szolgálatai oly nyilvánvalók, sőt ő királyi felsége előtt is annyira kedvesek, hogy ugyanazon várost az ő kegyelmessége szerint, valamint már előbb, ugy közelebb is a Leopold-féle kegyelmes diploma erejénél fogva a többi szabad és királyi városok sorába bevenni méltóztatott volna; annál fogva ő felsége kegyelmes jóváhagyásából az országos karok és rendek is beleegyeznek, hogy ugyanazon Debreczen város Magyarország és ahoz kapcsolt részek többi városai közé (oly feltétel alatt azonban, hogy catholicus parochialis egyház felépítése végett, és szent Ferenczrendi atyák társházául helyet jelöljenek ki) ismét besoroztassék és királyi várost megillető és fentebb hivatolt diplomában bővebben elsorolt minden szabadságban és előjogokban megtartassék; és hogy ezeknek folytán az ország többi karai és rendei között ülésel és szavazattal birhasson.”

E törvénycikk tartalmának ily szerkezetbeni keletkezését röviden megérintjük. Amint az 1712-dik évben megkezdett és 1715-dik évben végződött országgyűlés folyamata alatt a karok és rendek tábláján Debreczen városnak, mint ilyennek becikkelyezése kérdésbe jött; ezen ügy a nevezett táblán — anélkül, hogy a fent érintett záradéknak még csak eszméje is előfordult volna — könnyen keresztül ment. Midőn azonban a szóban forgó ügy a főrendek táblájához áttétetvén, az ottan vitatás tárgyává lön: a róm. cath. főpapok, különösen gr. Csáky Imre kalocsai érsek, s egyszersmind váradai püspöki helytartó és hibornok sürgetésére a becikkelyezés kérdése a fent látható záradéknak világos beillesztésétől tétetett függővé.

Visszaküldetvén tehát a kipótlandók pótlása végett az ügy a karok és rendek táblájához; ez ügynek ott ismét vitatása alkalomával Debreczen város jelen volt követi a záradék beillesztése ellen, részint azért, mert arról a Leopold-féle diplomában nincsen említés, részint pedig azon okból is tiltakoztak, mert ilyesmi más városoknak királyi várossá becikkelyezésénél szokatlan, és soha elő nem fordul. Főlemlíték e követek továbbá azt is, hogy levén országos törvény, mely a királyi városokban minden bevett keresztyén vallás szabad gyakorlását parancsolja; mihelyest Debreczenben oly számmal fognak róm. catholicusok lenni, hogy részökre tempom szükségeltetik; záradék nélkül is kötelessége leend a városnak tempom helyiség kimutatása. Mindez érvelés azonban mitsém használt, sőt a záradék beillesztéséhez a főrendi tábla annyival is inkább ragaszkodott, mert gr. Csáky Imre állítása szerint, különben is ő már. Cs. Komáromy Györgynek idevonatkozó ígérteit is birja. Ezt ugyan maga Komáromy György tagadta; de a városi követek is — noha siker nélkül — nyilvánítták, hogy Komáromy Györgynek, mint nem Debreczen város, hanem Biharmegye országgyűlési követének ilyesmit ígérnie jogában sem állott. Elég az hozzá, hogy a záradék megmaradott, s így alakult aztán a 108. t.-cz. törvénynyé. Sőt gr. Csáky Imre még többet is kísértett meg. T. i. midőn már országos vegyes ülésben az összes rendek a törvénycikk fogalmazásában közösen megállapodának; mielőtt a törvényterv királyi szentesítés

alá felterjesztetett volna, Debreczen városnak dézsmaadási kötelezettségét is be akarta a nevezett főpap ilelszteni; demáreszándékát — mert az ellen is erélyesen tiltakozó városi követeket az országos rendek nagy többsége is pártfogásába vevé — végre nem hajthatta. Ugyanezen 1715:109. t. cz. 2-dik §-sa Debreczen, a tárnokmester birói hatósága alá helyezte.

Debreczen városnak a szabad királyi városok sorába becikkelyezése megtörténvén; ez alkalomból a városi előjáróság az összes nép nevében a felséges uralkodóhoz 1715-dik évi ápril 8-kán fölterjesztett iratában hü alattvalói legalázatosabb köszönetét nyilvánítva. *az udvari konyha szükségleteire 100 hizott vágó ökröt ajánlott föl*; esedezvén, hogy az uralkodó felség, ezen ajánlatot, mint a városi közönség legmélyebb hálájának csekély jelét elfogadni kegyelmesen méltóztassék.

Az 1715-dik évi országgyűlés berekesztése után nemsokára gr. Csáky Imre bíbornok s váradi püspök által legfelsőbb helyre beadott azon panaszos előterjesztése, hogy sem az ő lelkiekben helytartója által szelidebb módon eszközölt sürgetésének, sem pedig az ország főbbrendei közül némelyek által közbevetett azon intézkedésnek, — miszerint az 1715:108. t. cz. záradéka fogantatba vétessék — Debreczen város részéről mind eddig elég nem tétetett volna; de sőt az előjáróság most is a már ismeretes kifogásokkal s legfelsőbb helyre intézett s a záradék teljesítésének elhalasztó engedélyezését tartalmazó folyamodással mentegedőznék; leérkezett 1716-dik márt. 22-kén Bécsből kelt legfelsőbb parancs, melyben kijelentvén, hogy miután a városi felfolyamodványban felhordott mentségek és halasztást kérvényező okok már a közelebbi országgyűlési rendek előtt is megfordultak, de azok elfogadhatóknak nem találtattak volna; anánlfogva szigoruan parancsoltatik, hogy a város a záradék értelméhez képest, ugy a catholica egyház, plebánia és iskola részére, valamint a Ferenczrendi atyák számára is a parancs megérkezése után azonnal illő helyiséget kimutatni és eddig sokszorosan tanusított alattvalói hűségét ez uttal is bebizonyítani tartsa szoros köteleességének.

A dolognak az lett a vége, hogy a város 1600 öl telket jelölt ki a Szent Anna-utca déli oldalán, azt azonnal kicövekeltek s átadták.

A falu cselédje.

(A Halmos Izor-féle satirikus önéletrajz-pályázatán kétszáz korona díjat nyert.)

Irta: Lengyel Gyula.

I.

A születésemre nem emlékszem. Akkor vettem észre, hogy élek, mikor tanítóm a II-ik osztályban jól képen teremtett. — Azóta kevés megszakítással folyton pofoz az élet. Amíg az iskolát jártam, hol a cipóm, hol a ruhám volt lyukas. Mióta a magam kenyerét eszem, azóta hol a szívemen, hol a lelkemen tátong egy-egy rosszakaratu kéz által szakított hasadás.

Azt találtam mondani, hogy a magam kenyerét eszem?

Nem igaz, kérem! A másét, sok másét eszem. Én ugyanis kálvinista pap vagyok.

Az őszszel történt, mikor hiveim az ázott gabona gazosát hordták be párbér címén a hátukon, hogy az egyik nem szívesen fizető gazda, Lovas Szekeres Áron, ezekkel a szavakkal dobta le hátáról az én fizetésembe hozott gabonát:

— No, még a bakter van hátra. Megadom annak is. Aztán ehetnek a falu cselédei.

Aztán elkezdte az ujjain számolni:

— Tiszteletes uram két véka. A rektor egy véka. A harangozó fél véka. A bakter fél véka. A falu kovácsa fél véka. Csordás, kondás, gulyás, egy-egy véka... Hej, sokat táplálok én, ezzel a két kezemmel. Többet meg esznek ezek a termésből, mint én magam... Engedje el tiszteletes uram az egyik vékát. Ugy sem eszik meg negyven köblöt, amennyit behord a falu.

Ekkor jöttem reá, hogy a kondással, csordással és a falu kovácsával együtt én is a falu kenyerét eszem s Lovas Szekeres Áronnak elengedtem az egy véka gabonát.

Másnap Kis Pedár János két véka helyett már csak egy vékát hozott. Az öreg Kullancs Bódi Gergely pedig csak a könyvet hozta, hogy nyugtázzam benne a meg nem hozott gabonát. Még ő vigasztalt, idézvén a bibliából:

— Tiszteletes uram! Jó az Isten, aki a mezők liliumát is ruházza, a nélkül az egy véka gabona nélkül is gondot visel az ő szolgálójára.

— Igazad van, Kullancs Bódi Gergely. én is így hirdetem nektek a szószekekből, — szoltam — s nyugtáztam az elengedett gabonát, de mintha valami kétely támadt volna bennem, hogy én aligha vagyok már — lilium. Kevéske igényem lehet a mennyei ruhára.

Alig pár nap mulva a fámát hordta be a falu. Huszonnyolc méterért kiállott huszonnyolc szekér. Öröm volt nézni, amint a hosszú kocsitábor jövéri, virgonc lovakon, a kurátor vezetése mellett, elindult az erdőre a fáért. Már előre örültem a sok jó fának. — Öröömöm azonban korai volt és csakhamar boszusággá változott át. Amint ugyanis meguntam a szekerekre való várakozást, felsétáltam a toronyba széjjelnézni, hogy ugyan jönnek-e már.

Hát jöttek, jöttek a szekerek, de a faluban lépten-nyomon megálltak. S repültek az én fám hasábjai kapukon, kerítéseken át be a hiveim portájára, nagyokat koppanva a keményre fagyott földön. Olyan jól esett ez a látvány, mintha az én mellemre zuhant volna minden darab fa.

Amint az udvarra beértek, minden szekérről hiányzott fél méter.

A feleségem épen sirt örömeiben, mikor feljött a tornácra a kurátor, hosszúszerű pipájából kék füstfelhőket eregetve maga után s röviden a dologra tért:

— Ihatnának az emberek!

— Ihatnának? — kérdeztem én csodálkozva a kurátort.

— Még pedig erősen — mondja a kurátor, egyik agyaráról a másikra taszítván a pipát. — Ebbe a fene hidegbe már magam is bekebeleznék egy porciót... alkalmilag.

Eszembe jutott az irás szava: Adj enni az éhezőknek, inni a szomjuhozónak — s magam mentem a konyhába. Ott egy nagy üveget tele mértem jó friss hideg vízzel és letettem a kurátor elébe. Egy öblös porciót is a kezébe nyomtam s kínáltam szíves szóval:

— Ne vesse meg. Használja egészséggel. A kurátor öntött s hamarosan kihörpintett egy porciót. Elhuzta a száját. Nagyt köpött s csak azután mondta:

— Mérsékeltlen van benne a spiritusz.

— Ühüm! — szoltam — akár a szekéren a méter.

— Már pedig a megvan mind egy darabig.

— Meg ám, a fele itt, a fele pedig a kendtek portáján.

— Nem kell olyan érzékenynek lenni, tiszteletes uram. A szegénynek is kell talán valami?

Nem szoltam reá semmit, hanem meghozattam az embereknek a pálinkát. Dicsértek is érte, mig a pálinkában tartott:

— Fájin ember, jó ember ez a mi papunk.

Csak a kurátor morgott a bajusza alatt:

— No, no... majd nyugtán dicsérjétek a napot.

II.

A kamarában kiürült a lisztes hordó. A boltból is mintha több lett volna a hozatni való. A feleségem mind gyakrabban jött hozzám pénzt kérni s én mind gyakrabban tagadtam meg kérését azzal, hogy — minek az? A nélkül el lehet lenni.

Üres lett apránként a pince s a kamra. Ui ruhára sem telt. S a feleségem kék szeme mind gyakrabban volt vörösré sirva.

Ha vigasztalni próbáltam s ölelő karokkal, csókra szomjas szájjal közeledtem felé, dúcásan mondta:

— Minek az? A nélkül el lehet lenni.

Láttam, hogy itt már tenni kell valamit. Hát elkezdtem kölcsön kérni. Nem sokat. Csak egy tiz-husz koronákat. Szívesen adták a gazdák.

Elkezdtem Lovas Szekeres Áronon s végeztem Kullancs Bódi Gergelyen. Egyiktől sem kértem többet, csak az elengedett gabona s az ellopott fél méter fa árát.

Természetesen, se gabonáról, se fáról szó sem volt. Csak annyit szoltam:

— Nem volna-e heverő husz koronája. Áron gazda?

— Kerülközik biz a!

S másnap már el is hozta.

Én pedig szorgalmasan folytattam a kölcsönkérést, egészen addig, amíg mind begyűlt az elengedett gabona és az ellopott fa ára. — Lassankint újra megtelt a kamra, pince s a feleségem kék szeméről is elvonult a felhő s mind gyakrabban hangzott fel jókedvű nótája.

Jól ment minden addig, amíg a kölcsönpénzt el nem kezdték visszakérni az emberek.

Gáti Nagy Jóska állított be hozzám elsőnek. Kínálás nélkül leült egy székre. Rágyújtott kozmás pipájára. Előbb azonban a pipájából kikapart bagót tisztességtudóan az asztal alá lökte, a falusi perzsa kellős közepére. Amint látta, hogy sűrűen nézem az asztal alatt békésen pihenő bagót, megszólalt:

— Tán gyűjti, tiszteletes uram? Ha tudtam volna, hogy gyűjti, kézbe adtam volna.

Megnyugtattam, hogy nem gyűjtöm.

— Azt hittem, — szolt az orrát vakarva a hüvelyk ujjával — hogy gyűjti, oszt azért nézi olyan szívesen.

Majd amikor már jó körömré égett a pipa, ismét belekapott a beszédbe.

— Nyiladozik az idő.

Ráhagyttam, hogy bizony nyiladozik.

— Már én tegnap verőkötőt is láttam a Csont Mártony koma kiskapuja tövibe. De még csak egy szörványosan kerülközik, nem csupoznak még. Majd eljön annak is az ideje a fü fakadásával együtt. Gondoltam, hogy ha már verőkötő is van, hát a legelőre egy tinót kellene venni.

— Én nem ellenzem, — szoltam közbe.

— Akkor rendben van a dolog! Hát megadja, ugy-e, az interest is? No meg egy porció is jól esne. Ilyenkor, ebéd előtt, igen melegíti a belsőseget.

— Mit ért kend? — kérdeztem.

— Hát azt a kis pénzt, akit kölcsönbe adtam a télen.

— Abból nehezen legel a tinó, mert azt körülbelül elengedi kend nekem.

— Nem lehetséges a, se körül, se belül. szól Gáti Nagy Jóska ijedten felugorva a székről.

— Én is elengedtem kednek a gabonát. egy szóra, mert azt mondta, hogy szegény.

Senki sem képes utánozni a Kathreiner-féle Kneipp malátakávé!

Ámde sok esetben a csalódásig hiven utánózzák a Kneipp plébános arcképével ellátott ismert csomagokat.

Ezen ezért ne hagyjuk magunkat a bevásárlásnál megtévesztetni és utasítsunk vissza minden utánzatot!

Minden, ami nem Kathreiner, különösen pedig a súly szerint kimért árú, még ha potom áron vesztegetik is, túllontúl drága.

A szekérről lehajgált fákat se kértem számon. Most én vagyok szegény és kérem, hogy engedje el a tartozásomat. Én is meg tettem kendnek a kérését, gondolom, kend sem olyan alja ember, hogy félre vetné a papja kérését.

Gáti Nagy Jóska gondolkozik. Még a veríték is kiül a homlokára, úgy számol magába. Majd megszólal:

— Stimmel, éppen stimmel. A fa meg a gabona éppen tíz pengő! De hát az érdek?

— Én is elengedem. Engedje el kend is, aztán kvittek vagyunk.

A Gáti Nagy Jóska homlokán összeszaladnak a ráncok. De amint eszébe jut, hogy úgy jár majd a falunak háromnegyed része. mint ő, lassankint kiderül az arca. Fölkel a székről, a kezét nyújtja s most már vigan mosolygós arccal mondja:

— Hát legyünk kvittek, tiszteletes uram. Megvót a próbálkozás. Én nem haragszom. Majd rájön a többi is, hogy nem igaz az a közmondás, hogy — csak a papot kináld, a többinek van esze.

Azóta nem kéri senki, hogy engedjem el a gabonát. A fát is behozzák rendesen. Csak Lovas Szekeres Áron tud nehezen belenyugodni a változásba, mert ha a kapum előtt elhajtja, végighuzva lován az ostorral, nem mulasztja el ezzel biztatni a csikókat:

— Gyű te . . . mért nem lettél . . . pap!

A bárónő.

Hol van már a szőke kocsisod, ki téged messzi szállodába vitt s a dívány szélén csókkal borított s megölelte drága lábaid és mondta: úgy-e édes, most szeretsz?

Hol van már a gimnázista, hol, ki félszegen kapcsolta midered és elpirult a szégyentől, mikor szemébe furtad bús tekinteted, mig mondta: úgy-e édes, most szeretsz?

Hol van már a tréfás hősszerelmes, ki tudta, holnap minden véget ér: csók, rivalda, siker és a jelmez, mert vezekelni az élvekkér, de mondta: úgy-e édes, most szeretsz?

Hol van már a mellbeteg ulánus, ki kék szemében nézte a nyarat, szemed elbűvölte, mint a mágus varázsa s a szíve elapadt, de mondta, úgy-e édes, most szeretsz?

S mikor ér el hozzád a poeta, szegény, árva, megtépett gyerek, ki félt nagyon és néha-néha elfutott, de mindig szeretett és várta, vajjon mikor hívod őt?

Akarhatsz mindent, ime a szívem, csontom, velóm, gerincem és a vérem, csak azt az egy szót mond ki már: igen, egy könnyű kézcsozáddal is beérem, holnap: tudom, ugyis félrelöksz.

LIGETI ERNŐ.

Zilahy Gyula.*

* Kétféle művészember van: olyan, aki hosszas, ernyedetlen, kitartó, nehéz munka után képes alkotását művészeti magaslatra hozni és olyan, aki — művészek születik. A képzőművészetek terén elég olyan egyéniséggel találkozunk, akinek alkotásán vonásrövidítésre megállapíthatjuk, hogy a szint, modort, intuíciót kitől vette, kitől sajátította el: precízebben: festők, szobrászoknál, az alkotás mikéntje, az ecsetvonások, a színezés, a szobor tartása (attitűdje) rámutatnak a mestert, az iskolára, akitől az illető tanult, akinek befolyása alatt vált a mű alkotója maga is teremtő művésszé. Ellenben *Rafael*, *Van Dyck*, *Botticelli*, *Canova*, *Munkácsy*: — egy iskola maga. Ezek születtek művészekül

* Legutóbb Szegeden vendégszerepelt Zsül s ez alkalommal jelent meg róla ez a cikk.

s isteni tehetségüket csupán a kivitel technikájával kellett bővíteniök, hogy halhatatlannok, örök mintakép, iskolák maradjanak.

Az előadó művészet is, (különösen a színészet) erre a két főosztályra oszlik. Vannak s ismerünk fegyelmzett, erős, kitartó jellemű művészeket, akik főleg szerzett tudásuk, rengeteg tanulmányaik folytán kiüzdötték ki a művészetet és rangot. Ilyen volt *Egressy Gábor*, *Tóth Antal*, *Paulay, Felek*. De vannak s voltak művészeink, akik tényleg csupán némi technikai kiképzésre szorultak s ezt elsajátítván, tisztán a velük született művészet varázsával bájloják el a hallgatót, keltettek feledhetetlen impressziókat, teremtettek örökké élő alakokat, segítettek írókat soha nem álmodott babérok eléréséhez.

Ilyen *Thália* asszony öngyűsége által homlokon csókolta, „Isten kegyelméből”, jobban mondva: jókedvűből teremtett művész: *Zilahy Gyula*, a budapesti Nemzeti Színház s az egész ország becézett „Zsül”-je.

Mikor vidéken kezdte meg pályafutását (Balassagyarmat, Esztergom, Nyitra), nem volt még akkor kerületekbe, paragrafusokba szorított színészet, de nem is volt „gázi”. Hanem volt: „ha jösztek, lesztek, ha hoztok, esztek”. — Ha jött publikum, a színészek is vacsoráltak, ha üres volt a diátrum — koplalt a trupp! És lógott a művész személyzet orra és dühöngött a direktor. Am egyszerre csak jött egy nyurga, fiatal fiú s örökké nevető szemével rámosolygott a mérges bandára és: derű, vigság fakadt mindenfelé. Elég volt Zsülnek egy vidám nevetése, hogy még a legmérgezőbb primadonna is kacéran csúcsorítsa feléje festett, vagy festetlen ajkait. Ez a vidékieskedés azonban nagyon rövid ideig tartott. Alig két évi kóborlás, koplalás, vándorlás után a kolozsvári *Nemzeti Színház* tagja lett. S meghódította a kincses város kényes izlésű közönségét lyrai szerelmes és ugynevezett „naturburs” szerepeivel.

A budapesti Nemzeti Színházat akkor *Paulay* igazgatta. Ez a fenomenális tudású nagy művész-rendező, aki a színházat a Comedie nivójára emelte. Hozzá hamar eljutott Zilahy híre. Mindenki elképzelheti — milyen szenzációt keltett a Nemzeti „udvarán”, mikor ez a vidéki színész egyenesen azért jött, hogy fellépjen *Tóth Kálmán*nak a „*Király házasság*” című vigjátéka kiskopjainagykopjai *Kopjaj* Imre szerepében. A sok nagyfejű csak félvállról, felülről lefelé nézett Gyulára. Node: Zsül mosolygott, tréfált, abszolúte nem látszott rajta, mintha az ország első színpada „terra incognita” volna az ő szemében és próbált és kacagott mindenki — a *Kopjaj* Imre naivságán, isteni együgyűségén, kacagató mókáin és *Paulay* — megölelte a fiatal „Isten kegyelméből” lett művészt. Nem is bocsátotta ki többé a Nemzeti kötelékéből.

S itt aztán rövid idő alatt szárnyat öltött a híre, neve. *Halmay*, *Náday* mellett *Zilahy* a művészet technikáját is megtanulta. Isteni, ősi talentumát, veleszületett tehetségét, a tanulás, komoly buvárkodás csiszolta tisztára. Rövid időn ura lett nagy színészi temperamentumának; elsajátította azt a nehézfegyelmet, mely nem engedi, hogy a sablon legyen urrá az alkotáson s nem sokára „*Polilla*”-ban adta fényes tanujelét, hogy mennyire sikerült neki a természet adományát a tudás erejével felruházni. — Oly tökéletes volt ez a klasszikus alkotása, hogy a Nemzetitől távozása óta, kísérletet sem tettek a „Közönyt-közönnyel” előadására.

Teljesen kibontotta művészete szárnyait és igen rövid idő alatt lett belőle „*primus inter pares*”. — Hanem persze, hogy Zsülnek is megvolt a maga „de”-je! — mikor művésze delén állott, mikor azt lestük kíváncsian, hogy hova fog fejlődni, eléri-e *Szerdahelyi*, *Halmay*, *Náday* magaslatát, — akkor elcsalták a Nemzeti Színházról és a Szigligeti „*vén cigány*”-ának szava teljesedett be ő rajta is, hogy „nem szerette a maradást!” Elvitték *Aradra* igazgatónak.

Tele ambícióval, eszményi tervekkel vette át annak az intelligens városnak a színházát. Felesége, *Singhoffer* Vilma volt a társaság zenei, énekes személyzetének, ő maga a szavaló előadónak a központja s a két erős oszlopra építette fel társulatát. Vállalkozása sok és nagy anyagi áldozatot követelt. Meg-

adta. Befektetett mindent ruha-, díszlet- és könyvtárba. És Arad méltatta is ezt a törekvést, de — azután jött Debrecen! — Aradiból debreceni igazgatónak lenni — avanzsmán! — Zsül barátunknál fiaskó lett belőle! — S a nagy művész elvesztette vagyónát, mindenét, újra visszajutott a színpadra s kezdte ott, a hol azelőtt!

Most a Nemzeti Színház akarja újra kötelékébe fogadni. De addig még sok idő telik s addig Zsül visszajön oda, ahol igaz szeretettel, csodálattal adóznak vig muzsájának: a vidékre. Most Szegedre jött és szerdán este már gyönyörködtette is a szegedi közönséget az ő ragyogó művészetével.

Tizenöt éve lehet annak, hogy Zilahy Gyula mint vendég, bemutatkozott a budapesti Nemzeti Színház színpadán, *Tóth Kálmán* „*A király házasság*” vigjátékában. Kiskopjai-nagykopjai *Kopjaj* szerepében lépett föl s oly hatást ért el, aminő csaknem páratlanul áll napjainkban. A közönség valósággal lázba jött; a kritika egyhangulag követelte Zilahy Gyula szerződését. Kritikusai — mint ha összebeszéltek volna — mindannyian *Szerdahelyi* utódját üdvözölték benne s mikor a színházból előadás után hazament, a kis Zsült a publikum az utcán megvárva, zajosan megéljenzte és ünnepelte, mint egy fejedelmet. Otthon pedig egy jó öreg asszony — az édesanyja — sirva borult a Zsül nyakába és büszkeségtől eltelten mondá: „*Megbocsátom fiam, hogy nem lettél — fiskális . . .*”

Labyrinthus.

Sürgető, türelmetlen kopogás az ajtómon. Felneszelek. Ujra csörren az elsőszobám üvegajtaja. Felgyujtom a villanyt, rábámulok az órára: pont egy óra éjjel.

— Ki jöhet hozzám éjjel egy órakor?

Magamra rántom, ami a kezemügyébe kerül, kimegyek s kinyitom az ajtót. Egy sötét alak bukik be rajta. Ösztönszerű mozdulatot teszek, mire éjjeli vendégem elneveti magát. Most már rá is ismerek. Ilyen szívből keserűen, ilyen világgyűlölöden nem tud senki más köztünk nevetni.

— Szervusz Jancsi!

S elnevetem magam én is, mikor Jancsi a világosságra kerül. Mellénye kigombolva, kabátja gallérja ellenben feltűrve, kalapja alól napoleoni hajfürt lóg az arcába s a lakcipője csupa sár.

Azzal akartam meggyanusítani, hogy nagyot lumpolt. De mikor az arcába néztem, láttam, hogy ellenkezőleg: szokatlanul hideg az arca, sötétfényű két nagy szemé tágra nyílik, egy pontra mered, sápadt arcával nagy mozdulatlanságában olyan, mint egy nyitott szemmel alvó fakir.

Részvétellel hajlok felé. Észreveszi mozdulatomat s elébem vág:

— Barátom, bocsáss meg a késői látogatásért. De felhuzott valami hozzád. Felhuzott a vágy, hogy ebben a csodálatlan érdekes dologban, ami most velem történt, ami már két napja incselkedik velem, amiből nem tudok kiigazodni, mert minél jobban gondolkodom rajta, annál szövevényesebb és értelmetlenebb lesz előttem, ebben az összekuszált ügyben adj tanácsot nekem. Egy parányi hőszem lavinává óriásodott s most egy sötét száz folyosóju labirintusban vagyok, ahonnan nem tudok világosságra vergődni. Te okos ember vagy, sok tapasztalat szűrte már meg az emberismeretedet s ami fő, ebben a dologban elfogulatlan vagy. Elmondom az esetemet. Ha tisztán látsz benne, ha lesz mondanivalód számomra, légy segítségemre.

Felkényőkölttem az ágyamban. Két vas-tag, sokáig égő szivart kotorasztam elő a fiókból. Rágyujtottunk.

— Feltéve, ha érdekel . . .

Jancsi jőnevű, népszerű író volt. Minden írása érdekelt, mennyivel inkább most az a története, amelynek az érdekességét ime, ő maga hangsúlyozza.

— Hogyne Jancsi, csak mondjad!

Felvetette a fejét s idegesen csapta keresztbe a lábát.

— Várjál. Mielőtt a legutóbb történeteket elmondanám, előzményül elárulok neked egyet-mást az én berlini student évből.

Arról az időről, melyről mindegyikőtök until hallhatta azt, hogy milyen szép évem volt az nekem, hogy fűz oda annyi emlék, mint amennyi csillag az égen ragyog, de hogy tulajdonképpen miért is volt az olyan szép, kihez fűz annyi emlék, — senkinek sem mondtam el. Nem bizalmatlanság volt ez, de az emlék tisztelete. Hidd el: az emlék csak addig szép és tartós, addig érzi az ember a kedvességét, a hamvasságát, míg magában hordja. Ha kifecsegi: elszintelenedik, lehull róla a zománc és elkapja a futó idő. Ilyen lelki csendes kápolna az én berlini évem. Csendes kápolna, bucsujáróhely, ahova csendes éjszakákon lopva besurranok, ahol körülrepdesett ezer meg ezer emlék-angyal, ahova bevitettem vigasztalni az én szomorú lelkemet, hogy utána még szomorub legyen, az itt eltöltött idő volt a mulandóságnak az a nagy harangórája, amely legfájdalmasabban kongatta fülembe az elszállt, ködbeveszett éveket. Ez volt ez volt az a perc, mikor úgy istenigazában kisírtam magamat . . .

Megdöbbsentem attól a csendtől, mi most hirtelen beállott. Megtörjem? Csépeljek semmitmondó szavakat? Hiszen ilyenkor minden szó csak hangulatrontás és többet beszél a hallgatás . . .

— No, igen — szedte össze gondolatait Jancsi. — Berlin Berlin! Hát barátom, itt fűrösztöttem meg legelőször az én csillogó, ragyogó, huszonegyéves fiatalágomat az örömköpiros tavában. Sivatag előtte, sivatag utána: ez volt az oázisok oázisa. A pálmafa alatt egy leány ült szerelemváróan s én a boldogság vándora, mind a lába elé raktam, szórtam azt a sok kincset, ami utravalóm volt: a pompázó ifjúságomat, a csillagokat lehozó szerelmemet, azt az ölelni tudó két erős karomat, azt az azóta ellankadt és mindazt a bizakodó hitet, örülni tudó örömet, szent, szent — nagy ártatlanságot, ami csak egy huszonegyéves ifjú lelkítársolyában van meg. Az Isten az ember szívében sok apró szerelem-forrást helyezett el. Ha valamelyik nő ezeket felszakasztja: felbugyborékolnak, ideig-óráig csörgedeznek. De van a szív mélyén egy elrejtett forrás. Ezt nehéz megtalálni, — sok ember életében nem is buzog fel, — de felfakad: szökőkútaként kápráztat el vizsugarával. De annyi erő, annyi szépség van benne, hogy egy ember életében egyszer ha előfordul. Utána rendszeren kiapad a szív, kihül és összefacsarodik . . . Ilyen ritka gayzír volt a mi szerelmünk is. Egy életben egyszer előforduló, de nem életre szóló. Nem. Miért beszéljek neked most kishitűségekről és előítéletekről, hogy elmagyarázzam ennek az okát? Végeredmény: nem lehetett! És én nekem ott kellett hagyni a leányt. Kellett. Tíz éve. Azóta Kálváriát jártam, hogy a leányt újra lássam, újra felleljem. Nem sikerült, kisiklott a kezem közül, nem lelem . . . Csak csendes éjszakákon lopva besurranva rejtett kápolnámban . . .

Ujra csend támadt. Mig előkotorásztam ismét két vastag szivart, Jancsi felugrott a székről.

— És most nem tudom, hogy a kezem között van-e, vagy csak egy átkozott hasonlatosság az, ami kinez, ami felkavar bennem mindent!

Meglepődtem. Vártam a magyarázatot, de Jancsi csak fel-alá járt a szobában. Mintázni lehetett volna róla a feldult lelkiállapotu embert.

— Jancsikám, — csitotottam — ne idegeskedj, ülj vissza a helyedre, mondd el, mi történt veled!

Jancsi egy ideig nem hajtott a szavamra, de később mégis csak odatelepedett az ágyam szélére.

— Tegnapelőtt belém szaladt a Köruton egy régi vidéki ismerősöm. Nagyon megörült a jámbor, el nem eresztett volna semmi kincsért. Megadtam magamat sorsomnak s veje töltöttem az estét. Színház, orfeum, kávéház. Tudod, ha egy ilyen vidéki felszabadult Pestre, fenéig akarja őríteni az élvezetek mámor-poharát. Éjjel után felvetődünk a Király-Mulató tükrötermébe. Vásárra dobott sok céda leány, olcsó örömet árulva. A barátom fészkelődik, avatlatlan szemével végigcsókolja azt a sok festéket, amely mind-egyiknek az arcán rétegeként pótolja a húst

és vért. Önkéntelenül is elkormányozom szemem abba az irányba, ahová a barátom vágyakozó szeme szur. Egy artikulálatlan hang akad fenn a torkomon, összeremeg a testem, elborul a szemem s görcsösen kapaszkodom az asztalba, hogy hanyatt ne vágódjak.

— Mert akit megláttál, az a te berlini leányod volt . . .

— Az. Ebben a legelső pillanatban legálább szentül megvoltam róla győződve. És ez az első impresszió nagyon fontos. Állati ösztönrel felakarok ugrani, odarohanni a leányhoz a feltűnés árán is, mikor először találkozik össze a szemünk. Én belemeredek a szemébe, egy világ van a szememben, de a leány szeme hideg, közömbös, őszintén érzéstelen . . . Ez a tekintet ott hagyott az asztalnál. Hát még sem ő az? Nem lehet az. Ha nem lobant fel a szeme, ez az egyetlen, amit egy ilyen nő nem kendőzhet, akkor nem az.

— Erőt vett magán, szándékosan közömbösséget mutatott!

— Lehetetlen. Ha az előbb elmondottakban megéreztek azt a vártfelkorbácsoló, egy életben csak egyszer égő szerelmet, ami köztünk volt, el kell vetned ezt a feltevést, nekem nem hintett port a szemembe. Hiszen el dobnám a tollat a kezemből, ha nem tartanám magamat annyira emberismerőnek, ha észre nem venném a tettetését. De a szempillája se rezdült . . .

— Akkor nem az.

— De mégis annak kell lenni. Hiszen az Isten még szórakozott jókedvében sem terem két ilyen, teljes tökéletességgel hasonlatos arcot, vagy legalább akkor a szemek színét festi másra, vagy a haj hajló lágyágán változtat, ha már az egyik természetét pontlaponra lemérte a másikra. De itt minden ugyanaz volt, káprázatos egyformasággal. Még a griberli is a nevető arcán, még az annyiszor csókolt fekete pont is a keskeny ajka felett . . . Megdöbbsentő volt. Boszorkányhistóriák, mesébéli elvarázsolások fűtötték az agyamat . . . valamit azonban tenni kell.

Odaintem a főpincért. Ez megértően és bizalmasan nyújtja felém a füleit.

— Mondja, ki az a feketeselyemruhás nő, ott a saroktükrök alatt? Milyen nemzetiségű?

— Német.

— Nem tudja, hogy hívják?

— De igen. Mizzi Dutlernek.

— És az igazi neve?

— Azt nem tudom. De megnézhetem a bejelentési lapját.

Azzal már sietett is az irodába. Kisvártatva jött vissza.

— Sajnálom, nem nézhettem meg. Az igazgató ur már elment, becsukta az irodát. De talán holnapra. S ha parancsolja bővebb adatokat is megtudhatok róla.

Másnap éjjelkor tehát megint elmentem. Magammal vittem Hán Ernőt is, aki egyidőben volt kinn Berlinben s ismerte a leányt. Hátha ő kétséget kizáróan ráismer.

Jött a főpincér.

— Nem tudtam meg kérem az igazi nevét. Rövid időre jött, nem is jelentette be magát. Különbösen berlini leány és itt csodálatosan tisztességes életet él . . .

Köszönöm.

Tanácsstalanul néztem a barátomra.

— Ide kell hívni az asztalhoz. Ha ide jön: tévedtél, ha kitér a meghívás elől, akkor ő az, — ajánlotta Ernő.

Ujra a főpincért vettem igénybe. Láttuk, amint odament a leányhoz, átadta a meghívást, amint a leány ránc nézett, gondolkodás nélkül felkelt s jött felénk.

Megkönnyebbülve sóhajtottam fel. De aztán megint elővett a bizonytalanság, a kétség lidérce rám ült. Mert amint helyet foglalt az asztalunknál nem látszott ugyan rajta semmi izgatottság, semmi tettetés, feszélyenül beszélgetett közömbös dolgokról, nyugodtan nézett a szemembe, mégis, a szeme meg a hangja, ez nyugtalanítóan ugyanaz volt. A hangja talán egy árnyalattal tompább és mint ha vesztett volna a lágy csengéséből (a sok éjszakázás, a sok pezsgő), de a szeme, ezek a mélytűzi fekete gyémántok, ezeknek nem ártott ez az élet, ezek csak úgy foszforeszkáltak, mint régen . . . A mosolygása, a kéz-

tartása, mind ugyanaz . . . Alig tudtam magamat türtöztetni, legjobban szerettem volna felkiáltani, hogy legyen vége már ennek az alakoskodásnak, ennek a megőrzítő, rettentő játéknak, hogy leplezze hát le magát, hiszen rá ismertem!

— És miért nem tetted?

— Ez az barátom. — Azért, mert dacára minden hasonlatosságnak, megéreztem a nő hidegségét, a teljesen őszinte közömbösségét. Azt a hidegséget, amit a teljes idegekkel szemben őszintészerűen megérez az ember. Megéreztem. És az érzéseim nem szoktak megcsalni.

— Történt még aztán valami köztetek?

— Igen. Két epizódoszerű eset. Megelőzőleg ugyanis magamhoz vettem otthon azt az ezüst cigarettatárcát, amit emlékül kaptam tőle. Ez azért fontos, mert a körülmények, amelyek között én azt kaptam, az a nap, amelyen meglepett velem, ezer láncnál is jobban összefűzött bennünket s a legkedvesebb emlékü napja volt a mi ottani életünknek. Ha ez az emlék sem hajta meg, akkor igazán nem ő az.

— Megmutattad neki?

— Megkínáltam cigarettával, de a tárcának azt az oldalát, amelyikre bevéslette nevét és a dátumot, üresen hagytam. Kivett egy Figarót és rá esett a tekintete a bevéssett betűkre, elkérte a tárcát, elolvasta, egy szempillája sem rezdült meg, becsukta, megnézte a recés külső lapját is s vissza adta:

— Szép kis tárca, de tisztítsassa ki!

Jancsi barátom rámnézett. Kérdezett a szemével, de én nem nyilatkoztam.

— És a másik eset? — tudakozódtam.

— Az ez után történt. Egy mentő gondolat jutott az eszembe. Az utolsó kártya, amit kijtászok ellene. Örültem, hogy eszembe jutott. Az egyik karján az én egykori berlini kis leányomnak, egy felhólyagzott fehér égési seb helye volt. — Ez csak tisztázza a helyzetet, nem?

— Hogyne — mondtam, — és már én is izgatottan vártam a választ.

— És egy alkalmas pillanatban a kezét megfogtam, dicsértem a fehérségét, bársonyosságát (ilyenkor csak ilyen banális bókok jutnak az ember eszébe), végiesimítottam a karját, először az egyiket, azután a másikat s láttam, hogy a balkarján a csukló felett egy veres folt volt. Egy alig észrevehető veres folt.

— Égési seb, — mondta leány — pedig nem is kérdeztem.

— Mit tettél?

— Nem tehettem semmit. Ez csak egy veres folt volt, nem pedig egy fehérre felhólyagzott dudorodás. Arra sem emlékeztem bizonyosan, hogy melyik karján volt ez az égési seb.

— Történt még valami?

— Semmi. Szélnék eresztettük a leányt.

— És Ernő?

— Nem tudott bizonyosat mondani. Csak „úgy rémlik“-et, „lehetséges“-et . . . Ne felejtse: tíz éve volt!

Felkeltem az ágyból és öltözködni kezdtem. Jancsi elibem állt.

— És a válaszd?

— Ez a válaszom. Gyere velem. Elkísérlek a Király-Mulatóig. Keresd fel a leányt. Hívd ki egy üres szobába pincér — borralvaló ellenében, diszkrétén, szedd össze magad s mikor szemben állsz a leánnyal: szólítsd az igazi nevén, öleld át és csókold meg. Gyöngéden, kedvesen, de azért mégis határozottan, férfiasan. — Harmadik nélkül, egyedül. Ha tényleg az, lehetetlen, hogy tovább álltasson. Ha nem az, — mosd le a festéket, ami rád ragadt. Ez a válaszom.

Jancsira néztem. Megláttam a kigombolt mellényt, sáros lakkcipőt.

— Hol jártál te most éjjel?

Jancsi kényszeredetten elmosolyodott.

— Kószáltam az utcákon s azon gondolkodtam, hogy megtegyem-e még azt az utolsó kísérletet, ami esetleg célra vezethet.

— És mi volt az?

— Amit te most tanácsolsz . . .

Nem szóltam rá semmit, de örültem, hogy ugyanegy gondolatra jutottunk.

Megérkezettünk a Király-Mulatóhoz. Jancsi felment. Elszántam magamat egy hosszú.

türelmes várásra, de alig telt bele egy negyedóra, Jancsi visszajött.

— Nos?
— Nincs már itt, elutazott az este.
A vállára tettem a kezemet.
— No, Jancsi, — mondtam — most már biztos, hogy ő volt az. Elmenekült előled.
De Jancsi megrázta a fejét.
— Én is azt hittem az első percben. De az igazgatótól megtudtam, hogy azért ment el, mert lejárt a szerződése...

H. Nagy Jenő.

Dr. Lencz Géza debreczeni theol. tanár új könyve.

(A keresztyénség előállása.)

Mindenféle patriotisztikus elfogultság nélkül megállapíthatjuk, hogy Debrecen várososa irodalmi téren a vidéki magyar városok között előkelő helyet foglal el. Szépirodalmi és tudományos természetű könyvek gyakran jelennek meg náunk a könyvpiacra s indulnak tőlünk — nem egyszer országot-világot meghódító utjokra.

És itt meg kell állapítanunk azt is, hogy Debrecennek irodalompartoló s megértő olvasóközönsége is van. Igaz, — ez már így szokott lenni, hogy a nagyközönség előtt inkább a szépirodalmi, — sokszor talán a rikácsoló hangon s ríktó színekkel hirdetett könyvek az ismerősebbek. De a mi közönségünk meg tudja érteni s méltányolja a komolyabb s nemesebb fajsúlyú írásokat is.

Ezt a mostani kis ismertetésünket *ezeknek* az olvasóknak szántuk. Azoknak ugyanis, akik büszke önértéssel tekintenek a tudományoknak itt álló tisztasági ősi szentélyeire. — amelyekben nem csupán másolások, kópiák kerülnek az oda járó ifjaink lelkébe; — amelyekben a mi véreink produkálnak is, — olyan értelemben, hogy nem csupán lépést tartanak a tudományos élet haladásával, — de magok is előbbre viszik azt a tudományt, amelybe lelkük elmerült s amelynek ők nem napszámossai vagy raktárnokai, hanem kiváltott kertészei.

Ime, ezzel a háttérrel értjük meg jelentőségét annak a minden ízében tudományos és éppen ezért komoly, maradandó értékű könyvnek, melynek címét e sorok fölébe irtuk.

Nem új embert, nem jövővényt mutatunk be ezuttal a Debreczeni Független Ujság olvasóközönségének. Dr. Lencz Géza neve már legalább is egy évtized óta ismerős köztünk. — Előbb mint mezőtúri lelkész és teológiai magántanár, Mezőtúrról járt be az ősi kollégiumba (mely neki is *Alma Mater*-e volt) s itt a kollégiumban, a theológus ifjúság előtt, special collegium előadásokat tartott, részint az egyháztörténet, részint a vallásbölcsészet köréből. — Majd amidőn boldog emlékü dr. Erőss Lajos püspökké választott, az ő helyébe, — tehát a dogmatikai tanszékre — az egyházkerület osztatlan bizalma dr. Lencz Gézát választotta meg.

Azóta itt él közöttünk, hallgatói tiszteltétől s szeretetétől körülveve.

Dr. Lencz Gézának eddigéig is több értékes önálló műve jelent meg; ez a mostani azonban, melyben a „*keresztyénség előállásáról*” értekezik, — az eddigieket is felülmúlja, amennyiben a vallásbölcsészetnek ezen a területén, mint magyar munka, — uttörőnek tekinthető.

Ismételjük, hogy csak nagy általánosságokban mozgó ismertetést és nem tudományos kritikát óhajtunk e helyen nyújtani. Ez utóbbit részben elvégezték, — s részben ezután majd elvégezzük a szaklapok; a tudományos kritikáról szólva, mégis annyit meg kell jegyeznünk, hogy ott is teljes elismerés báráit nyújtották dr. Lencz Gézának.

Célunk az, hogy felhívjuk a disztinált olvasóközönség figyelmét e könyvre. Hiszen az csak nálunk magyaroknál van így, hogy a művelt közönség a hozzá legközelebb eső tudományos kérdések iránt is alig-alig érdeklődik. Ha egy kicsit túl megyünk országunk (helyesebben: monarchiánk) határain, bizony ott már állandó és megértő közönséget találunk az ilyen szakirodalom körül. Nekünk

még, hogy úgy mondjam: a közönséget erre nevelni kell.

A dr. Lencz könyve méltán tarthatna igényt arra, hogy közkezen forogjon. A kálvinista Rómában tisztultabb s emelkedettebb vallásos öntudatra méltán appellálhatunk, melynek szellemi nivója ezt a könyvet bizonytalannal megbirja. Hiszen mindnyájunkat érdekelhetnek a legújabb vallástörténeti kutatások, melyeknek tüköre ez a könyv; érdekelhet a különböző idegen vallások és a keresztyénség közötti viszony, — ezek értékeinek megállapítása.

E kérdések tárgyalási módoráról, feltételéről maga szerző ezt mondja, hogy „*hittel — hitnek*” és „*szívvel — szívnek*” szánta. — Felmutatja a tulzók mithikus avagy tulzó nacionalista álláspontját is, — de önmaga mindvégig megmarad az isteni kijelentés, a biblia szilárd fundamentumán. Írása sok helyt a hitvédelem erejével hat; bizonyosságaiban művelődéstörténeti vonatkozásokig is elérkezik. — Ezek alapján dr. Lencz a keresztyénséget, mint történelmi pozitívumot állítja elénkbe, melyről emelkedett hangon állapítja meg, hogy ez „*a Jézus személyével áll vagy esik. Ki ennek nem pusztán kijelentője, hanem egyuttal hitének tárgya is.*”

És itt még mellékesen, legyen szabad emlékeztetni az olvasót arra, hogy jó néhány évvel ezelőtt mily nagy port vert fel a Delitzsch „*Babel und Bibel*” című könyvének megjelenése s az ennek nyomában keletkezett vita. (Még a német császár is beleszólt a dologba.) Az említett könyv magyar fordításban is megjelent s bizonyára sokan olvasták nálunk is. — Azoknak tehát, kik ama vitáról hallottak, — melegen tudjuk ajánlani a dr. Lencz könyvét, melynek olvasása után a keresztyénség eredetének s a biblia értékének nagy kérdésciben tisztán fognak látni.

Az itt előadott silhouette-szerű körvonalakból is megérthetjük, hogy komoly és nagy tanulmányokon alapuló, tudományos irodalmi termékről van szó, mely hogy itt nálunk Debreczenben jelent meg: arra csak büszkék lehetünk. De hogy e munkából csakugyan okulhassunk s azt a magunkénak vallhassuk. — ajánlom a nyájas olvasónak, hogy vegye kezébe s olvassa el a dr. Lencz könyvét. Látóköre hatalmasan szélesbedni fog általa.

Uray Sándor.

Párbaj előtt.

Fejét tenyerébe hajtva komoran bámult a gyertyalángba. Elegáns íróasztalán megkezdett levél: „Kedves Barátom!” Több, mint egy órája, hogy e két szót leírta és nem bír tovább jutni. Agyában ezer és ezer gondolat járt vad táncot, de ő mozdulatlanul, merev arccal hagyta, hogy a démonok tomboljanak és nem mutatott semmi igekezetet a tőlük való szabadulásra. Hatalmas alakjának árnyéka hosszan elnyúlt a vastag szmirnászöngyegen, majd összezsugorodott, aszerint, amint a gyertyalángja a nyitott ablakon beáramló hideg levegőtől mozgott.

Kinnt sűrű, fojtó köd ereszkedett a városra. Mintha homályba akarná borítani azt a sok-sok gátságot, könnyelműséget, bánatot, fájdalmat, mely benne forr, zsi bong. Apró szemü eső szitált, átjárva az embereket, beerőszakoskodva a ruhájukba, gallérjukba; mindenki sietve menekült a meleg szobába.

Csupán a gázlángok égtek egykedvű homályossággal, mintha mondanák: Bennünket nem takar el a köd, nekünk nem árt az eső, mi becsületesek vagyunk, becsületesebbek mint az emberek.

A férfi, mintha megértene a gázlángok beszédjét, helemarkolt dus fekete hajába és nagyot sóhajtott. A hatalmas mellből kiömlő levegő meglöbögötte a gyertya lángját. Az árnyék fel szökött egészen a mennyezetig. A gondolatok még vadabb táncba kezdtek.

A férfi belelűtötte aranytollát a művészies kivitelű tintatartóba. A toll ideges sietséggel kezdett működni, szaporán róva a sorokat az elefántesont-papírra. A levélíró arca most már kifejezte a benne dúló gondolatokat. Kipirult, majd elsápadt; magas homlokán verejték gyöngyözött. Időről-időre megállította a tollat, kibámult a homályosan égő gázláng-

okra, melyek bekiáltották hozzá: Mi becsületesebbek vagyunk, mint az emberek!

A férfi izgatottan állt fel az asztaltól. Az árnyék ijedten leugrott a szekrény tetejéről, elkísérte gazdáját az ablakig, melyet együtt betettek.

Ismét irni kezdett. Az árnyék figyelmesen hallgatta a toll sercegését, nyugodtan elterülve a szöngyegen.

„Kedves Barátom!”

Ha e sorok kezéhez érkeznek, én már nem leszek az élők sorában. Így tehát egy halott beszél most hozzád.

Itt hagytam ez ostoba — és éppen ezért nyomorult — világot, a maga megkövesedett és maradi elveivel együtt. Itt hagytam, mert itt kellett hagynom. Párbajoztam és elestem. Hallo! Én párbajoztam! Én, akit mindenki úgy ismert, mint a párbajnak — a középkori barbárizmus e maradványának — esküdt ellenségét. Igen, én párbajoztam! Hogy miért? Ostobaságért, mint ami minden párbajnak az oka.

Néhány szóval elmondom.

Ismeretes lesz előttem, hogy kertészünk nevelt leányát, Margitot mennyire szerettem. Ismered őt magát és így nem csodálkozol azon, hogy egy ilyen bájos és nagyműveltségű teremtés magához tudott láncolni engem, a szalonok és nők kedvencét, a nagy vagyon birtokosát, kinek módjában lett volna főrangú hölgyek közül tetszés szerint választani. De én őt szerettem.

Nem próbálom most Neked leírni azt a végnélküli boldogságot, melyet körében éreztem. Kedélyállapotom most, amikor úgy lehet néhány óra múlva itt kell hagynom Őt, boldogságunk küszöbén, sokkal dultabb, sem hogy mámoros szerelmünket kellőleg lefesteni tudnám!

Eljegyeztem! Mátkaságunk a paradicsom előcsarnokában való időzésnek tünt fel előttem, mikor esténként karöltve sétálgattunk a bódító illatu exotikus virágok között, találgatva, hogy melyik csilag az Övé, vagy az enyém; játszottunk, enyelegettünk egymással, mint két gyermek.

Egy ilyen alkalommal találkoztunk barátommal K. S. báróval, ki bátyja társaságában volt. Ez utóbbi röviddel ezelőtt jött haza a ködök országából, Angliából. Borotvált arca, hosszu szikár alakja, szenvtelen, monoton hangja kellemetlen benyomást tettek rám. Kézfogása pedig jég hideg zuhanyként hatott. Beszélgettünk. Többek közt megkérdeztem K. S.-től, hogy miért nem jön hozzám; oly rég találkoztunk.

— Elvagyok foglalva nagyon — felelte, de látszott rajta, hogy szeretne a nyakamba borulni és megmondani, hogy nem jöhet... mert... mert Margit... hiszen érted.

Margit válaszolt neki kedvesen, behizelgően.

— No, majd megyünk mi magukhoz, ha egybekelekünk. Ugy-e Géza?

Ráhagytam.

A komor angol (így nevezem az idősebbiket), ki eddig még egy árva szót sem szölt, megfordult és nyugodt, hideg hangon mondomta:

— A kisasszony sohasem fog hozzánk jönni!

Mindnyájan elképedtünk. Margit keze remegett az enyémben. Magamat türtőztetve, lehetőleg nyugodtan kérdeztem:

— Miért?

— Mert nem a mi társaságunkba való! Egyszerű földmivesnek, titokzatos származásu gyermekét nem fogadjuk.

Ismered heves természetemet, s dacára Margit és K. S. ellenkezésének, nem bírva magamat visszatartani, neki ugrottam a hideg angolnak és — megütöttem.

Szó nélkül távozott.

Ime ez volt az ok, melyért én valószínűleg életemmel fogok fizetni, lévén ellenfelem kiváló verekedő. Ez az ok, amiért itt kell hagynom azt, akit az édes anyámnál is jobban szeretek. El kell pusztulnom, egy olyan embernek a keze által, akiről történetesen mit sem tudok, de aki lehetne a legnagyobb sehonnai, a legostobább barom, naplopó, kártyás, adósságcsináló, szóval olyan ember, aki még arra sem érdemes, hogy reá nézzek.

El kell pusztulnom, mert neki kedve tartotta engem megsérteni.

Barátom! Örökségül hagyom rád gyűlöletemet a párbajjal szemben. Küzdj helyetted is korunk társadalmának eme torzszülötte ellen, mely annyi ember életét semmisítette már meg — ok nélkül.

Életem utolsó órájában is elfog a keserűség, hogy valakinek jogában áll embertársát elpusztítani, lett légyen az bármilyen kiváló elme, tudós, író, nagy hazafi, míg ellenfelét csak Senkinek nevezhetem. Lett légyen amaz fizikailag is hatalmas, erős ember, ki hazájának, vagy embertársainak e testi kiválóságával is nagy szolgálatokat tehet, míg ellenfele vézna, beteges s mindenkinek csak terhére levő ficsur.

Sőt a párbajok legnagyobb része ilyen ellenfelek között folyik le, mert az ellentétek gyűlölik egymást és mert a tulnyomó felsőbb-ség észrevétele a semmirevalóság néma dühét szokta felkelteni.

Barátom! Te ismersz engem gyermekkorom óta s így tudni fogod, hogy a párbaj elleni gyűlöletem nem halálfélelemből ered, mellyel már oly gyakran szembe néztem, hanem pusztán emberbaráti érzésből. Nem az én esetem váltja ki belőlem az elkeseredés hangját, hanem az a meggyőződés, mellyel egész életemem át küzdöttem a művelt emberiséget megbecstelenítő ezen örület ellen. És ezen küzdelem folytatását reád, mint legjobb barátomra és elvtársamra bízom.

Mellékeltem találsz még két levelet. Az egyikben az anyagiak felől intézkedtem, a másikban pedig Margitra vonatkozólag közlök veled egyet-mást. Légy gyámolítója fájalmában; vigasztald és töröld le arcáról a bánat könnyeit. Ne hagyj el Őt soha, légy mindig mellette, ha már szerencsétlen barátodnak egy téves eszme áldozatául kellett esnie.

Az ég veled!

A férfi kimerültem dült hátra kényelmes karossszékekben. A gyertyának már csak pislogó lángja visszatükröződött a szemeiből előtörő könnyeken. Még egy végső lobbanás és az árnyék mintha megrémülne a könnyező, hatalmas férfitől, még egy utolsót ugrik, s a gyertya lángjával együtt elvész a hajnal derengő, szürke fényében.

Az utcán égő halvány gázlángokat oltogatni kezdik. Az ablakkal szemben álló lámpa végső lobbanásában mintha azt kiáltaná a sápadt arcu férfi felé:

— Mi becsületesebbek voltunk, mint az emberek és ők mégis győzedelmeskednek rajtunk.

Györfly Lajos.

A lipcei vásár.

Németország rohamosan fejlődő iparának és kereskedelmének évek hosszú sora óta a lipcei vásárokon van legélénkebb találkozóhelye. Évente kétszer, ősszel (Michaelismesse) és tavasszal (Frühjahrsmesse) megnyílnak a pompás, momunetális vásárcsarnokok, amelyekben a gyárosok külön berendezett mintaszobáikban bonyolítják le az üzletet.

Az utóbbi években általában csökkent ugyan a lipcei vásárok közgazdasági jelentősége, azonban éppen közgazdasági szempontból igen értékelendők, mert a vevő tényleg szükségleteinek beszerzése céljából látogatja azokat. Hogy dacára ennek e vásárok sem váltották be az utóbbi 2 évben a hozzáfűzött reményeket, annak a világkonjunktúra általános hanyatlásában rejlik az oka, mert a lipcei vásár barométerjét nemcsak a német ipar, hanem mind az öt világrész gazdasági állapota befolyásolja. Valamint a tőzsde a politikai világhelyzet legérzékenyebb mérője úgy nevezhető annak a lipcei vásár az európai és tengerentúli piacok gazdasági helyzete szempontjából. Így az utóbbi években

a balkánháború, a délamerikai válság, az angol exportterületek közül a délafrikai nagy sztrájkok és a britt indiai nagy bankok bukása voltak okozói a lipcei vásárok kedvetlen mérlegének.

A tavaszi vásárnak nagyobb a jelentősége mint az őszié, mert míg ősszel főleg a németek maguk látogatják, addig tavasszal a külföldiek is eljönnek, úgy, hogy ez teljesen nemzetközi és exportvásár jellegével bír. Az északamerikai vámok csökkentése eredményezte, hogy ottani bevásárlók szép számmal jelentek meg az idén, ugyszintén Ausztráliából is, viszont Délamerika, mely egyik legfelvevőképesebb exportterület, az ottani válság miatt teljesen elmaradt.

Az idei tavaszi vásár elébe nagy várakozással néztek, mert hiszen a múlt évben a gazdasági stagnáció esztendejében kedvetlen eredménnyel végződtek a vásárok. Dacára ennek, az idén sem volt a siker teljes, csak jó közepes, aminek a lefolyt gazdasági válság utóhatásain kívül más belső okai is voltak. Így elsősorban egyes cikkekben, mint pl. üveg és porcellánluxuscikkekben a kiállítók száma évről-évre emelkedett, a verseny egyenesen nyomasztó lett és az így származó erős kínálat természetesen lenyomta az árakat, mivel a szükséglet nem állott azzal arányban. Ezért sok cég általában csak úgy számíthat eredményre, ha praktikus újdonságokkal kelti fel az érdeklődést és biztosít magának ezáltal vevőket. Egy új kiállító cég első ízben szintén csak újdonságokkal érhet el eredményt, a tulajdonképpen üzlet csak a második-harmadik évben jelentkezik, amikor az illető céget már ismerik a bevásárlók és az előző évben feladott próbarendmény alapján meggyőződést szereztek árujának használható vagy használhatatlanságáról.

A kiállító gyárosok száma évről-évre emelkedést mutat, az idén 4213 cég állított ki, ezek közül 600 mint új kiállító szerepelt. Mind ezen cégek a kerámikai, üveg, fém, fa, papír, bőr, gummi, rövidáru, játékszer és rokoniparágakat képviselik. Országok szerint csoportosítva az idén Németországra 3811, Osztrák-Magyar monarchiára 268, Franciaországra 42, Angliára 24, Schweizra 18, Hollandiára 13, Olaszországra 8, Belgiumra 7, Svédországra 5, Dániára 4, Norvégiára 2, Oroszországra 2, Északamerikára 9 és Ázsiára 1 kiállító cég esett. A lipcei kereskedelmi- és iparkamara vásári bizottsága egy összefoglaló kalauzt ad ki, melyben az összes kiállító cégek helységei és szakmák szerint külön csoportosítva vannak, ezenkívül egy másik kalauzban a bevásárlók címe és lakjegyzéke található úgy, hogy bárki a legkönnyebben eligazodhatik.

Hogy a lipcei vásárok mind máig fenn tudják kereskedelmi jelentőségüket tartani, ahhoz lényegesen hozzájárul, hogy annak szervezését Lipce város, a kamara és rokon szaktestületek a német alaposág legnagyobb fokával végzik. Ehhez tartoznak a sok ezer idegen elszállásolásának lehető megkönnyítése, vasut, posta, telefonszolgálat és közlekedés javítása, mindenképp pedig a vásárcsarnokok áttekinthető és praktikus beosztása. Ezen vásárcsarnokban vevő és eladó közvetlenül érintkezésbe jönnek egymással, még pedig rendszerint vagy maguk a főnökök, vagy pedig az egyes cégek legbizalmasabb emberei és ezen közvetlen érintkezés előnye sohasem szoktak elmaradni.

A lipcei vásárokat a kormány is hathatósan támogatja és a kereskedelmi- és iparkamara meghívására az idén is meglátogat-

ták a német és szász kormány képviselői, a császári posta- és vasutigazgatóság vezető emberei, akik mind leglelkesebb támogatói és uttörői a lipcei vásároknak.

Az osztrák kormány is felismerte ezen vásárok jelentőségét és az alsóausztriai ipar-egyesületeknek lehetővé tette a collectio kiállítását úgy, hogy a „Niederösterreichische Landesausstellung“ egy elkülönített csoportot képez és ezen csoport kiállítói hálásak lehetnek a kormányok anyagi támogatásáért. Az osztrák kormány ezen gyümölcsöző áldozatkész-ségét nálunk is érdemes volna nagyobb figyelemre méltatni, mert hiszen a versenyképes magyar cégek is nagyobb számmal vennének részt a lipcei vásárokon, ha a kiállítással járó nem csekély költségeknek legalább egy részét térítené meg az állam.

Hogy a lipcei vásároknak megvan a létjogosultsága, azt az évről-évre ott megjelenő sok ezer kiállító és bevásárló igazolja legjobban. Az európai viharfelhők eloszlásával és a gazdasági viszonyok javulásával a lipcei vásárok jövőbeni kialakulására a lehető legkedvezőbb prognózist lehet ma felállítani.

Szántó László.

Disharmónia.

I.

*A szerelemnek szegényfája
e vértelen, bús, téli szerelem.
A hangulata: hazugság csak,
én neked hazudom és te nekem.*

*Igazi, erős, lángoló érzés
e két beteg szivben már rég halott.
S csak álom az, beteges álom,
hogy ami meghalt, feltámadhatott...*

II.

*Ami egyszer meghalt, meghalt az örökre.
Érzéshalálokból nincs feltámadás
Örök a sír, amit halott érzéseknek
a Közöny, ez a vén, rút sirásó és...*

III.

*Tudom, engem szeretsz
igaz szerelemmel —
ha életed kérném:
azt mondanád: vedd el —
S mégis, minden csókon,
ölelésen által
egy szomorú sejtés
feketén átszárnyal.*

*Ha akarom, ha nem,
földokolva érzem,
nem leszel te soha
az enyém egészen.
Lelked a halotté,
elvitte a sirba —
az ajkad csókos,
De szemed kisírva.*

IV.

*Vágytalanságod lehíti vérem.
Tüzes ajkamon ajkad jege.
A szemem izzik, szórja a szikrát
a te szemed meg könnyel tele.*

*Csókolom szemed, hátha könnyön át
belédlophatnám a tüzeimet?
Hátha át könnyön megértenéd mégis
szemedden át, hogy mit üzenek?*

*Hej, dehogy érted! S elhal a vágyam.
Csókos ajkamra könnyed pereg —
forró könnyedtől jég lesz az ajkam
s kioltott szivem, úgy didereg...*

VÉRTESY GYULA.

Kaland a tangó után.

Egy kis szerelem,
egy kis lovagias ügy.

A Loyd Társulat Mária Valéria-utcai házában egy ott lakó uriaszony házibált adott. A bál a ház földszinti nagy termében folyt és tartott a kora reggeli órákig. Előkelő lipótvárosi kisasszonyok és fiatalurak vettek benne részt.

A házban, az első emeleten van a „Pester Lloyd” szerkesztősége és jó, hogy ott van mindjárt a helyszínen, mert a hirtelen szerelmes szívek számára, ha nincs egyéb hely, legalább is egy szerkesztőség kell, amelynek a szobái éjjeli 2 óra után tárva-nyitva vannak, üresek és bőrfotelekkel, ha nem is pazarul, de valahogy mégis csak fel vannak szerelve. Jó ilyenkor, házibál alkalmával, tangózás után az üres szerkesztői helyiség — mondá az egyik fess lipótvárosi fiatalur — nem valamelyik kisasszonynak, hanem ellenkezőleg egy csinos, a kisasszonyára várakozó szobaleánynak. A fiatalur igen helyesen a szobaleánynak fejtegette az elhagyott szerkesztőség előnyeit, mert általánosságban mégis csak áll az az igazság, hogy a szobaleány iránt való szerelem hamarabb érkezik a boldogság révébe, mint az urnője kegyeiért epedő. A csinos szobaleány igazat adott a fiatalurnak és kettesben feltévedtek az első emeletre, betévedtek a szerkesztőségbe, annak is egyik legelőkelőbb szobájába és a dívánra ülve beszélgetni kezdtek a kikeletről és effélékről.

De éppen nem beszélgettek, amikor hirtelen megjelent a szerkesztőségben dr. Str., a Lloyd segédszerkesztője, aki egy rövid csodálkozás után annak a nézetének adott kifejezést, hogy a szerkesztőség csupán újságírásra való, a t. ur és t. hölgy nem újságírók, tehát legyenek szívesek és sietve távozzanak. A fiatalur sértőnek találta a távozásra való felhívást, sőt azt egyenesen kidobásnak tekintette, tehát másnap elküldte a segédszerkesztőhöz a segédeit, akik lovagias elégtételt kértek.

Harc és halál azonban nem lett az esetből, mert a segédek, jóllehet a lipótvárosi fiatalur egyik megbízottja, Werkner Lajos vivóbajnok volt, békésen elintézték az ügyet. Megállapodtak abban, hogy rendes körülmények közt a szerkesztőség csakugyan újságírásra való, noha vannak az emberi életben rendkívüli körülmények is.

A „Tisza” biztosító és jelzálogbank.

A vállalat kedvező kildatásai. — Szepessy Kálmán vezérigazgató. — Hivatali állások után való tülekedés hivatott és hivatlanok részéről. — Ostrom jelzálogkölcsönök után. — Visszaélések az üzletkötések körül. — A „Tisza” biztosító válsága. — Menekülés a sülyedő hajóról. — Szepessy Kálmán távozása. — Hermann József az új vezérigazgató. — Kisérlet a válság megszüntetésére. — Hermann József halála. — A „Tisza” csödbejutása.

Nagyarányu, méreteiben és hatásában Debrecen város és közeli vidékének közigazgatási életére jelentékeny befolyással lévő mozgalmat indított meg az 1870-ik évben Szepessy Kálmán, a „Pesti biztosító intézet” debreceni főigazgatójának vezetője, Debrecen székhellyel egy új biztosító intézet létesítése iránt. A már korábban megkezdett előmunkálatok befejeztetvén, az új intézet, melynek címe: „Tisza biztosító és jelzálog bank” volt, alakuló közgyűlését is megtartotta, megválasztván elnökévé gróf Degenfeld Imrét, Szabolcsvármegye egyik nagytekintélyű nagybirtokosát, akkoriban a legnépszerűbb mágnások egyikét, amely választás már magában véve is biztosítékot nyújtott és minden irányban közbizalmat keltett a nagy horderejű vállalkozás remélt prosperálása iránt. — A nagy, több millió forint tőkével létesült vállalat részvényeit már az alakulás közben is, de még csak ennek megtörténtével kezdték rohamosan jegyezni; ugyszólván boldog volt, aki jegyezhetett a részvényekből.

Mint a hogy az hasonló alapításoknál történni szokott, a hivatott és hivatlan — de leginkább hivatlan — „szakértők” egész ra-

ja rohanta meg és ostromolta Szepessy Kálmánt, az intézet zseniális igazgatóját alkalmaztatásért. Ott láttuk az ostromlók táborában a legutóbbi városi tisztújításnál kimaradt volt hivatalnokok legtöbbszörét, de másokat is, valamint a közeli és távolabbi vidék „végzett földbirtokosai”-nak tömegét; mindenki természetesen előre megszerzett protekcióval, ajánlattal s több effélével igyekezett biztos kanálison át eljutni a mindenható igazgató szívéhez és kegyeihez.

Hogy a város vezető és irányadó körében is mily bizalommal voltak eltelve az intézet jövője iránt, legjobban mutatja az a körülmény, hogy a város aranytollú főjegyzője, Oláh Károly is érdemesnek tartotta lemondani a városnál elfoglalt állásáról s elfogadni az új biztosító intézetnél részére felajánlott jogtanácsosi állást. Fiatal ügyvédek, kik előtt szép jövő állott, szintén nagyobb számban léptek be az intézet kötelékébe. Így a többek közt Komlóssy Arthur is, Debrecen város későbbi főjegyzője, a „Tisza” biztosító intézet „Általános kezelés”-i osztályának főnökekül lön megválasztva. Kaffka Károly, a kiváló műveltségű, — később oly rejtélyes módon örökre eltűnt — deli szép ifju az „életbiztosítási osztály” főnöke lett. Dalmy Kálmán, az első debreceni takarékpénztár későbbi — most azonban már a megérdemelt nyugalmat élvező — főkönyvelője, itt is hasonló minőségben lett alkalmazva. Szabó Antal tanár és szerkesztő, otthagya ezen állásait, az új intézetnél „főfelügyelői” állásra, az egész országra kiterjedő hatáskörrel nyert kinevezést, stb. stb.

Egyszóval az intézet, mely központi igazgatása számára megvásárolta a Farkas-féle Piac-utcai emeletes házat, a központi hivatali személyzettel immár ellátva lévén, hozzáférhető a külső szervezési munkálataihoz, melyek méretekben csakhamar rendkívüli nagy arányokat öltöttek. A mozgó ügynők és felügyelők egész raja bejárta a közeli és távoli helyeket, felállítva a vezér-, fő- és aligazgatókat minden városban, nagy és kis községben. Valóságos versengés fejlődött ki a felett, hogy a „Tisza” ügynőiségét valaki elnyerhesse; a biztosítás terén működő régi szakértők más intézeteknél viselt ügynői állásukról lemondva, itt vállaltak megbízást, s boldog volt, aki ilyenhez juthatott.

Az intézet — amint azt már címe és elnevezése is mutatta — azonkívül, hogy a biztosítás minden ágazatát felölelte, alapszabályai értelmében üzletfelei részére jelzálogkölcsönök nyújtásával is foglalkozott. Egy szolid és reális alapon szervezett jelzálogkölcsön intézet, a biztosítási üzlettel kapcsolatban, Magyarországon mindenesetre prosperálhatott volna; sajnos, ennek az intézetnek, melyhez egy nagy és széleskörű érdekltség oly szép reményeket fűzött, éppen az a körülmény, hogy üzletfelei részére jelzálogkölcsönöket adott, volt a megölője; ez volt az a bizonyos sziklazátó, melyen az eleinte legkedvezőbb szelek által irányított hajó később törést szenvedett.

Mindenesetre szép és felemelő volt az eszme, tudniillik — amint azt a szélrózsa minden irányában hirdették is az ügynők és egyéb megbízottak — hogy mindenki, aki a „Tisza”-nál tűz-, vagy életbiztosítást köt, egyszersmind jogot szerez arra, hogy amennyiben ingatlana van, arra jelzálogkölcsönt vehessen igénybe. Tehát nem az volt a jelző, hogy aki ingatlana értékének megfelelő jelzálogkölcsönt kap, az tűz-, jég- és esetleg életbiztosítást is a „Tisza”-nál tartozik eszközölni, hanem megfordítva: aki biztosít, az kap jelzálogkölcsönt. Csak látszólag van egy ugyanazon értelmű két variációnak, de tényleg óriási különbség van a két fogalom közt. Így történt aztán, hogy az ilyenképpen proklamált elv alapján a kölcsönre szorult nép óriási tömege valóságos ostromot intézett a „Tisza” jelzálog-osztálya ellen. Tulajdonképpen kinek nincs kölcsönre szüksége? S vajjon ki ne biztosított volna csak azért, hogy kölcsönt kaphasson? S megfordítva: ki nem vett volna igénybe kölcsönt, csak azért, hogy ne kelljen valamilyen biztosítást kötnie?

Tehát biztosított nyakra-főre mindenki és kapott is kölcsönt mindenki. Könnyelmű-

ség és lelkiismeretlenség kölcsönösen egészítették itt ki egymást s csak a vak nem látta, hogy mennyi rosszhiszeműséggel volt környezve a mindenkibe bizó jólelkű vezérigazgató, Szepessy Kálmán, akinek bizalmával legjobb barátai és ismerősei, kik nagy fizetési állásokat foglaltak el az intézetnél, rutul visszaéltek.

Fordultak elő olyan esetek, hogy nem létező emberek nevére magas összegű életbiztosításokat kötöttek, csak azért, hogy e révén proviziókat vehessenek fel az ügynőkkel összejártszott aquisitorok. Viszont csekély értékű ingatlanokra horribilis kölcsönök liquidáltak, mely kölcsönök természetesen soha sem lettek visszafizetve.

Csoda-e tehát, ha a zseniálisan kigondolt, de rosszul kezelt nagy intézet rövid néhány év alatt összeroppant, csödbe jutott. Az egyes alapítók és azok a főbb hivatalnokok azonban, kik a dolgok mélyébe láttak, már korábban elhagyni igyekeztek a sülyedő hajót, nem egyezvén meg jellemökkel, hogy részesei legyenek a szédélges jellegűvel bíró ily cselekményeknek; sőt maga a távozó vezérigazgató is fájó könnyeket hullatva látta — de már későn — nagy művének teljes megsemmisülését. Millió és millió forintok vesztettek kárba, valamint ezer és ezer ember vesztette el a részvényekbe fektetett tőkéjét.

Az élelétásuak ennél fogva, akik ez üzletet korán észrevették s akik jellemökkel az ily dolgokat összeférőnek nem tartották, még idejekorán megváltak az intézet kötelékéből. Ezek között voltak maga az elnök, gróf Degenfeld Imre is, aki részvényekbe fektetett óriási tőkéjét egy fillérig elvesztette, továbbá Oláh Károly jogtanácsos, Komlóssy Arthur, Dalmy Kálmán, Kaffka Károly és még többen mások, akik anyagilag kisebb-nagyobb mérvben szintén károsítva lettek.

Az intézet igazgatóságának megmaradt töredéke ezután még egy kísérletet tett, hogy a sülyedő hajót a végleges elmerüléstől megmentse. Elsősorban is végkielégítéssel elbocsátotta Szepessy Kálmán vezérigazgatót, a „Tisza” biztosító létesítőjét s alkalmazott az állásban olyan egyént, aki eddig a mezőgazdasági pályán működött s egyáltalán nem értett a biztosítási szakmához. Természetes tehát, hogy az intézet mind jobban és jobban kezdett belemélyedni az anyagi zavarokba s midőn az igazgatóság látta, hogy a hullámok már összezsápnak kezdenek feje felett, az értelmetlen s így tehetetlen ügyvezetőt elbocsátotta s most már — eddig is a biztosítás terén működött — igazi szakembert, Hermann Józsefet hívta meg a vezérigazgatói állásba.

Hermann egyike volt a biztosítási pályán a legzseniálisabb szakembereknek. Hivatalba lépésének első teendője az volt, hogy tanulmányozta az intézet viszonyait, behatolt ezeknek kuszált részleteibe s e tanulmánya alapján sürgős javaslatot terjesztett az igazgatóság elé, mely szerint közgyűlési határozat útján a részvénytőkét a még meglévő vagyon arányában le kell szállítani. E javaslat gyorsan keresztül lett hajtva. További javaslata volt, hogy a jelzálogüzlet végleg beszüntetessék, az eddig folyósított kölcsönök, melyek reális alapon jöttek létre, a magyar jelzálog és hitelbankra ruháztassanak; az intézet címe „Tisza” biztosító társaság-ra változtatassék át s ezen határozatokhoz képest új részvények bocsáttassanak ki.

Mind ezek megtörténvén, az új vezérigazgató hozzájárult a személyzet létszámának redukálásához s a vidéki képviselők és ügynőségek újból való szervezéséhez. A szélhámos aquisitorokat csakhamar eltávolította, megszüntette a slendriánizmust, egyszóval új levegőt, új életet hozott a régi megromlott, petyhüdt légkör helyébe s már-már úgy látszott, hogy talpra áll a nagy beteg, ha véletlenül közbe nem jön egy katasztrófa-számba menő sajnos esemény, mely aztán megadta a lábadozóknak halálát okozó kegyelemdőfést.

Hermann József vezérigazgató ugyanis az éjjel-nappali megfeszített munkától-e, avagy más okból súlyos betegségbe esett, munkaképtelenné lett és így gyógykezelését végezt külföldre utazott. Eltávozása valóságos csapás volt az intézetre, a régi gazdálkodás újból kezdetét vette s habár csak ideiglenesen is, de a szakértelem nélküli ve-

zetés újabb zavarokat idézett elő, amely kaosztán tetőpontra hágott, midőn híre jött annak a külföldről, hogy Hermann József meghalt.

A „Tisza“ biztosító társaság ezek után már további kísérletezésekbe nem bocsátkozott, hanem gyorsan határozott, az intézetre a csőd iránti kérvényt benyújtotta, melyet a bíróság elrendelt, kinevezvén csődtömeggondnokul Szilágyi Károly debreceni ügyvédet. A csőd kevés híján husz évig tartott s ez idő alatt a csőd-vagyon teljesen felemésztdött. Ez volt rövid szavakba foglalt története a „Tisza“ biztosító és jelzálogbanknak.

Grünvald József.

A legssentebbről.

Jártál előttünk utmutatón heves
Lángokban égve, pusztaságban, éjben —
Őr és vezér te! — Fenvirasztva ébren,
Villám, viharok bár dühe verdesett: —
Te fényes oszlop. — Hazaszeretet . . .

Megálljt vezényelsz?! Fenn napul intsz felénk?
Bár tart a messze fátyola befödve, —
Mesgyédre Ujkor — szent ígért földje —
Hozvdn magunkkal új hitet, új reményt: —
Fáradtan im: de edzve érkezék . . .

Uj század oh, új eszmehon Údv neked! . . .
Mi ez?! . . . előttünk rémletes hadának
Éjével Ármány!? Árkot ds? határt szab?! . . .
Pokol! Zavarni vágyosz e nagy ünnepet?
Agyarkoddsod itt se szünteted?! . . .

Mik küzdve bajjal, uttalan-utakon
Vergődve jöttünk messze, vért csepegve, —
Benöve lett az udvar, ősi mesgye?
Burlján terem a tiszta szűz ugaron,
Fenevadakkal telt liget, pagony?

Torkodra forr te rémes irigy pokol,
Hogy ördögeid az Upas gyűlölség
Vad konkolyát a tiszta szemhez önték!
Megtelt a mérték! Amit ugy átmoldol
S bizón kötögetsz szerte száll bomol . . .

Nagy Isten adta nézd! e tűzoszlopot:
A magyarok nagy istene e földre. —
Árpád hazája nem leszen befödve
Égedtől, az míg égve ragyog-lobog!
Sugára léssen rémes ostorod . . .

Vezess te oszlop! Ujra vezess vezér!
Fel harcra, döntő fényes ütközetre!
Szellem tusára! . . . láng-nyomod követve —
Szép telkeinknek dús teje, mézeér:
Karunk, ha kell a fellegekhez ér . . .

Szellem csatákra . . . égbeli fegyverek
Élveled üzni, mind, mi csak Gehenna, —
Hogy felragyogjon szép hazánk felett a
Szent béke-napja — s áldja az ezredet
Mely tőle bú, kint, messze kergetett . . .

Vezér! Te fényes oszlop, a hon felett!
Gyujts Mózési szent bokrot berkeinkben!
S ti bokrok égvén, mint a hegyen Isten —
Ti közművelő szent tűrő egyletek: —
Ragyogjatok szét, fényt leheljete! . . .

Hellásznak nyelvét rég az Olimpuson
Hangoztaták s a földre ugy sugárza!
Legyen művésznék, bölcsnek a nagy uton —
Évtengereken, mely viszen túlon . . .

Testvériségnek lesz így a temploma
E hon simára tér be minden nemzet. —
S hol a szabadság dicszenéje zenghet:
Megnő a lélek s a szeretet csoda
Világa lesz a népek oszlopa . . .

PETRUS JENŐ.

Amikor a bolgár király honvédhuszárhadnagy volt.

Beszélgetés egykori századparancsnokával.

A bolgárok cárja: *Ferdinánd*, aki egy évvel ezelőtt Bizánc, sőt a Kelet császára címére jogot formált, kacérkodott is vele, nekünk, magyaroknak, szimpátikus ember. Szeretjük őt. Az idegen uralkodók közül ő áll legközelebb hozzánk, sőt talán az egyedüli, aki hozzánk valóban közel is áll. Magyarul tud, érzéseiben is tud magyar lenni, szereti a népiünket, szívesen időzik közöttünk, s amikor irántunk táplált rokonszenvének kifejezést ad — ezt nemcsak szavakkal teszi — nem minden büszkeség nélkül hivatkozik arra, hogy ereiben magyar vér is csörgedez. Mindent összevéve éppen elég ok arra, hogy szimpátikusnak találjuk személyét. Érthető tehát, ha a magyar közönség érdeklődéssel viseltetik iránta állandó figyelemmel kíséri élete folyását, amely nagy eseményekben meglehetősen gazdag. Egy lusztrum alatt a fejedelemből cár lett, a szürke katonából hadvezér, ura, parancsolója egy hadseregnek, amely világtörténelmet csinált. Macedónia még az övé sem lett, már is szüknek találta azt s győzedelmes hadával meg sem akart állni Bizáncig, melynek Ája Szófiájába beigerte a keresztet. Közbejött azonban Csataldza, a londoni reunió, Enver bey és Drinápoly, különösen pedig a harmadik balkáni háború, mely a győzedelmes király arcáról egyszerre elűntette a boldogság mosolyát. Hatalmas alakja megroppant, francia szakállá megöszült, külseje már nem emlékeztett többé dala hadvezérekre. Tragikus sorsu hős lett belőle, amilyenek az ötödik felvonás elején illik lenni. A trónja imbolygott, a barátai, szövetségesei megalázták, cserben hagyták. Kanosszát kellett járnia Bécsben is. Csak a magyar nemzet szimpátiája nem változott meg irányában. Még ma is emlegetjük, hogy Ferdinánd cár két és fél évtizeddel ezelőtt huszárhadnagy volt, magyar huszártiszt volt. Milyen is volt ő akkor?

Egyet-mást el tudok mondani erről, amennyiben alkalmam volt egykori századparancsnokával személyesen megismerkedni. *Dörner Ferenc* nyugalmazott honvédhuszárőrnagy az illető. Unokaöccsének, vámosi *Temunovich Zoltán* dr. szabadkai ügyvédnek, az országos híri sakkmesternek vendégszerető házában ismerkedtem meg a huszárőrnaggyal, aki maga is roppant érdekes egyéniség. Szívvel-lélekkel katona még most is, pedig ides-tova két évtizede már, hogy megvált a tényleges szolgálattól. A családja Elszászból szakadt Magyarországra s nagyatyja még francia állampolgár volt. A család a Bácskában nagy kiterjedésű földbirtokot vásárolt. *Dörner* őrnagy már a Bácska szülőltte. S bár nem magyar hangzása a neve, magyarabb érzésű katona alig szolgált még a közös hadseregben, mint *Dörner Ferenc*, aki fiatal hadnagy korában hagyta ott az egyik közös ulánus ezredet, hogy a megalkotott honvédség kiképzésében részt kérjen magának és hogy kiváló katonai képességeit a honvédség keretében érvényesítse.

Az őrnagy katonás magatartása dacára rendkívül szimpátikus ember, akinek az tán az egyetlen hibája, hogy újságíró előtt nem szívesen beszél, holott érdekes dolgokat tudna elmondani. Az alábbiakat is inkább a környezete révén tudtam meg.

A nyolcvanas évek derekán *Dörner* mint százados az első számú honvédhuszár ezrednél szolgált. Az ezred egyik osztálya Budapesten állomásozott, a másik a jászok fővárosában: *Berényben*. Egy napon a napiparancs érdekes szenzációt hozott az ezred tisztikara számára: *Koburg-Gotha-i Ferdinánd*

őfenségét, hadnagyot, az első számú honvédhuszár ezredhez helyezték át és a *Dörner Ferenc* századához osztották be.

Ferdinánd az áthelyezés előtt a közös hadseregben szolgált. Ugyszólván valamennyi fegyvernemnél katonáskodott s legutóbb az egyik ausztriai vadászrezdnel viselte a hadnagyi uniformist. Bár már több éves szolgálata volt, a *főhadnagyi rangot sehogy sem tudta elérni*.

A Balkán-háború idején, amikor a győzedelmes hadvezér felé fordult az egész világ figyelve, a magyar és osztrák lapok föl is említették, hogy a mi hadseregünkben nem tudott babérra szert tenni *Ferdinánd király*. Rosz volt a minősítése. Még csak a főhadnagyi funkciók elvégzésére sem tartották alkalmasnak a herceget. Ez a hiradás teljes mértékben megfelel a valóságnak. Az esetet különösen érdekessé az a körülmény teszi, hogy a herceg előrehaladását az uralkodói ház egyik tagja: *János főherceg* (a későbbi *Orth János*) akadályozta meg.

A mellőzés végtelenül bántotta az ambiciózus katonát. *Rokonához: József főherceghez* fordult támogatásért. A főherceg, a honvédség főparancsnoka, szívesen segített sógorán. Így történt, hogy a mellőzött herceget a honvédséghez helyezték át s beosztották a budapesti huszárezredhez. Egyelőre mint hadnagyot.

A főherceg jókezekre akarta bizni a fiatal tisztet. Kedves katonája: *Dörner százados* jutott az eszébe. Ez a mindenképpen kiváló katona teljes mértékben élvezte a főherceg kitüntető szimpátiáját. Ezért bizta rá a herceget s így került a kis Jászberénybe a fenséges ur, holott az ezred első osztálya Budapesten állomásozott. A fővárostól való távollétet szintén célszerűnek találta a főherceg. Itt a mulatni szerető ifjúságnak a kelletnél több alkalm van arra, hogy kirugjon a hámból. Amit azelőtt elég gyakran megtett a mulatós, fiatal herceg.

Ferdinánd komoly szolgálat közben töltötte napjait Jászberényben. A századparancsnokát: *Dörner kapitányt* nagyon megszerette, bár az vele szemben is a szigorú fellebbvaló volt. A százados teljes mértékben méltányolta a hadnagy ambicióját. A herceg kifogástalanul viselkedett, jó katona is volt, csak egy valami esett nagyon neheze: a lovaglás. Pláne az ugratás.

Egy nagyobb gyakorlat közben nagy akadályokon kellett átugratni a kivonult huszároknak. Még a jó lovasok is merészes vállalkozásnak tartották az akadályok átugratását. *Ferdinánd* hercegnek vadul kezdett verni a szíve, amikor e nyaktörő produkció elvégzésére kényszerítették. Szeretett volna lemondani róla. De parancs — parancs s a szigorú kapitány hallani sem akart a fölmentésről. A herceg egyik tisztársától kért tanácsot.

— Vágtasson neki, fenség! — szolt az. — Gondoljon arra, hogy: G'schicht, was g'schicht.

A vezényszó elhangzik s a szakasz élén lovagló bajtárs hallja, amint a mögötte lovagoló herceg egyre biztatja önmagát s folytonosan mormolja:

— G'schicht, was g'schicht! . . .

De nem történt semmi. A herceg szerencsésen átugratott az akadályon.

Abban az időben *Koburg hercege: Ferdinánd* nem tudott magyarul, legalább is nagyon keveset. Tisztársáival németül beszélt. De azért sokszor hangoztatta:

— Büszke vagyok arra, hogy magyar vér is van bennem s a *Koháriak* révén magyar családnak vagyok a sarjadéka. Nagyon szeretem a magyarokat s nem is szeretnék többet elkerülni Magyarországról. Itt akarok szolgálni a honvédségnek, mert szeretem a magyar urakat és a katonákat.

A herceget is általánosan szerették. Nagyra becsülték az ambicióját, amivel a hiányzó katonai erényeit pótolni igyekezett. Az ambiciója nem is maradt méltánylás nélkül: kinevezték *főhadnagygyá*, rendkívül nagy öröme.

Az a vágya azonban, hogy Magyarországon maradhasson meg, nem teljesült. Rövidesen meghívták a *Battenberg Sándor* önkéntes lemondásával megüresedett bolgár fejedelmi trónra. A csupa ambició ember nem

SALVATOR kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

vese- és hólyagbajoknál, közsვნynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, omész-tési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. Természetes vasmentes savanyúvíz.

Rapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóczy Salvatorforrás-vállalat Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

habozott. Amilyen nehezen tudta elérni a főhadnagyi rangot, oly könnyen elérte a legmagasabbat a hadseregben: a *tábornokit*, sőt a *legtetsőbb* haduri rendfokozatot. Bár nem a monarchia hadseregében...

A fejedelemből *király* lett s mint ilyen, ritka nagy kitüntetésben részesült: ezredtulajdonosa és ezredese lett az egyik közös huszárezredünknek. Tehát mégis csak fölvitte a monarchia hadseregében is az ezredesi rangig.

Egykori századparancsnokáról nem felejtkezett meg. A bolgár sereg szervezésekor fölszólította őt, hogy lépjen be oda, de Dörner nem akart megválni a honvédségtől s ezért elhárította magától a megtiszteltetést. Több értékes emléktárggyal is megajándékozta kedves századosát. A többi között egy briliánsokkal kirakott arany cigaretta tárcával, amelyre rávésette a saját és a Dörner-család címerét.

Dörner százados rövidesen őrnagygyá lépett elő, néhány év múlva azonban betegsége miatt nyugalomba vonult. Most a Bácska egyik kis városában él, ahol szeretik és nagyrabecsülik a bolgár király egykori parancsnokát.

I. J.

Kell még!...

*Nekem is kell még boldognak lennem;
Hiszem, hogy boldog még leszek!
Küzdem, fájni, csalódní egyre,
Ah! érzem, érzem, — nem lehet!*

*Nekem is kell még boldognak lennem;
Feltör az éjbe még napom!
Avagy kihamvad mind a tűz:
A vágy, remény: mi még ma üz...
És én is, én is alhatom!*

ZIVUSKA ANDOR.

Két levél.

Mit hisznek és mit tudnak rólunk a németek? — Német ünneplés.

Barmen, 1914 február.

Gyakran olvasni magyar újságokban, hogy a külföld azt hiszi, mi magyarok tüzes paripánkon lovagolva az idetevő idegeneket kifosztjuk és nyeregben puhított hust eszünk. Ha viszont valamely német vidéki lapocska egy magyar nevű koncert-énekesnőt feldicsér, ha magyar szerző könyve jelenik meg Németországban, ha két-három idegen notabilitás Budapestre botlik, ha egy ötven év óta Berlinben lakó, de magyar születésű tudós a titkos tanácsosi címet kapja, ha egy hazai futball-csoport valamely győzelmet ér el, akkor örömmel konstatálják, hogy ime, most végre megtudja a külföld, mi a magyar!

Hát persze, hogy nem így áll a dolog. Nem vagyunk félvadak, azt tudják; de hogy milyen intenzív nemzeti életet élünk, azt nem is sejtik. Ennek főokai teljesen idegen nyelvünk, de főleg az áldatlan politikai és gazdasági ziláltság, mely morális hitelünket rongja és Ausztriának alkalmat ad hamis hírek kikiáltására, de másrészt a magyarság terjeszkedési erejét abszorbálja, vagy csirájában elfojtja.

Persze itt sem szabad általánosságban beszélünk. Mindennek előtt állapítsuk meg, mint vélekedik rólunk a tömeg: a munkás és a kispolgár, a nép.

Hogy létezik önálló magyar állam, arról persze fogalmuk sincs. Hisz még a nagyobb lapok is „osztrák császár“-ról, osztrák külügyminiszterről és osztrák hadseregről írnak. Nincsenek továbbá tisztában azzal, beszél-e még a magyar nyelvet — mely kétségen kívül hasonló a lengyelhez. Azonban tudják, hogy léteznek cigányok, hogy létezik egy puszta: erre jól megtanította őket Lenau. Hiába, e dicső költőtől több a kárunk, mint a hasznunk. És tudják, hogy van valahol, valamint, valahogyan egy izé, amit parlamentnek hívnak. Oh, erről bőven referálhatnak! Számot tudnak adni az elnök fejének dobott minden tintatartóról, minden ellenzéki sípról és tárogatóról, nem felejtik el

a revelverlövést sem (melyből persze rendszeres lövölgetést következtetnek), megemlékeznek a parlamenti őrségről. (Nem hiába diszlett Gerő dicső uniformisával minden helilapban!)

Ez ugyebár szegyenletesen kevés és más tekintetben fájdalmasan sok. Persze akárhányszor kerül a sajtóba valami Bécsből Európának eresztett magyarországi rémhir: külföldi lapok csak akkor nem ignorálják hazánkat, ha rosszat írhatnak róla. Fehér holló egy nekünk kedvező hírecske.

A művelt emberek azonban tudják, hogy volt egy költőnk, Petőfi és egy nagy regényírónk, Jókai. Esetleg olvasták is tőle egyet-mást. (Ugy ejtik ki, hogy jóké, vagy pláne zoké). Ha sokat hallottak, úgy ismerik Rákóczi és Kossuth nevét is. Igen sok művelt egyén azonban Lisztet osztráknak tartja. Mindenki ismeri Molnár Ferencet, kinek kiapadhatatlan szellemes ötleteit krokii révén egész Német-birodalom kedveli. Vigjátékai: Az ördög, de különösen a Testőr, ujabban Liliom, nagyobb színházak műsordarabjai. A „Aaifun“ és a „Cárnó“ általelterjedthire Lengyel Menyhértnek és Biró Lajosnak. Különböző nagyobb időszaki lapok, különösen élclapok örömet hoznak magyar tollból tárcákat, humoreszkokat. Érdekes azonban, mily rossz hírneve van szeretett fővárosunknak, Budapestnek. Általánosan tudott dolog, hogy Budapest gyönyörű város, de teljesen romlottnak tartják. Ennek magyarázata abban rejlik, hogy az idegenek közül csak utazók keresik fel a fővárost és azok persze Budapest csak az éjjeli, tiündöklő és pezsgőleves oldaláról ismerik. Budapestnek nincs történelme, mely odacsálhatná a kékutazót, nincs szenzációs nevezetessége, sem azonnal szembeötölő sajátossága.

Vannak azonban egyes emberek, kik bővebb ismeretekkel rendelkeznek Magyarországról. Olyanok, kik foglalkoznak történelemmel, ismerik 48-at és 67-et, ismerik közigazgatásunkat. Művészettel foglalkozók tudják, mit jelent a Munkácsy név és elismerik Szinyey-Merse Pált, a plein-air-festészet egyik megalapítóját. De különösen a sportemberek tekintenek respektussal mi ránk. Toldy és Wardener báró neve kitünően hangzik a külföldi sport-világban. Mérvadó körökben Magyarországot a legjobb atléta- és labdarúgó országok közé sorozzák.

De be kell ismernünk, hogy nem elégedhetünk meg ilyen szegényes és inkább rossz, mint jó hírnévvel. Idegenforgalmat teremteni nehéz, mert ország különös nevezetesség nélkül nem vonz. Nem tehetünk egyebet, mint hogy irodalmunk termékeit jó fordításban Németországban terjeszteni igyekszünk. Továbbá tekintse minden magyar, ki idegenbe jut, szent kötelességének, hogy felvilágosítólag hasson. Nem kell elhallgatni vagy letagadni ázsiai viszonyainkat a politika terén, de igenis büszkén és erőteljesen kell hangoztatnunk, hogy hatalmas és történelmi, önálló kultúrával bírunk.

Rabinovsky Máriaus.

Barmen, 1914 április.

Te, tisztelt olvasó, ki nem vagy tagja a „Kriegerverein 76-er Hassaren“-nak, sem az Országos Német Házinyul Tenyésztő Egyletnek, sem a Porosz Köszönés Barátai Szövetségének, sem a „Humor“-nak (kör a társas szellem fejlesztésére) sem a Barmeni kereskedősegédek Klubjának, te, ki nem élsz Nyugat-Németországban és így nem tudhatod, hogy városunk minden 127,483 lakosára, beleszámítva a csecsemőket, aggodat, betegket és örülteket, esik egy egylet, kör vagy társaság, teneked, ki nem láttad akármely korecsma társasszobájában a tucat üvegablaku szekrényt a tucat különböző színű és nagyságu egyleti zászlóval, te fogalmat sem alkotsz magadnak arról, mily szent hévvel és meggyőződésteljes komolysággal tud ünnepelni ez a szorgalmas, dolgos, intelligens német nép.

Hogy valamely polgár ne tartozna egy vagy tizenöt egyesület kötelékébe, az alig hihető. Hogy a legkülönbözőbb nevű és célú „Verein“-ek közül egyik se felelne meg egyé-

ni izlésének, az nem tehető fel. De ha ő maga teljesen tartózkodna is minden „Verein“-tagságtól, úgy bizonyára van rokona és ismerőse, aki aztán ugys meghívja az ő egyleti ünnepélyeire. Mert hiába: a társaságok végcélja mégis csak az ünnepély. És ünnepélyre alkalom akad bőven. Kezdődik egy újévi ünneppel. Január végén van a császár születésnapja. A tél közepe felé az alapítás évfordulója. Következik egy tavaszi ünnep, de elengedhetetlen a nyári ünnepély. Közbeszúrható egy-két táncmulatság, előadóest, kedélyes vacsora. De az évet egy karácsonyi ünnepély zárja be.

Nem szabad hinni, hogy a német tényleg elmulatja drága idejét, hisz ezek az ünnepek szombaton tartatnak: az egész héten keresztül azonban dolgozni kell. Hát ki ne élvezné ki szives-örömet az ünnepeket, de különösen az év fő- és fény-eseményét, a „Stiftungsfest“-et. Ekkor tartja az elnök hosszabb beszédét, kitér az új tagok belépésére, a társas szellem fontos szerepére az életben és végez — a császár életével. Miután az egész közönség állva, karját égnek bökve háromszor „hoch“-ot kiabált, előlép a férfikvartett, élén az egylet díszével, az első tenoristával, aki bé-ig is felénekel és elnégedlik egy dalt a tavaszról, melyben a kis mádárka édesdeden csicsereg és melynek referéje: „Csak énekelj, óh kis dalos, csak énekelj, csak énekelj. Most esetleg az egyleti pénztárnok leánya lép elő, tizenhétéves, szőke és a „Fegyverkovács“-ból énekel egy áriát, azzal a tipikus német, a pianóban fuvalázó és a fortékban üvöltő szopránhanggal. Következik egy citera-zenekar. Igen mulatságos látni, mint ül neki egy tucat hatalmas férfi a hangszerének, mintrázogatja, litogeti izmos karjával a hurokat és mily cincegő kis hangot hoz létre a hatalmas erőmegfeszítés. Ha a műsor hangverseny-jellegű, úgy esetleg két fiatal ur játszik még négykezes, ha azonban szavalat is „végbemegy“, úgy nem lehetetlen, hogy Schiller halhatatlan balladáit közül valamelyikével sújtja egy tehetséges, de gonosz hajlamu ifju a közönséget. Ami ezután következik, az meglehetősen internacionális: szivarozó apák söröskancsók vagy borospalackok közé temetve, nem kevésbé sört ivó anyák, mélyértelmű beszélgetésekbe merülve, keringőt, polkát és tuszteppet járó fiatalok és a dohány-, sör-, izzadság- és otkolon-szag keveréke.

Sokak véleménye szerint élvezetesebb a nyári ünnepély, a „Sommerfest“. Ilyenkor egy kicsit a levegőre juthat a gyönyörű seilyem-lobogó. A saját egyleti rezesbanda (az elnök esetleg dirigál is), vagy annak hiányában valamely rokon-egyesület zenekara kíséri a jókedvű ünnepi menetet, mely, vonatra ülve, valamely közeli kirándulóhelyet keres fel. A délutánt és az estét körülbelül úgy töltik, mint minden más ünnepen. Kilenc óra felé megint a gőzös hozza vissza őket a városba és fáklyafény mellett járják körül a várost — nők és gyermekek a járdán, férfiak (cilinderben és esernyővel, amit úgy tartanak, mint a kivont kardot) a kocsiuton.

Igy ünnepel a kishivatalnok, a kiskereskedő és az iparos, a munkás. Azonban ne tessék hinni, hogy a „jobb“ körök nem hasonlóan élvezik ki egyleti tagságukat. Csak abban különböznek a „proletárok“-tól, hogy szebb teremben táncolnak, messzebbre rándulnak ki és nem vonulnak fel. De bennük van mindnyájukban egy egyesülési hajlam, az összetartozás érzésének egyik faja. És vajjon mi más egyesíti oly hatalmas kapcsolással a nagy Német-birodalmat?

Rabinovsky Máriaus.

NESTLÉ FÉLE
régbevált GYERMEKLISZT

Próbadozokat, valamint orvosi röpiratot a gyermeknevelésről díjtalanul küld a **NESTLÉ** cég, WIEN, I. Biberstrasse 32. P.

Héjja Balog András mulat.

Héjja Balog András mulatott. Tíz liter érmelléki bakart állított az asztalára s biztatta Botos Gergelyt, az ivó cimboráját:

— Igyon, sógor, ugyanis csak holtig ihatik!

Ittak, nótát rendeltek, megint ittak, megint nótát rendeltek.

Héjja Balog András nagy mestere volt a nótarendelésnek. Jóízűen, magyarosan csinálta. Illet neki rettenetesen. Értette a módját. Csak odaállt a primás elébe, a bal arcát belétemette nagy érzéssel a bal tenyerébe, a derekát illette kétszer-háromszor, a jobb öklét megrázta a feje felett keserves jókedvvel, nagy sóhajással neki fohászodott s módosan kurjantotta: „Séhaj!...“ A primás pedig fülelt s egy pillantás alatt belekapott a folytatásába: — ne fekjüdj a szénaboglya tövébe! — Mikorra az egész banda dolgozott, akkora már elhallgatott Héjja Balog András. Sohasem dalolt végig egy nótát sem. Csak egy pár taktust kurjantott bele. Mikor nagyon is kikivánczolt belőle az érzés. S olyan hirtelen változott az indulatja, hogy akárhányszor a legmegrikatott nótát is közepén szakított félbe. — hiába, hogy maga rendelte, — s a legféltelenebb kedvű duhaj nótába kezdett. Talán épen azért, hogy végül még csakugyan el ne ríjja magát. Pénzt sem úgy adott a cigánynak, hogy a végén egyszerre egy nagy bankót, hanem nótázás közben többször is, számolatlan, marokszámra.

Beszélgetés, borozás, cigányozás lassan-lassan mámorossá tették Héjja Balog Andrást s elgondolta, milyen szép is az élet, különösen akinek annyi földje, érője van, mint neki s dagadni kezdett a keble. Sehogyse birt magával.

— Hej, sógor, — kiáltotta Botos Gergelynek, — tudná-e mennyi érom van?

— Nehezen. Lehet elég.

— Hogy elég-e? — vetette dülleszkedve Héjja Balog András. Gögösen feljebb húzta a nadrágját, belerázta magát, hunyorított a primásnak parancsoló urassággal, a fejét hátraszegte, az ökölbe szoritott jobb kezét lassan emelni kezdte s a „hát“-ot hangosan kurjantva egyhanguan, gyorsan hadarta:

— Hát az a tanya amoda ott kiéé? Mikor a kiéhez ért, az é-t hosszasan elnyújtotta, hogy csuklott is bele egyet, a hüvelykujjával pedig bökött egyet a feje mögé, amerre a tanyát képzelte.

Feleletül csak a primás hegedült, a banda pedig brács, duda és cimbalomszó helyett a primás hegedűjét kísérve hangosan kiáltotta:

— Héjja Balog András nemzetes nagy urunké! Az ő kelméé!

Héjja Balog András elégedetten vetett egyet a fején, még jobban neki terpeszkedett s folytatta:

— Hát amoda az a szép, selymes kaszáló kiéé? — megint bökött egyet mutatójával, de most jobbfelé.

A banda pedig megint ordította a primást kísérve:

— Az is az ő kelméé! Az is a Héjja Balog András nemzetes nagy urunké!

Azután jött sorra a többi is:

— Hát az a tiz nyilas szőlő amoda ott kiéé?

— Az is a Héjja Balog András nemzetes nagy urunké! Az is az ő kigyelméé!

— Hát az a harminchat villásszarvu ökör azon a legelőn ott kiéé?

— Az is az övé! Az is a nemzetes Héjja Balog András nagy urunké!

Négy tanyája, két kaszálója, nádas rétje, háza, szőlője, ökre, lova, birkanyája s más gazdasága volt Héjja Balog Andrásnak. Bökdöshetett kedvére a mutatójával a világ valamennyi tája felé, míg mind számon kérte a bandától. Mikor aztán végre elfogyott a felsorolni valója, visszaült Botos Gergely mellé.

— Hát, sógor, — magyarázta neki — nem is volnék én épen afféle koldus ember, mi?

— De nem ám, sógor!

— Gondolja sógor, hogy akadna a környéken módosabb gazda is?

— Ki volna? — méltatlankodott Botos Gergely.

— Hát csak azért, mert én nem tudok senkit. Ittak s kis időre elhallgattak. Gondol-

koztak. Azután újra Héjja Balog András kezdte:

— Aztán látja sógor, még mindig több kéne. Még mindig nem elég.

— Sosem elég — vetette oda Botos Gergely, mélységes meggyőződéssel.

— Hát nem. De azért nem azért kéne, hogy még több legyen. Nem azért. Mert jó a több, de azért az elég is elég. Igaz-e, sógor?

— Hászen igaznak igaz, de hát akkor meg mért kéne sógornak még több?

— Az ebesi tanyámhoz kéne egy darab.

— A Kóréh Gábor földje?

— Az. Igaz-e?

— Hát igaz! Szép egyet lehetne kikerekíteni a kettőből!

— Na ugye-e?

Botos Gergely csak bólintott rá s megint hallgattak pár pillanatig.

— Azután meg úgy van az, tudja sógor, hogy az ember igazsággal éljen, — kezdte megint Héjja Balog András. Lassan, darabosan beszélt. Gondolkozva. — Oszt hol volna az igazság, ha úgy halna meg az ember, hogy akiket hátra hagy, összekapjanak az osztályon? Igaz? Mert négy gyermekem van nekem, vagy mi! Elég vesződéssük lesz, míg a házon, a szőlőn, meg egyében megosztokodnak. Oszt meg a tanyákon is veszekedjenek?

Na látja komán, hát ezért! Mert ha kikerekitem az ebesi tanyámat, az is annyi erő lesz, mint a másik három. Oszt akkor mindegyik gyerekre jut egy tanya s egyik se jár rosszul.

— Hát akkor meg akarja venni sógor a Kóréh Gábor tanyáját?

— Meg.

— Gondolja sógor, hogy eladó?

— Mért ne volna? Megfizetem!

— Jó, jó! Sógor akarja! De akarja-e Kóréh is?

— Akarja, nem akarja! — Türelmetlenkedett Héjja Balog András. Kivette a belső zsebéből a dülleszkedő bugyellárisát s az asztalra csapta:

— Ez beszél!

— Ha gondolja sógor — mondta a másik. Hallgattak.

— Gyere csak, Kaja! — intett hirtelen gondolatlanul a banda felé Héjja Balog András.

A cigány elébe ugrott.

— Eredj haza, oszt verd fel a kocsisomat, oszt mond neki, hogy fogion be őt lóra! Azt parancsolom. Oszt álljon ide! De egykettő ám! Szaladj!

— Az Ebesre akar menni sógor? Éjszaka? — csudálkozott Botos Gergely.

— Ha éjszaka, hát éjszaka! — volt a rövid válasz.

Egy negyedóra mulva már ott állott a kaszerekas kocsi.

— Na gyere! Az egész banda! A hányan vagytok! — vezényelte Héjja Balog András. — Tegyetek fel bort is! De vagy száz üveggel! Telik!

Felpakoltak, felrakodtak.

Elöl a kocsis ülésen a kocsis. A másik ülésen a két gazda, hátuk megett pedig a kas végében szalmán a cigányok. Így húztak a városon keresztül éjnek idején, bor és muzsikaszó mellett.

A sorompón túl, amerre mentek, mindenütt kiszaladtak a tanyákból a kutyák s a gypet marták mérgükben. Hajnal felé pirkadott az éjszaka, mire kiértek a Kóréh Gábor tanyájára. A nagy kutyaugatásra, muzsikaszóra az egész tanya mind kiszaladt. Ugyan csudálkozik, hogy hát e meg miféle mulatás ilyen időben?

— Még jó kedve szottyant szomszédnak! — mondta köszöntőül Kóréh Gábor.

— Az is kell néha-néha! — vetette a kocsiról leszálltában Héjja Balog András. — Akad-e valami csűr vagy pajta, ahol folytassuk?

— Ott a ház is! — sértődött meg Kóréh Gábor.

Bementek a házba. Az asszony úgy, a hogy rendet csinált hirtelen s száraz kolbászt meg kenyeret tett eléjük. Ettek, ittak.

— Hát tudná-e szomszéd, — kérdezte Héjja Balog András, — hogy igazán mért jöttem?

— Ha megmondja szomszéd, megtudom.

— Hát a tanya iránt!

— Miféle tanya iránt?

— Csak eziránt a tanya iránt.

— Ez iránt a tanya iránt? Mit akar vele, szomszéd?

— Megveszem!

— Megveszi? — csudálkozott Kóréh Gábor.

— Meg! Mit kér érte, szomszéd?

Kóréh Gábor hátraszegte a fejét a gögös hangra.

— Nem eladó! — vetette röviden. Pedig nagyon is eladó volt.

— Nem?

— Nem!

Héjja Balog András felfujta magát:

— Hát ötvenezer forintért? — kérdezte.

A tanya testvérek közt se ért többet harminötezer forintnál.

Jól tudta ezt Kóréh Gábor is. Hanem azért ha már kimondta, állotta.

— Annyiért sem eladó.

— Annyiért se? Hát ötvenötért?

— Százezerért sem!

— Um! De megkötötte magát szomszéd!

— Azért nincs harag, mi?

— Mért volna? — felelte Héjja Balog András gögösen. — Szomszédé! Ha nem akarja, nem adja! Igaz?

— Na, igyunk hát akkor!

Ittak, mulatoztak. Most már kissé rosszabb kedvvel, de lassan-lassan kezdtek egymáshoz melegedni. Mi sem alkalmasabb arra a bornál meg a cigánynál.

— Hát azért mégis csak haragszik szomszéd? — kérdezte Kóréh Gábor.

— Mért haragudnék? Van azért elég földem!

— Hát akkor mért akarja szomszéd az enyémet is?

— Mért? Hát ugye-e, az eplei tanyám kétszáz hold, az ondódi is mind a kettő megint csak olyanforma. Ha már most szomszéd eladná a magáét, az enyémmel együtt ez is annyiforma lenne, oszt mind a négy gyermekre egyformán maradna. Egy tanya — egy gyerek. Oszt nem lenne veszekedés az osztály miatt.

— Hát azért?

— Azért!

— Hm, — gondolkodott Kóréh Gábor. Engedékenyebb lett, részben a bortól, részben, hogy okát adta a szándékának Héjja Balog András, nem pedig olyan hetykén tárgyalt, mint először.

— Hát mért nem adja el szomszéd, ha jó pénzt adnak érte? — biztatta Botos Gergely is.

— Hát hiszen, ha így van, lehetne — engedett nagy lassan Kóréh Gábor.

— Hát adná ötvenötért? — kérdezte Héjja Balog András.

Kóréh Gábor csak kis vártatva felelt:

— Oszt, hogy fizetné, szomszéd?

Balog András kivette a bugyellárisát, s kezdte kiolvasni belőle a pénzt.

— Ehol e tizenkétezer forint most, a többit pedig fizetem holnap.

Kóréh Gábor csak nézte a pénzt tűnődve.

— Hát akarja szomszéd? — biztatta Balog András.

— Vegye el, na! Elég jó árt kap érte — ösztökélte Botos Gergely.

— Na hát Isten neki! — csapott fel nagy sokára Kóréh Gábor s begyűrte a pénzt a nadrágja zsebébe.

— De már erre egész üveggel iszunk! — kiáltott Héjja Balog András.

Ha erővel is, de mindnyájan fenéig itták az üvegjüket. A cigányok is.

— Héj te! — ugrott a primás elé Héjja Balog András. Falhoz vágta az üres üveget s rákezdte.

— Hát az a tanya amoda ott kiéé? ...

— Hát az a tiz nyilas szőlő amoda ott kiéé? ...

A cigányok hűségesen feleltek.

— Hát ez az ötvenötezer forintos tanya itt kiéé? ...

— Ez is Héjja Balog András nemzetes nagy urunké! Ez is az övé — ordította a banda.

Kóréh Gábornak a szemében pedig kezdett a vér karikázni.

— Hát ez a ház itt, akiben most iszunk, kiéé? ...

— Ez is a Héjja Balog András nemzetes nagy urunké! Ez is az övé!

Kóréh Gábor most már nem birt magá-

val. Felugrott, rávágott az asztalra, hogy csak ugy dült, borult az üveg, meg a pohár.

— Az övé ám a fészkes fene! — ordította tajtékzó haraggal.

— Kié lenne? Megvettem! — indulatoskodott Héjja Balog András is meglepett göggel.

— Még nincs róla irás! Itt a pénze e! Fűtsön be vele! — markolta Kóréh Gábor a pénzt a zsebéből az asztalra. — Az én házamban pedig semmi helye! Érti-e!

— Héj, az apád! Nekem mondtad, te koldus, te? — kapott a markába egy nehéz üveget Balog András. Alig tudták lefogni. Hogy a lába szabad maradt, felrugta az asztalt. Tört az üveg, folyt a bor. Ez egy kicsit lehűtötte.

— Mehetünk! — mondta nehezen visszafafojtott, fenyegető indulattal. — Majd még beszélünk!

Az egész tanya népe nézte, hogy kászálódna fel Héjja Balog Andrásék. Senkinek se volt egy szava se. Kóréh Gábor is csak állott egy helyben, úgy nézte, hogy fordul ki a kocsi a tanyából. Csak akkor jött a szájára szó. Egyetlen egy szó.

— A bitang! — mondta véghetetlen megvetéssel.

Nyomatékokat kell helyezni a „Scott” szóra.

Az az elismerés, amellyel az orvosilag a Scott-féle csukamájolaj-emulsióknak adózik, okot adott és ad naponként „állítólag” ép oly jó emulsiók becsempészésére és felmagasztalására. Ön azonban

saját érdekében cselekszik,

ha kitart az eredeti Scott-féle emulsió csinált készítmény mellett, mert egyedül ez a Scott-féle eljárás szerint előállított, majdnem 4 évtized óta világhírnévnek örvendő csukamájolaj-emulsió.

Ezért csak Scott-féle emulsiót kérjen és fogadjon el.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyeget küld SCOTT & BOWNE Ges. m. b. H. címére Wien, VII, egy gyógyszár utján próbaadagot küldünk.

A lavina

Jakob Kwindel tanchitzi állatorvos gyakori szokásához híven reggel tért haza egy szomszédos faluból, ahová egy beteg tehen miatt hívták őt az elmúlt éjjel, hogy sokra becsült, de kevés honorált tudományával megmentsen az életnek egy dögvőzson levő tehenet. Kwindel ezuttal is beigazolta, hogy minden véges a földön, a tudomány is, még az állatorvosi tudomány is, mert a jámbor házi állat — lehet mondani — a karjai között költözött egy jobb hazába.

— A kávémat! — parancsolta idegesen a feleségének, amint belépett, még pedig oly hangon, amelyben nem volt sértő szándék ugyan, de amely kissé sértő színezetű volt.

A fiatal asszonyka inkább csodálkozva, mint megbotránkozva kérdezte a peches állatorvostól?

— Mit jelentsen ez?

Kwindel ugylátszik a keze között megboldogult tehenre gondolt, amikor még idegesebben válaszolt:

— Hát kapom azt a kávé, vagy nem kapom?!

— Nem! — válaszolta a felesége olyan hangon, mint aki pillanat alatt veszti el élete minden illuzióját. — Ha szépen kéred, akkor megkapod, különben . . .

Nem folytathatta, mert az állatorvos egy politikai izgatottságával ugrott fel s egy keze ügyébe eső csészét olyan energiával csapott az asztalhoz, hogy az — már mint a csésze — darabokra törött.

— Ezt a döglött tehen szelleme csinálta. Az asszonyka persze nem tudott erről a halálesetről.

Nagyon megsértődhetett, mert olyasmiket mondott a férjének, hogy az is megijedhetett. Majd hangos sirással bevonult a hálószobájába, amely terület mindig alkal-

matos szokott lenni oly célra, hogy egy érzékeny lelkületű asszony szíve szerint kisírja magát. Előbb azonban úgy csapta be maga mögött a hálószoba ajtaját, hogy a ház összes ablakai is megremegtek. A férj félig dühösen, félig szégyenkezve minden eshetőségre készen otthagya a tett színhelyét s az utcára menekült.

Ugyanabban a házban lakott Nathaniel Feuerstein, egy kiöregedett levélhordó tisztos nejevel, keresztneve szerint a tisztos Emmával és két házasságon kívül maradt elvirágozott leányával. Marie és Róza kisasszonnyal. Az összetört csésze hangjára hegyezni kezdte a fülét a kiváló levélhordó. Az arcán ragyogó örömmel ordult övéihez:

— Hallottátok? — Itt történt valami. Figyeltek mindannyian s amidőn meghallották a hálószobájú energikus becsapódását, a levélhordó tisztos felesége összecsapta ráncos kezét.

— Borzasztó! — Az ágyukból kiugró leányok egyike, a Róza, örömtelt ábrázattal meg is állapította mindjárt:

— Megverte a feleségét. — Tyűh! Ott menekül az a csirkefogó! — mutatott a lépcsőház felé siető Kwindel felé Feuerstein levélhordó.

Megreggelizett s elment a postahivatalba azzal a boldog tudattal, hogy a szerény méretű városka minden polgárának ujságot mondhat.

— Tudják már? — kérdezte minden házban, ahova levelet vitt és ahova nem vitt levelet. — Tudják már a legjobb ujságot?

— Ujságot? — Az állatorvosról! — Az állatorvosról? — Igen! Azt, hogy megverte a feleségét. — Megverte? . . . Miért? . . .

Nathaniel Feuerstein vállát vonogatta, jelelül annak, hogy nem tudja.

— Reggel jött haza — mondotta. — Hallottunk nagy lármát s tisztán hallottuk, amint megverte az asszonyt . . .

Ezzel köszönt s ment tovább.

Estefelé együtt ült a „Vendéglő a Postához” című korcsmában a városka legegységesebb együttese: Rehse patikus, Wilh tanító, Vimpfi szolgabíró és Zippuhn városi jegyző. Izgatottan dobálták egymáshoz a kérdések és feleletek özönét.

— Különös! Ki gondolta volna ezt róla? — állapította meg a patikus.

— Micsoda? Hát ön nem tudja azt, hogy ő állandóan megverte a feleségét? — kérdezte a jegyző.

— Állandóan megverte? — Ojje! De még hogy verte meg! — Kicsoda?

— Micsoda kérdés?! Hát az állatorvos. Hiszen az asszony segélykiáltásait hallotta az egész utca.

— Az egész utca? — Egészen a piacig lehetett hallani az asszony segélykiáltásait. Ma is reggel jött haza, persze holtrészegen.

— Hát ki gondolta volna ezt? — ismételte a tudatlan gyógyszerész.

— Mindig olyan nyugodt természetű ember volt — állapította meg a tanító.

— Lassu víz partot mos — mondotta mindnyájuk leghevesebbike, a jegyző.

— Nos és megsebesítette az asszonyt? — kérdezte a patikus.

— Mi az, hogy megsebesítette? — Véresre verte, hogy orvoshoz kellett szállítani.

— Orvoshoz?!

— Orvoshoz?!

— Orvoshoz?!

— Ki gondolta volna ezt? — ismételte megégyeszer és utoljára a város kiérdemesült gyógyszerésze.

Két órával később már a postamester özegegyen maradt felesége teásasztala körül folyt a megrökönyödésben és szenzációban bővelkedő szócata az özegegy postamesteré, Mayerné, a fűszerkereskedő felesége, Puffer sütőmesterné, Süsseimilch kézimunka tanítónő és Simek állomásfőnökné között.

— Az asszonynak igaza van! Jól tette.

hogy a szüleihez utazott. El fog válni az urától.

— Hogyan?

— Igen, igen! Előbb az orvoshoz ment, az orvos bekötözte, mert nagyon vérzett . . .

— Hogy ilyesmi is megtörténhetik?! . . . Bizonyára nagyon részeg volt akkor.

— Hiszen az mindig részeg. Közismert dolog, hogy sohasem józan. Szinte csodálatos, hogy az a szegény fiatalasszony ilyen sokáig bírta ki mellette.

— Nos és a hatóság? Az nem lép közbe? — Dehogyan nem! Egy csendőr nála is volt ma délután.

— Vajjon becsukják-e? — Talán még nem tudja? Hiszen már is be van csukva.

— Becsukva? — Hogyne! Látták is, amint egy csendőr bekísérte. Akkor még nem is volt egészen józan . . . Kap legalább öt hónapot . . .

— Ugy kell neki! Megérdemli!

Amint másnap délelőtt a lakására tért Kwindel állatorvos, a feleségét, akivel már régen kibékült, megcsókolta s csodálkozva mesélte neki:

— Képzeld, mi történt velem! Ma reggel találkoztam Haesig szolgabíróval és az részvételleljesen üt a vállamra s azt mondja: „Legyen erős, fiatal barátom! Ne gondolja, hogy mi rosszat gondolunk magáról. Tudjuk mi azt nagyon jól, hogy milyenek az asszonyok. Vigasztalódjék! Nálunk az ilyesmit hamar elfelejtik.”

A fiatal asszony elvörösödött.

— Hiszen én velem is hasonló történt! — mondotta. — Képzeld, ma a postamester né jött hozzám és részvétellel és kíváncsisággal kérdezte tőlem, hogy mi van a válópörömmel.

— Válópör?

Nevettek mindketten és megcsókolták egymást.

Hermann Wagner.

A városok hitelügye 1914-ben

Irta: Wolf Zsigmond, Pozsony sz. kir. város törv. hat. biz. tagja.

A magyarországi vidéki városok a folyó évi pénzkrisis folytán — ha nem is lehet szólni komoly válságról, — de mindenesetre nagyon szorult pénzügyi helyzetbe jutottak.

Mig normális időben a fővárosi bankok, melyek községi kötvények kibocsátásával foglalkoznak és ez alapon a városoknak törlesztési kölcsönöket nyújtanak, a városok hitelszükségletét — a kamatlábhöz mérten — elég méltányos feltételek alatt bírták kielégíteni, amit még bővebben fogok bebizonyítani, addig az utolsó években a városoknak ily törlesztési kölcsönöket adni nem bírtak.

Ennek okát terjedelmesen fejtegetni talán szükségtelen, mert eléggé ismeretes. — Csakis arra akarok emlékeztetni, hogy a befektetési értékek árfolyama már 1903. óta folyton retográd irányban mozog és hogy az állami járadék — vele együtt a záloglevelek és községi kötvények is — az árban husz százalékkal estek.

Az áreséstől egészen eltekintve, a múlt évben kitört balkán háború folytán a viszonyok annyira rosszabbodtak, hogy magyar befektetési értékeket sem bel-, sem külföldön elhelyezni nem lehetett és hogy az állam maga csakis rövid lejáratu, majdnem váltó jellegével bíró kincstári jegyek kibocsátása által bírta az el nem odázható szükségletét beszerezni.

Magyar községi kötvényeket Franciaország — mely ezen címletek állandó vevője volt — már politikai okokból sem vásárolt többé. A bankok tehát törlesztési kölcsönöket kötni nem bírtak és a városok ennél fogva kényszerítve voltak elég súlyos feltételek alatt — többnyire 8 százalékos kamatra — folyószámla kölcsönöket keresni. Még ilyenre is csak nehezen és nagyon korlátozott összegben bírtak szert tenni.

Normális időkben függő kölcsönökkel ideiglenesen operálni nem jár veszéllyel, sőt ennek az utnak meg is van egy bizonyos elő-

nye. A törlesztési kölcsönt a városok ugyanis nem veszik fel rögtön az egész összegben, hanem rátáknak a szükséglet szerint; míg a nem szükségelt rész ott marad a banknál olcsó kamatozás alatt. Ezáltal a nagy városnak interkaláris kamatvesztése. A városok tehát helyesebben járnak el, ha a szükségleteket, ideiglenesen függő kölcsönből fedezik és ezt, ha már nagyobb összeg összegyűlt, átváltoztatják, illetőleg visszafizetik törlesztéses kölcsönből.

Hosszabb pénzkrisisben azonban a függő kölcsön lehetőleg kerülendő. Eltekintve, hogy a pénzbeszerzés ezen módja ily időben nagyon terhes és drága, még azon veszélynek is ki van téve a város, hogy lejáratkor a bank a pénzt követelhetné, minek folytán a város a legnagyobb zavarba juthat.

Fölteszem, hogy a városok vezetőségében volt annyi bölcs előrelátás, hogy a függő kölcsönökkel való operálást csakis a legszükségesebbre szorították és hogy ilyen pénzt csakis a már megkezdett beruházások el nem odázható folytatására és bevezetésére vettek igénybe, nem pedig újabb tervek kivételére. Ily előrelátás már annál is inkább helyén volt, mert sajnos, nincsen kilátás arra, hogy a viszonyok a közel jövőben annyira javulni fognak, hogy megint kedvező feltételek alatt törlesztéses kölcsönökre lehessen szert tenni.

Az osztrák-magyar bank ugyan leszállította kamatát fél százalékkal és meg lehet, sőt valószínű, hogy a jövő év első hónapjában újabb fél százalékos kamatláb leszállítással fog eljárni. Ez a városok kamatterhé, mely rendszeren a bankráta szerint lett kikötve, mindenesetre lényegesen meg fogja könnyíteni.

Aki azonban azt hinné, hogy az 5 százalékra való visszatérés a helyzetet minálunk már gyökeresen fogja változtatni, alighanem csalódik. Azon időtől, hogy az állami járadék és ezzel a záloglevelek és községi kötvények kurzusa megint el fogják érni nem a magas tíz év előtti, hanem csakis a közepes négy év előtti, tehát körülbelül 90 százalékos nívót, — még nagyon is távol állunk.

Nagyon helyesen jegyezte meg a miniszterelnök ur, a városok országos kongresszusához intézett válaszában, hogy „kedvező kamatlábbal bíró emisszionális kölcsönökre hosszú ideig nem gondolhatunk“. Ez különösen áll záloglevelekre és községi kötvényekre nézve. Mert, ha javul is a helyzet, de még akkor is, ha nem javul, az állam a pénzpiacot első sorban fogja igénybe venni saját szükségletének beszerzésére. Ez pedig hátrányosan befolyásolja a záloglevelek és községi kötvények elhelyeztetését.

A vidéki városok tehát jól teszik, ha ezt szem előtt tartják. Ha jön is javulás a befektetési értékek piacán, ez nagyon lassan fog fejlődni, mert a szükséglet Európában óriási nagy és a tőke csakis nagyon lassan fogja felvehetni a jelentékeny emissziókat.

Nézetem szerint 1914-ben ki van zárva a községi kötvények árfolyamának oly emelkedése és a kibocsátásnak lehetősége oly mérvben, hogy a városok megint törlesztéses kölcsönre számíthatnának.

Egyelőre tehát a városok kénytelenek lesznek a függő kölcsönöket megtartani. — Magától értetődik ennél fogva, hogy minden újabb tervezetést és minden operációt, mely újabb pénzt igényelne, vissza kell szorítani. Hogy az állam 1914-ben a városoknak segítségére jöhessen, vagy hogy a városok önmaguk találhassanak módot, a jelenlegi néhez helyzetből kijutni, azt nem hiszem.

A bűn ára.

A kis bagnériési kaszinó croupierének, Jonquille Gustavenak ugyancsak nagy volt a büszkesége, majd pedig az ámulata, amidőn egy reggel egy cilinderes ur lépett elébe e szavakkal:

— Uram, én külföldi katonatiszt vagyok . . . ne csodálkozzék, ha egyenesen a cénak tartok . . . Az ön felesége nagyon tetszik nekem . . .

— De uram!

— Ne haragudjék! Ha egy órára idekölszönzi, tizezer frankot ajánlok fel.

— Uram!

— Még egyszer, uram, ne haragudjék és gondolkozzék holnapig.

S az idegen tovatűnt, magára hagyva az ámuló Jonquillet.

A feleségét! A feleségét kérik! Bizonyos, hogy megéri a felajánlott árat. Ah, ezek az ördögös kis párisi nők, különösen akik egy rue de la paixi divatszalonban dolgoztak, mint Susanne! És tisztességes . . . aki csak a férje kívánságát lesi . . .

Alig két hónapja keltek egybe. Tizezer frank! Egész vagyon! Egy teljes életet át kellene dolgozni érte, míg összegyűjtik.

Tizezer frank! Mi mindent tenne lehetővé! Egy kis üzlet vásárlását . . . Vagy csinos kis villát Bois-Colombesban, a szeretett asszonyka boldogságát, a születendő gyermekek jólétét . . . Tizezer frank! . . .

Ah! Suzette ugyancsak nevetni fog, ha e fura történetet meghallja . . .

S Suzette éppen elébe bukkan az uton. Üdén, frissen, sikkes vászonruhájában, panama-kalapjával.

— Kukuk!

— Én vagyok!

S Gustave karját Suzette gömbölyű karjába öltve, mindjárt rákezdi a mondókáját:

— Gyalázat, ugy-e? Ilyen szemtelenség!

— fejezi be.

— Amint magad mondd, — feleli tüdőve Susanne — tizezer frank, az életünk nyugalmát biztosítaná. S valóban nem tudom, jogom van-e nekem, a feleségednek ennek utját állani, ha egy félórai áldozattal meg szerezhetem.

— Oh, Suzy, mit beszélsz? — Ha beleegyezném, csak a te boldogságodért tenném . . .

— Szegény drágám . . .

— Édes szerelmem . . .

Este Gustave szóbaállt az idegennel, aki másnap délután pontosan megjelent a tizezer frankkal Gustave lakásán. Gustave rögtön diszkrétén távozott.

Egy óra múlva, mialatt szegény Gustave a játéktérben a pokol összes kinjait átszenvedte, végre feltűnt az idegen vörös nyakkendője.

Komolyan, méltóságteljesen viselkedett és odasugta Gustave fülébe:

— Ha van néhány szabad perce, jöjjön át a barba, néhány szavam volna önhöz.

Itt e szavakkal fordult Gustavehoz:

— Az ön felesége elragadó, minden várakozásomat fölülmulta. Amiben részem volt, bizony nincs megfizetve rongyos tizezer frankkal. Egy második találkozásért szívesen adnék kétszer annyit. De fájdalom, nem hoztam több pénzt magammal. A bankárom Bordeauxban van. Kölcsönözhetne ön nekem öt aranyat, hogy átugorhassak hozzá és elhozhassem a pénzt.

Gustavenak véletlenül volt a havi fizetéséből száz frank megtakarított pénze, azt habozás nélkül átadta.

Végre is nem tagadhatott meg száz frankot valakitől, aki előtte való nap százszor ennyivel ajándékozta meg.

Aztán sietett Suzannehoz. De utközből betért a bankba, hogy egyik ezres bankót felváltassa.

A bank alkalmazottja elvette a bankjegyet és megvizsgálta:

— Ez a bankjegy hamis, — szólt végre.

— Lehetetlen! — kiáltott Gustave. — De nézze, van itt több is.

S egész kincsét kirakta az asztalra.

— Ah, barátom, hát ön az, aki egy hét óta Bagniérest elárasztja hamis bankjegyekkel?

Egy alak lépett ki az irodából e szavakkal és galléron ragadta Gustaveot.

— Hát csak kövessen szépen. Egy-kettő!

— Suzanne! Suzanne! — nyögdecsele a szerencsétlen Gustave.

— Csak semmi érzélgés! Előre! . . .

S magával ragadta a szegény Gustaveot, aki minden bajához azt a gyötrő tudatot is kapta, hogy nemcsak nevétségessé vált, de családi szegényét még meg is fizette száz frankkal.

Jeanne Lancho.

Külsőleg és belsőleg

egyaránt legbiztosabb hatású házi szer a

PALMA

Próbaüveg 40 fillér.

.. Kapható: ..

Dr. Szelényi Árpád

gyógyszerésznél

Debreczen, Plac-utca 30. sz.

A rátartós asszony.

— Richard O'Monroy. —

A mult napokban nagy ebéd volt Mauclair asszonynál, aki fekete hajával, sasorrával, vékony ajkaival és előkelő, kissé sötét öltözékében méltóságteljes, hideg és szigorú benyomást tett reám, bár nagyon is villogó szemei érzékiségre látszottak vallani.

A fiatal, csinos özvegy asszony nagy vagyonnal rendelkezett, de csakhamar belátta, hogy a mai társadalomban legfőbb előny a jó szakács. Így lettek híressé az akadémikusok számára rendezett ebédei, egy a választékos, finom ételek, mint a régi borok és vendégeinek tiszteletreméltósága által. E komoly környezetben csupán a szép Pardaillan, az az óriás huszárkapitány ébresztett bennem csodálatot, ki ellenállhatatlan, szőke bajuszával és dus hajzatával nagyon kiritt a kopasz fejek és ősz szakállak közül. Mit is keresett ő a tudományos világ között. De Pardaillan kétszer-háromszori megjelenés után — mikor is kevésbé méltányolták dörgő hangját, farkasétvágyát és katonás modorát — ismét letűnt a láthatárról.

Mauclair asszony nagy hatalomra tett szert a „couples“ alatt és fehér kezeinek döntő befolyását még a halhatatlank megválasztásánál lehetett ismerni. Csütörtökjein az egész tudományos világ megjelent, s az istennő olyan tömjénfelhőben élt, mint a minőt a templomban a Szűz tiszteletére szoktak égetni. Néhány alkalommal, midőn az a ritka kitüntetés ért, hogy meghívást kaptam a tudományos, irodalmi társaságba, mindig elfogott az ámulat, amiért ez a kellemes, szabad és minden tekintetben független asszony megelégedett tiszteletteljes kézcsókokkal és platonikus imádással, bár minden keléke megvolt ahhoz, hogy szerettesse magát! . . . De hiába, ez ellen sem tenni, sem szólni nem lehetett. A szép asszony nagyon visszatartó volt!

Egy ebéd alkalmával igazán ragyogott a szépségtől. Hajában tündöklő gyémántokkal erősített köcsagtollat viselt és fekete, szorosan testhez simuló, bársonyruhájában plasztikus idomai teljesen érvényre jutottak. És e ragyogó asszony körül látva a megtört alakokat, kik sipító hangon bókoltak neki, vagy mondták el tudományos fejtegetéseiket, érthetetlen düh fogott el. Ellenállhatatlan vágy vett rajtam erőt, hogy ez ósdi szabású romok közé varázsoljam a délceg, életerős huszárkapitányt, aki őszinte modorával teljesen megnyerte tetszésemet.

Tehát a legközelebbi szünet alatt legtermészetesebb hangon megkérdeztem a szép háziasszonyt:

— Mi történt Pardaillan kapitánnyal?

A hatás olyan volt, mintha jéghideg levegő sivitott volna végig az egész társaságon. Éreztem, hogy az aranykeretű orrcsipetőkön keresztül méreggel telt tekintetek irányulnak felém. Mauclair asszony pedig megvető arcintéssel így válaszolt:

— Oh, csak ritkán, nagyon ritkán mutatja magát! . . . Talán barátjai közé tartozik?

— Sajnos, nem, bár be kell vallanom, hogy igen megnyerte rokonszenveimet . . . Szavaiban és tetteiben olyan erőt és bizton-

ságot tanusít, hogy rögtön meghódítja az embert.

Az asztal körül ülök mind ellenségesebb és vadabb tekintetekkel sújtottak, míg a ház urnője, félig lehuny szemekkel, csak igen hideg szavakra méltatott.

— Azt találja? Nos, én egész alázatosan beismerem, hogy reám egy cseppet sem tett ilyen hódító hatást! Szerintem az ön Pardaillonjában teljesen hiányzik a „race”. Nagyön közönséges ember és az elhízott lovasisztek mintaképe.

— Bocsanat, asszonyom, de róla ezt nem lehet mondani!... Ha vállai szögletesek is, de melle domboru és olyan vékony dereka van, mint egy fiatal leánynak.

— Ah, uram, — kiáltott fel a kis des Ramuresné — hát kezeit soha sem nézte meg? Azok olyanok, mintha napszamos lenne!

— Hát még a lábai! — gunyolódozott Mauclair asszony nevetve. — Mondhatom, hogy csizmában rettenetesen!

Az egész társaság hangos kacajban tört ki, mert elragadta őket az, hogy az ellenséget jól lehordták.

Ebéd után a szalonba vonultunk, ahol Mauclair asszony, kezével több ízben végigsimítva homlokát, erős fejfájásról panaszkodott. Mindannyian körülvették, mert aggodni kezdtek állapota miatt.

— Oh, hiszen az egész csak semmiség!... A havas időjárás az oka... Egy kis nyugalom után vége lesz!

A vendégsereg megértette e szavak értelmét, hogy az felszólítás a távozásra. És miután ellátták a legjobb tanácsokkal, a társaság sietett bucsút venni a szegény szenvedőtől. Ami engem illet, én nem nagy sajnálattal hagytam el ezt a szentélyt, hol a szivarozás tiltva volt. A lépcsőkön lefelé karomat nyújtottam des Ramures asszonynak.

— Boszantó eset! — jegyezte meg. — Jól tudom, hogy szegény barátnőnk szenvedő, tehát magára kellett hagynunk, de még csak féltizenegy és én kocsimat tizenegy órára rendeltem. Most kénytelen leszek fél óra hosszant a lépcsőházban várakozni! Ez ugyan kellemes dolog!

Nem hagyhattam magára a gyámoltalan asszonyt. Tehát midőn már mindannyian távoztak, feláldozva a cigaretta füstjét, így szóltam hozzá:

— Mig kocsija megérkezik, megengedi asszonyom, hogy társaságában maradjak? A lépcsőház jó meleg és világítva is van? Majd leülünk és egy félóra oly gyorsan eltelik!

— Szíves ajánlatát örömmel elfogadom uram! — válaszolt.

És a csarnok mélyében elhelyezett padok egyikén beszélgetni kezdtünk. Des Ramures asszony nem fogyott ki Mauclairné dicséretéből, kit valódi szentnek állított.

Lassanként már tizenegy órához közeledett az idő. Ekkor a lépcsőház kapuja hirtelen kinyílt, s azon polgári ruhában, szeméire huzott puha kalappal és pettyes nyakkendővel Pardaillon lépett be. Bennünket észre sem vett, mert macskaszzerű ugrásokkal azonnal felszaladt a lépcsőn. Azután megszakított időközökben háromszor kopogott az első emeleten, mire Mauclair asszony ajtaja óvatosan kinyílt a kapitány előtt.

Des Ramures asszony zavarba jött. — Hogyan, — kérdezte — Mauclairné a kapitányt ilyen időben fogadja?

— Valószínűleg azért, asszonyom, mert sokkal közönségesebb, semhogy egy rátartós asszony meghívhatná ebédjeire!... De ahhoz elég kedves, hogy vacsorán résztvegyen... és ez nagy különbség!

Orosz cigányok.

Mikor a tág sarmata kedélyben elszunnyad az akaraterő és feltámad a vágy a lírai féktelenkedés után, akkor felhangzik a kiáltás:

— Ide a cigányokkal!

És akkor rögtön kéznél vannak és készséggel állnak elő Fáraó barna fiai és leányai, akik hozzátartoznak minden jobb étterem leltárához. Zsongó gitárral, zengő hanggal, tündöklő szemekkel, ringó csipőkkel áramlanak

be a szeparéba a cigányok és a cigányleányok; megszólalnak a tamburák és a leányok táncra perdülnek, melyben Délnek egész féktelen tüze és mámorító gráciája benne van. Ez az első jelenet. Aztán rendeződnek a sorok: elől a nők, mögöttük a férfiak, oldalt a gitárosok és a cibalmosok; az élén a szóló-énekesnő áll, aki legszebbje a legszebb leányoknak és a primadonnáknak minden irigyelt tulajdonsága megvan benne.

Előlép és fölsendíti egyikét a különösen vad, fájdalmas, buja és égő sóvárgással teli cigánydaloknak, melyek olyan rokonok az orosz lélekkel és a mulatók lelkében ujjongó kedvet és lángoló fájdalmat szabadítanak föl. Különös szavak szakadnak le a leány ajkairól, hangja különös változatokkal száll és esik, elfojtott könnyek csillognak benne és féktelen kedély rázza meg a gömbölyű vállakat. A kar zugva ragadja fel a magános szótlamot és gazdag refrénnel zendíti föl a gitárok és cibalmok hangján, mintha szárnyakon harsanna a magasba.

A cigány ilyenkor pezsgőt kap, mely alkalmakkor bőven folyik, mint a víz. Odahaza kocsis-sört isznak, de ilyenkor nem kérdezi azt senki sem. A mulatózó nem kérdezi ilyenkor: mennyit ivott már? Aki cigányt hozat, az már nem csinál számadást. Mindenki tudja, hogy a kar egy éjszakára egy rubelbe kerül és hozzá a leányoknak ajándékot kell venni! És ez nem olcsó dolog! Mert a cigányok szépei szeretik az aranyat, a csillogó, drága köveket és a suhogó selymet. És rosszul bánni nem tud velük senki sem, mert amilyen szépek, amilyen buján táncolnak és amilyen vadak és forróak dalai, olyan szerények, olyan egyszerűek, hogy kő legyen az olyan emberben szív helyett, aki egy-két aranyat nem dug kis, barna markukba.

A cigányleányok dalai oly mély hatást gyakorolnak, annyira feldolják a rejtélyes orosz kedély legmélyebb mélységeit, hogy a legnagyobb szellemek sem tudtak hatásuk alól szabadulni. Tolstoj háborgó ifjúságában sokszor hallgatta ezeket a dalokat; Puskin imádkozta ezeket a dalokat és olyan összegeket hajított oda nekik, melyek nála nagyon is számottevők voltak. Puskin óta divat, hogy az arisztokrata lyceum növendékei — Puskin is az volt egykor — cigányleányok udvarlásában ruinalják magukat: maga a komor Dostojevszki is, amikor a mélabu sötéten lelkére nehezedett, sokszor keresett vigasztalást a cigányok dalainál.

Grófok és hercegek, szibériai és moszkvai pénzmágnások vagyont és címet dobtak cigányleányok lábaihoz; zöld ifjuncok és fehér aggastyánok tették magukat értük tönkre; katonatisztek és hivatalnokok loptak és sikasztottak, hogy a levegőbe szórják a pénzt a cigányok dalai mellett, hogy egy pár nap multával golyót röpítsenek fejükbe.

A hagyomány tud cigányleányokról, akik fejedelmi diadémokkal ékesítették éjszótét hajukat, akik örült kedvükben ezeket hajították a tűzbe. Ismerik nevüket és azokét, akiket nábobok imádkoztak, de életüket egy bus, szegény diák sorsához fűzték. Még vagy husz év előtt lehetett látni Moszkvában egyikét-másikat ezen nagy nőknek és meg lehetett érteni, hogy férfiak, akik lábuknál heverték és dalai és szerelmük édes mérgét beszívták, elvesztették eszüket, megfélekeztek kötelességükről és becsületükről. A cigány nők ebben az időben roppant vagyont szereztek, de mint a pelyvát, a szélbe hányták. Nem kellett nekik a holnappal törődniük, amíg vasuti koncessziók, pálinkabérletek és a könnyű pénzharácsolás más módjai, amíg a nemesség tiz és tizezer hektárnyi latifundiumokkal rendelkezett.

De ezek már elmúlt idők! A szűk világban az oroszoknak is meg kell már olvasniok a garast, nem nyújthatnak a cigányleányoknak egy százbubelest, hogy azzal gyujtsanak rá!... És a cigányok közül sem támad mostanában olyan leány, aki egész Oroszországnak el tudná venni az eszét. Ott élnek a Néva-szigeteken, de a régi fény tünőben van. Aki legutóbb megbolondította egész Oroszországot a cigányleányok vad és egyszerű művészetével, az: — fehér leány volt, a mult évben elhunyt Wjalcéva; ereiben nem folyt egyetlen csepp cigányvér sem, de mindent tudott, amit a legnagyobbak azok közül.

Ez elszomorító a szép barna leányokra, akik csaknem épp úgy szeretik az aranyat, mint a szabadságot, melyet csak akkor adnak oda, ha szívük elveszi józanságukat. Megtörténik, hogy a cifra gavallér, akit csillogó egyenruha fed és az udvarhoz tartozás aureolája veszi körül fejét, fulladásig van az adósággokkal; a cigányok informálva vannak mindenről, hiszen apáik ismerték ezeknek a gavalléroknak apiát és nem engedik, hogy leányaik bolondságokat csináljanak, — de sokszor hiába minden, a leányaik szíve mindent feláldoz. Történik aztán, hogy a gavallér az ő pénzükből renanzi viszonyait és feleségül is veszi hálából megmentőjét, de akárhányat a faképnél hagyják...

Sokat tudna a „tábor” — ez az ő lakhelyük! — beszélni előkelő, ősi nevű emberekről, akik cigányleányok pénzének köszönhetik becsületüket, vagy akiket felszinen tartottak addig, amíg valami aranyházasság révén bevezettek. Ez a „tábor” sokat beszélhetne, mert ismeri az utolsó három nemzedék botránykrónikáját. A cigányok sok titkot tudnak; első sorban ismerik az orosz lélek titkát és ebben van varázsuknak jelentékeny része.

Kiadó lakás!

A főpiachoz közel levő házban egy három szobás udvari és egy négy szobás utcai lakás olcsón berbeadó. Felvilágosítás nyerhető a reggeli órákban Kossuth-utca 32. számú háznál.

KÖZGAZDASÁG

Az első Magyar Általános Biztosító Társaság az 1913. évről most teszi közzé ötvenhatodik évi zárszámadását, melyet lapunk más helyén közlünk.

Az életbiztosítási új szerzemények összege nem érhetette ugyan el a társaságnál az utóbbi években megszokott igen magas színvonalat, ezt azonban a közönség pénzszükségén kívül eléggé megmagyarázza a társaság Olaszországban folytatott életbiztosítási üzletének megszűnése. Ennek ellenére az új életbiztosítási szerzemények összege a mult évben is közel 94 millió koronára rugott, életbiztosítási tőkeállománya pedig 581,756.130 korona 96 fillér összegre emelkedett. — Ugyancsak emelkedett a pupilláris magyar értékekben elhelyezett életbiztosítási díjtartalék, mely a mult év zárlatával 170,890,563 korona 83 fillér összeget tett ki. Minthogy emellett a halálozási arány is kedvező volt, az életbiztosítási üzlet 1,992.112 korona 50 fillér évi nyereséggel zárult.

A tüzbiztosítási üzletben a díjbevétel szintén emelkedett és pedig 24,277.169 korona 45 fillér összegre s noha a kárarány kevésbé volt kedvező, mint az előző évben, ez az üzletág is nyereséget hozott. Némi nyereség volt ezuttal az eredmény a kellő óvatossággal folytatott jégbiztosítási üzletben is, valamint az állandóan fejlődő betörés elleni biztosítási ágban. Szállítmányi üzletét a társaság a kiélesedett verseny és ezen üzlet jövedelmezőségének hanyatlása miatt szűk keretekre szorította.

Az egyes üzletágak eredményeinek összesítése folytán a társaság évi bruttó nyeresége az 1913. évben 5,694.627 korona 55 fillér. Ebből az alapszabályszerű levonások után — melyek közt a bőséges tartalékosok mellett külön figyelmet érdemel az életbiztosítottak nyereségyrésze 771,943 korona 59 fillérnyi tekintélyes összeggel — a tiszta nyereség 3,642.167 korona 76 fillér, melyből 3,200.000 korona összeg a részvényesek osztalékára fordított. Így minden rész részvény után 800 korona évi osztalék fog a társaság főpénztárából már a mai naptól kezdve kifizettni.

Gőzfűrészek : Debreczen, Gilvács. (Szatmárm.)
Erdőkezelőség : Oláhgyűrűs. (Szatmármegye.)

Gőzfűrész- és épület faáruraktáram

Alapított 1891.

Debreczen, Homokkert 258. sz. a.
(a Közraktár mellett).

Ajánlom a legjobb minőségű friss, faragott és fűrészelt épületfa, deszka, lécs, zsindely és gömbfákkal dusan felszerelt raktáramat. Elsőrendű fatermelőkkel és a legnagyobb fűrészgyárakkal folytatott összekötteté. eimnél fogva és saját fűrészem által előállított faanyagok által azon kellemes helyzetben vagyok, hogy

nagyon előnyös árak mellett

igen jó minőségű anyagokkal szolgálhatok és kérem egy próbavásárlással erről szíves meggyőződést szerezni. :: ::

Kiváló tisztelettel

Debreczeni faáruraktár. HORVÁTH JÁNOS.

Telefon 131. szám.

SESZTINA LAJOS

vaskereskedése

Debreczen, Piac-utca 23. sz.

Ajánl kerti munkákhoz

finom „Pohár“-jegyű metszőollókat, hernyózó ollót, fatisztító keféket, azonkívül **permetező-gépeket, kénporfúvókat**, ezek alkatrészeit, gumicsöveket.

Nagy raktár **kerti padokban és vasbutorokban.**

Tessék árjegyzést kérni!!!

! KÜLÖN ÉRTESÍTÉS !

T. C.

Van szerencsém n. b. tudomására hozni, hogy Piac-utca 55. szám alatt, a Hungária-kávéház mellett

uridivat-üzletet

nyitottam, hol állandó nagy raktárt tartok kalap, nyakkendő ujdonságokban, valamint fehérnemű különlegességekben. ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡ ♡

♡♡ Nagybecsü pártfogását kéri kiváló tisztelettel

W·E·R·N·E·R S·Á·N·D·O·R

OLCSÓ SZABOTT ÁRAK!

DEBRECZENI HITELBANK

Részvénytársaság

**DEBRECZEN, PIAC-UTCA,
SZÉCHENYI-U. SAROK.**

Kölcsönöket adunk

váltókra, kötelevényekre és folyószámlára a legelőnyösebb kamat mellett.

Elfogadunk takarékbetéteket

betétkönyvecskére és csekkszámmlára.

Jelzálogkölcsönöket ad

földbirtokokra és házakra.

Óvadékkölcsönöket ad

vállalkozóknak és bérlőknek.

Elfogadunk tőzsdei megbízásokat

értékpapírok vételére és eladására.

Kölcsönöket nyújtunk

tőzsdén jegyzett értékpapírokra, valamint vidéki pénzüzetek részvényeire.

Leszámítolunk tárczaváltókat

az intézet kebelében alakult hitelrészecs csoportban.

Ércpénzek és külföldi bankjegyek beváltása.

Felvilágosítással készséggel szolgál

az Igazgatóság.

Debreczeni
Ipar és Kereskedelmi Bank

ALAPÍTTATOTT: 1867.

Debreczen, Szent Anna-u. 13.

Saját ház.

Magyar kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítója.
Alaptőke : 3.000,000 korona. Tartalékok : 750,000 korona.

Betéteket elfogad takarékkönyvre és perselybetét mellett.

Kölcsönöket nyújt váltókra és ingatlanokra.

Tőzsdei megbízásokat elfogad értékpapírok vételére és eladására.

Kibocsájt hitelleveleket a külföld bármely piacára.

Bevált és elad mindenféle idegen pénznemeket.

Beszerez katonai házassági óvadékokat.

Safe deposit-ok (tűz- és betörésmentesek) különböző nagyságban **a legmérsékeltebb árban** állanak ügyfeleink rendelkezésére.

Mindennemü felvilágosítással készséggel szolgál:

Az igazgatóság.

LÁSZLÓ ÉS FENYŐ

DEBRECZEN, HUNYADI-U. 13. SZ.
BUDAPEST, V., SZIGET-UTCA 2.

MŰSZAKI ÜZLET

TELEFON ::
Debreczen 8-59.
Budapest 104-82.

Állandó raktár:

Vizvezetési anyagok és szerelvényekben,

Szerszámokban ↓ Szerszámgépekben ↓
Mindenféle műszaki cikkekben. ↓ ↓ ↓

**DEBRECZENI TERMÉNYÁRURAK-
TÁRSASÁG GYÁRIPAR RÉSZE - TÁRS.**

HABARCSGYÁRA

megrendelésre
bármely mennyiség-
ben szállítja egy köbmé-
tert tartalmazó kocsjai-
ban a legjobb kötőké-
pességű habarcsot
(maltert).

Telefon 58. szám.

MEGHIVÓ.

A Derecskei Népbank Részv.-társaság
1914. évi április hó 22-én délután
3 órakor saját helyiségében tartja

III. évi rendes közgyűlését,

melyre a részvényesek azon figyelmeztetéssel hivat-
nak meg, hogy ezen közgyűlésen, tekintet nélkül a
szavazóképes részvényesek számára és az általuk
képviselt részvénytulke nagyságára, az első közgyű-
lésre kitűzött és alább kiténtetett tárgyak felett ér-
vényes határozat fog hozatni, minthogy a folyó hó
8-ra meghirdetett közgyűlés nem volt határozat-
képes.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése, az 1913. évi zárszámadások, mérleg, vesz-
teség-nyereség-számla előterjesztése.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság ré-
szére a felmentvény megadása.
3. A nyereség felosztása iránti határozat-
hozatal.
4. Igazgatóság, esetleg felügyelő-bizottsági tag
választása.
5. Esetleges indítványok.

Derecske, 1914 április 8. Az igazgatóság.

ÉRTESÍTÉS!

POLLÁK SAMU

:: villanyfelszerelési vállalatát ::
PIAC-U. 44. SZ. ALÁ

(Dr. Ujfalussy József ház)

helyezte át.

A nagyközönségnek eddig is irántam tanusi-
tott nb. bizalmaért hálás köszönetet mondva,
kérem cégemet azzal továbbra is megfizi-
teltetni. Igyekezni fogok jó, pontos munkával,
mérsékelt árakkal a közönség meglegedé-
sét kiérdemelni. Tisztelettel

Telefon 656. sz. :: POLLÁK SAMU.

Két éves gyökeres szőlővessző,
gyümölcsfa-oltvány

3-5 éves
egynes akácza

kapható

„Erzsébet” szőlőtelepen. Iroda Kossuth-u. 32.

Mária-völgyi Mária-forrás
gyógy- és borviz

friss töltésben már megérkezett és kapható

Kontsek Gézánál.

Összes ásványvizek nagy raktára.

Gyomorgörcs, kólika, étvágytalanság

és általános gyomorbetegségekben a legkitünőbb háziszser a

HOLLANDI GYOMORCSEPPEK.

1 üveg ára 40 fillér.

Kapható:

Mihalovits Jenő

gyógyszertárában **DEBRECZEN.**

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR

DEBRECZENBEN, Piac-utca 16. szám.

Alaptőke 2.400,000 K. Tartalékok : 1.500,000 K.

==== Betétállomány nyolcmillió korona. ====

Érdekközösségben a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal.

ÜZLETÁGAI:

Takarékbetétek, csekkszám-
lák. Váltóleszámitolás, tör-
lesztéses és jelzálogkölcsö-
nök. Értékpapírok vétele és
eladása, tőzsdei megbízások,
hitellevelek bel- és külföldre.
Előleg értékpapírokra és
árúkra. Saját árúraktár.
Safe-deposit (magánletétpénztár)

Affiliált intézetei:

Kabai Takarékpénztár r.-t., Nádudvari Takarékpénztár r.-t.,
Hajdunánási Gazdasági Bank. r.-t., Fióktelep Vámospércs.

Eladó,

esetleg hasznbérbe is kiadó a Schaff János-féle újföldi, vasutállomásnál lévő 20 kat. hold föld több rendbeli lakással, 5 hold szőlő, gazdasági épületekkel és gyümölcsösselel. □□

A Késes-utca 49. számú ház kedvező fizetési feltételek mellett. □□

Eladó

a Tégláskertben 1 kat. hold földterület előnyös feltételek mellett. □□

Eladó,

esetleg hasznbérbe is kiadó a Neumann Nándor-féle, Vargakertben lévő vegyészeti gyár 50 méter hosszú raktárhelyisége 1000 négyszögöl területtel, 3 m. magas kerítéssel felkerítve.

▼ Ertekezhetni ▼
A DEBRECZENI GAZDÁK BANKJÁNÁL
Kossuth-utca 17. szám alatt.

**KÖZGAZDASÁGI BANK ÉS
VÁLTÓÜZLET RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**
Debreczen, Piac-u. 59. szám.

Foglalkozik a bankügyletek
:-: minden ágazatával. :-:

Áruosztálya

minden a terményüzlet körébe vágó ügylet
lebonyolításával.

Felvilágosítással készséggel szolgál
az igazgatóság.

DEBRECZEN SZAB. KIRÁLYI VÁROS

Világítási vállalata

VÁROSI ÜZLET PIAC-UTCA 81. SZÁM ALATT.

Elvállalja

légszesz és villamos vezetékek és felszerelések berendezését

villágítási és ipari célokra.

Gázkonyháknál és főzőknél az elhasznált légszesz legfeljebb egyharmad-rész áru, mint a fatüzelés költsége. Légszeszkonyhák és fürdőberendezések
≡ könnyű és veszélytelen kezeléssel, füst, korom és szemét nélkül. ≡

Szép és olcsó csillárok, lámpák és hozzávaló felszerelések kaphatók.

Elsőrendű pirszén (koksiz)

házhoz szállítva, olcsóbban mint bárhol és

■ ■ ■ **Tiszta porosz kőszén** ■ ■ ■

megrendelhető a légszeszgyárban, vagy a városi üzletben,

valamint épületek és fa-
tárgyak megvédésére való

Fekete kőszén kátrány

tetszés szerinti
mennyiségben.

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál az igazgató: **DEBRECZENI JENŐ**, gépészmérnök.

TELEFON: GYÁRI 74. SZ.

TELEFON: VÁROSI ÜZLET 90. SZ.

Debreczen-nyirbátori h. é. vasut.**MENETREND.****Érvényes 1914. évi május hó 1-től.**

O D A			Debreczen Máv. pályaudvar előtér – Nyirbátor			V I S S Z A		
V. v. 2 I–III.	V. v. 4 I–III.	V. v. 6 I–III.				V. v. 1 I–III.	V. v. 3 I–III.	V. v. 5 I–III.
536	1200	710	Ind.	Debreczen Máv. pályaudvar előtér	Ind.	736	323	907
540	1204	714		Salétrom-utca		732	319	903
545	1209	719		Külsővásártér		727	314	858
552	1216	726		Baromvásártér kitérő		720	307	851
559	1223	733		Nagyerdő elágazás		713	300	844
610	1234	744		Gazdasági akadémia		702	250	834
616	1240	750		Pallagpuszta		654	242	826
625	1249	759		Dombostanya		644	233	817
638	102	813		Hajdusámson		634	224	808
643	107	818		Hajdusámsoni tanyák		619	215	750
652	116	827		Tamási puszta		609	206	741
×657	×121	↓		Tisztavíz		×602	×159	↓
704	128	839		Aradvány puszta		556	154	729
716	140	851	Érk.	Nyiradony	Érk.	540	141	716
—	—	712	Érk. Ind.	Nyiregyháza	Ind. Érk.	651	—	—
721	147	856	Ind.	Nyiradony	Érk.	530	136	708
726	152	901		Szakolykert		526	132	704
743	212	917		Nyirmihálydi		516	121	653
751	220	925		Nyirgelse		504	104	636
809	243	941		Nyirbogát		449	1248	620
825	259	957	Érk.	Nyirbátor	Ind.	433	1231	600
955	436	1105	Érk.	Mátészalka	Ind.	308	1042	452

O D A					Debreczen Máv. p. u. előtér – Gazdasági akadémia					V I S S Z A				
Sz. v. 102 II–III.	Sz. v. 104 II–III.	Sz. v. 106 II–III.	Sz. v. 108 II–III.	Sz. v. 110 II–III.		Sz. v. 101 II–III.	Sz. v. 103 II–III.	Sz. v. 105 II–III.	Sz. v. 107 II–III.	Sz. v. 109 II–III.				
630	—	—	—	—	Ind.	Debreczen Máv. p. u. előtér	Érk.	—	—	—	—	1156		
634	—	—	—	—		Salétrom-utca		—	—	—	—	1152		
639	—	—	—	—		Külsővásártér		—	—	—	—	1147		
646	—	—	—	—		Baromvásártér kitérő		—	—	—	—	1140		
649	—	—	—	—		Honvédsátortábor		—	—	—	—	1137		
700	—	—	—	—		Nagyerdő elágazás		—	—	—	—	—		
702	—	—	—	—		Debreczen Nagyerdő		—	—	—	—	—		
704	—	—	—	—	Érk.	Helyi vasut végállomás	Ind.	—	—	—	—	—		
Érkező és induló villamos-vasuti csatlakozások														
737	1021	455	630	1101	Ind.	Helyi vasut végállomása	Érk.	815	1121	533	705	—		
738	1022	456	631	1102		Debreczen Nagyerdő		814	1120	532	704	—		
739	1023	457	632	1103		Nagyerdői elágazás		813	1119	531	703	1132		
748	1032	506	641	1112		Debreczen erdőri lak.		804	1110	522	654	1123		
752	1036	510	645	1116	Érk.	Gazdasági akadémia	Ind.	800	1106	518	650	1119		

Megjegyzések :

1. A vonatok közép-európai idő szerint közlekednek.
2. Az este 6⁰⁰-tól reggel 5⁵⁹-ig az indulási és érkezési idők a percek aláhúzásával vannak jelölve.
3. Az időadatok mindig a nyíl irányában olvasandók.
4. 102., 104., 106., 108., 110. és az ellenirányu 101., 103., 105. és 107. számú vonatok Nagyerdő helyi vasuti megállónál villamos kocsikhoz csatlakoznak.
5. × = feltételes megállás.

Az igazgatóság.

A trónkövetelők

A francia trón követelői.

A Franciaországban történt legutóbbi események, mivel határozottan ártottak a köztársaság tekintélyének, új életre keltik a monarchisták reményét, sőt vannak, akik azt hiszik, hogy egy bátor, vakmerő trónkövetelő most talán utját egyengethetné a trónhoz. Ezért tehát nem érdektelen annak megvizsgálása, hogy tulajdonképpen kik a francia trónkövetelők és hányan vannak.

Elsősorban természetesen minden az orléáni hercegre és Napoleon hercegre gondol. De ezzel a kettővel még nincs kimerítve a trónkeresők sora. Az orléáni herceget hívei VII. Fülöp néven nevezik és Franciaország legitím királyának tekintik. Ő testesíti meg, mint az 1848-ban elűzött Lajos Fülöp király dédunokája, úgy az orléáni ház jogigényeit, mint pedig az idősebb Bourbon-ágát, amely 1830-ban vesztette el a trónt X. Károly elmozdításával, Chambord gróffal kihalt. Az orléáni hercegnek Dorottya királyi hercegnővel való házasságából nincs gyermeke.

Utódja öccse, Ferdinánd, Montpensier hercege volna, aki a spanyol tengerészetben szolgált, kutató utazásokat tett, amelyekről könyveket írt és előadásokat tartott. Azt mondják, hogy energikus és nagyravágyó ember. Nőtlen és huszonkilenc éves.

Napoleon király nem kívánja, hogy minden mellék tekintet nélkül V. Napoleon császárnak ismerjék el. Azt akarja, hogy a francia nép szabad és mint ő mondja, ezidő szerint guzsbá kötött akarata segítse uralomra; az ő franciaországi ügynökségeinek Comités plebiscitaires a neve. Feleségétől, az okos Klementina belga hercegnőtől, aki állítólag már császárnénak látja magát, eddig egy kis fia született.

Ezenkívül a Bonaparte-ház császári ágának tagja csak Napoleon herceg ötven éves, nőtlen testvére, Lajos és a fiatalabb ágon Roland herceg, akinek felesége, Blanc Mária, Blancnak, a montekarlói játékbárlang bérlejtőjének a leánya, meghalt, amikor leánya, György görög herceg felesége, született.

A francia trónt követeli továbbá Don Jaime is, madridi herceg, a spanyol dinasztia karlista ágának a feje és pedig azért, mert ez az ág valóban a Bourbonok öregebbik ágához tartozik és 1709-ben Anjou Fülöppel, XIV. Lajos unokájával a spanyol trónra jutott. A madridi herceg az orléáni herceget úgy tekint, mint az ő jogianak bitorlóját és még azt is vitatja, hogy joga volna a Bourbonok három-liliomos címerét a fiatalabb ágon való megkülönböztetés nélkül használni, amely megkülönböztetési jelet az orléáni ház Chambord gróf halála után hagyott abba.

Itt vannak továbbá Naudorff utódai, akik Franciaországban minden ellenetés nélkül bourboni hercegnek és hercegnőnek nevezik magukat és akiknek megvan a kis pártjuk, akik szerint Naudorff XVII. Lajossal volt azonos, és amely párt feje, aki Franciaország jogos királyának tekinti magát, egy derék és becsületes — borkereskedő.

Végül meg kell említeni, hogy az angol király és címei közt a középkor óta a francia király címet is viseli. Még nem is olyan régen, a franciák ebben veszedelmes fenyegetőzést láttak: az első köztársaság direktóriuma a XVIII. század végén, amikor Angolországgal Lyonban béketárgyalást folytatott, a szerződés egyik feltételül az e címről való lemondást akarta megtenni, de a szerződés egyáltalán megkötésére nem került sor.

TÖRVÉNYKEZÉS

Miért nem reggelizett Seresné?

Egy különös tárgyalás.

Ugynevezett tömegnap volt ma délelőtt dr. Komlóssy Pál rendőrkapitány, kihágási bírónál. A terheltek között volt egy Seresné Lajosné nevű asszony. Ez a Seresné különködő természete miatt rengeteg bajt okozott a hatóságoknak. Perlekedési mániában szenved s örökösén a bíróságot és a rendőrséget zaklatja panaszaival. Persze alaptalan vádak emel, különösen a szomszédai ellen, kik hiába fordulnak oltalomért a hatóságokhoz, nem tudnak semmit sem tenni Seresné ellen, mivel ennek ingatlana van a Homokkertben.

Nem régen a rendőrség központi ügyeletén csinált egy botrányt, amiért kivették az épületből. Seresné emiatt másnap panaszra ment a főkapitányhoz. Rostás István, bár ismerte az asszonyt, meghallgatta s azt mondta neki, hogy írásban adja be a feljelentést, Seresné azonban nem volt erre hajlandó, hanem követelte, hogy vegyék fel a panaszát.

Az asszony jelenléte már tűrhetetlenné vált s Kovács János detektív kiutasította az épületből. Seres Lajosné leszidta Kovácsot s „szemtelen hazug“-nak nevezte. A detektív feljelentette hatósági személy szóbeli sértegetése címén. Mára volt kitűzve ebben az ügyben a tárgyalás dr. Komlóssy előtt.

Seresné tizenegy órakor pontosan meg is jelent a kihágási bírónál, akihez tudva, levőleg nem megy tanuk nélkül, mert — mint mondja — dr. Komlóssy nem bánik vele „finoman“. A tárgyalás megkezdése előtt a terhelte ezzel a kérelemmel állt elő:

— Kapitány ur, tessék elengedni reggelizni, mert hajnali négy óra óta keresek tanukat, de csak egyet találtam, most meg az is megszökött.

Általános derültséget keltett a tárgyalóteremben Seresné kérelme. Az engedelmet megkapta s délre visszajött. A tárgyalás során kihallgatták, a felvett jegyzőkönyvet azonban vonakodott aláírni, mert nem vették be, hogy tanuk nélkül ment végbe a tárgyalás. Miután az asszony többszöri felszólítás dacára sem írta alá a jegyzőkönyvet, dr. Komlóssy kihirdette az ítéletet:

— Hatósági személy sértegetése miatt Seres Lajosné megbüntettem 30 koronára, ennek behajthatatlansága esetén két napi elzárás lesz vele szemben foganatosítva!

— Felebbezek! — jelentette ki Seresné. — Olyan nincs, hogy engem megbüntessen egy kapitány! Mindjárt megírom a felebbezt.

Az asszony leült az előszobába s megfogalmazta a négy oldalra terjedő, olvashatatlan felebbezt.

SZÖVET-

MARADÉKOKAT

melyek nálam felhalmozódtak, áron alul, óriási árengedménnyel adok el.

Ezen szövet-maradékok elegendők teljes férfi-öltönyökre, nadrágokra, palatökre, női kosztümökre, aljakra stb.

Kérjünk maradék mintákat férfi- és női szövetekből, melyeket ingyen és bérmentve küld:

KARL KASPER

postályára. INNSERUOK 413.

Bérbeadó

üzlethelyiség

és lakás!

Egy jól jövedelmező üzlethelyiség lakással együtt :: Hajduhagházon 336. sz. a. kiadó. Értekezhetni Eckstein Mórál Hajduhadházon, Kossuth-utca.

BUTORKIÁRUSÍTÁS

A Debreczeni Kereskedelmi R.-társaság

Csapó-utca 4. sz. alatti emeleti butoresarnokában lévő összes butorok üzlet megszüntetés folytán kiárusítatnak.

Kaphatók: teljes ebédlő- és hálószobaberendezések, uriszobagarnitúrák, íróasztalok és más egyéb butorok, valamint egyes butordarabok is.

KEDVEZŐ ALKALOM !!

Rendkívül olcsó árak.

Nyitva: reggel 8-tól este 7 óráig.

!! Kartelen kívül !!

MEZŐ ÁRMIN

éptelka, deszka és cserépkereskedése Wesselényi-tér 6. szám alatt. (Berta-gőzmalom.) — Kolarit-fedéllemez kizárólagos egyed. árusítása. — Kartelen kívül, tehát olcsó árak. Mindenkinek saját érdeke, hogy szükségletét nálam szerezze be.

„SCHICK“

DIVATHÁZ

TAVASZI UJDONSÁGAI

KOSZTÜMÖK
FELÖLTÖK
PONGYOLÁK
BLUZOK és
LEÁNYKARUHAKÜLÖNLEGES-
SÉGEK
GYERMEKRUHÁK MÉRTÉK
SZERINT IZLÉSESEN KÉ-
SZÜLNEK

Szántó „Schick“ divatházában
PIAC-UTCA 34. SZÁM :: A FŐPOSTA MELLETT.

HÁZTULAJDONOSOKNAK

Debreczeni lakbérszabályzat . 80 fillér
Házbér-nyugtakönyvecske . 40 .
Házirend 40 .
Kapuczedula (minden helyiség
részére) 10 .
Üres lakás bejelentési lap . 10 .
Ismét kiadott lakás bejelentési
lap 10 .
Építés engedély iránti kérvény . 10 .
Lakhatási 10 fillér.
.. ért darabonként kapható ..

HOFFMANN ÉS KRONOVITZ

könyvnyomdájában
DEBRECZEN, PIAZ-UTCZA 49.

A legjobb padlómaaz

FRITZELAKK

FESTÉKET ÉS FÉNYT EGYSZERRE AD.

Tartós!

Elegáns!

Kiadós!

Használatban olcsó!

Vásárlásnál ügyeljünk a törvényesen védett névre és címkére; minden más csomagolást utasítsunk vissza.

Kapható Debreczenben: Ganofszy Lajosnál, Csapó-u. 18., Blumberger Gyulánál, Hatvan-u. 13.

DR. SZELÉNYI ÁRPÁD

„KOSSUTH“-gyógyszertár és vegyészeti laboratoriuma

DEBRECEN, PIAC-U. 30., a Főposta mellett.

Drogéria árucikkek Drogéria árban!!

Legnagyobb raktár Debrecen és vidékére bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességekben, francia, angol, amerikai illatszerekben és kozmetikai cikkekben. :: ::

Az esetleg még raktáron nem levő ujdonságok postaköltség felszámítása nélkül a legrövidebb idő alatt beszeresztetnek. Betegápolási eszközök és műszerek versenyen kívüli árban. !!! !!!

Szakkavágó összes vegyvizsgálatok a legpontosabban eszközöltetnek!!

Szállítója az összes betegsegélyző-pénztáraknak és egyleteknek.

Vidéki megrendelések bérmentve azonnal leszállítatnak.

HUSVÉ

MAGY

BIKA-SZÁLLO

Nyakkend
keztü

Maradékok félárban!

DEBRE
ASZTAL

BU

Debrecz

A
fé
s

Minden i

Kedve

6389-6390

Ár

A vár
kokra f. é
árverésen
el. Uj árve
tal a köve

II. sz

II. sz

III. s

IV. s

IV. s

Fütd

sokra. Ke

Az á

rosház kis

Utóá

Kelt

nak 1914

A hiv

S Y

A legjobb
szórásati k
Nemzetköz
Róma 1912

25 és 50 fillér
1- és 2-
koronás 25

HUSVÉTI ILLATSZEREK

fecskendővel

MAGYAR ÁRUHÁZ

BIKA-SZÁLLODA MELLETT. TELEFON 989.

Nyakkendő, gallérok, harisnyák, keztükből nagy választék.

Maradékok félárban!

Nagyobb vétel

folytán legújabb divatu

GYAPJU-SZÖVETEKET

férfi ruhára és a legfinomabb NŐI COSTÜM-szöveteket mesés olasz árban ajánlja

DOMÁN ÉS KURZ
posztónagykereskedő
PIAC-UTCA 49. SZÁM.
Főpostával szemben.

Maradékok félárban!

Törv. védve.

A fiatalosság és szépség titka

meg van oldva az

„OJA” csodaszappan

használata által „OJA” egy szinte bámulatos hatású szépség-szer, mely az arc bőrnek viruló színt kölcsönöz. Az arcbőr minden tisztátalansága eltűnik. „OJA” használata által a legduzzadtabb kezek is elegánsak, gyöngédék, tiszták és finomak lesznek.

„OJA”-körömlakk

azonnal pompás fényt kölcsönöz, mely hetekig eltart és a kezek mosása után mindig szebben bontakozik ki. Egy készlet körömlakk és paszta lakkeltávolítóval 2.50 K.

„OJA” illatszertár A. G. Wien, I., Petersplatz 11.
Debreczenben kapható a Központi drogériában.

DEBRECZENI BUTORKÉSZÍTŐ ASZTALOSOK SZÖVETKEZETÉNEK

BUTORRAKTÁRA

Debreczen, Plac-utca 26—28. sz.

Az új városi bérház fényesen berendezett szuterénhelyiségekben.

Minden izlésnek megfelelő butorok!

Szolid árak!

Kedvező fizetési feltételek!

TELEFON: 968.

6389—6390/1914. sz.

Árverési hirdetés.

A városi tanács a nagyerdei nyári lakokra f. évi március hó 20-án megtartott árverésen az ajánlott árakat nem fogadja el. Új árverést tűz ki **április 15-iki** lejárattal a következő nyári lakokra:

- II. számú nyári lak 4. számú lakásra,
 - II. számú nyári lak 5. számú lakásra,
 - II. számú nyári lak 6. számú lakásra,
 - III. számú nyári lak 7. számú lakásra,
 - III. számú nyári lak 10. számú lakásra,
 - IV. számú nyári lak 12. számú lakásra,
 - IV. számú nyári lak 13. számú lakásra.
- Fürdőépület 14., 15., 16. számú lakásokra. Kerekház 17. számú lakásra.

Az árverés **délután 10 órakor** a városi ház kistanácstermében tartatik meg.

Utóajánlatnak helye nincs.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1914 április 6-án tartott üléséből.

A városi tanács.

ÁTKÖLTÖZÉS ALKALMÁBÓL

1914 május hó 1 ig a mostani helyiségben Debreczen, Plac-u. 59 mérsékelt árakban árusítjuk el az összes raktáron lévő

Persa és Smyrna szőnyeget, valamint az összes árukat:

- Szőnyegek
- Futók
- Ágyterítők
- Asztalterítők
- Paplanok
- Gyapjutakarók
- Hencserátvetők
- Függönyök
- Butorszövetek sth.

Fényesen berendezett nagyszabású új helyiségünk május hó

1-én Debreczen, Kossuth-utca 7. szám alatt (Kardos László üzlete

mellett) nyílik meg.

Haas Fülöp és Fiai

szőnyeg és butorszövet gyárosok.

KEIL-LAKK

„Keil-Lakk”-nál jobb máz nincsen Asszony mondja: ez a kincsem! A padló úgy fénylik tőle, Nem is kell sok máz belőle; Kevés munka, semmi kín, Barna, vagy porszürke szín, Figyelmed csak arra legyen, Hogy az mindig „Keil-Lakk” legyen! Ajtó, mosdó, ablakpárkány, Oly fehér lesz mint a márvány,

Ha „fehér Keil-Lakk”-ot veszünk S vele mindent jól befestünk, Konyhabutor, asztal, szék, Itt van „Keil-Lakk” azurkék, Kerti butort fessünk zöldre, Gyermekeknek öröme. „Keil-Lakk”-ból van minden szín, Kék, piros, zöld-rozmarin. Szóval: ház vagy nyárilak, Minden legyen ott „Keil-Lakk”!

Mindenkor kapható

Kontsek Géza cégnél, Debreczen.

A hivatalos gyógyszerészkönyvben — az olasz királyság jegyzékében felvéve.

SYRUP PAGLIANO

ERNESTO PAGLIANO TANÁRTÓL NÁPOLYBAN
Calata San Marco, 4.

Folyékony — Poralakban — Komprimált tablettákban (plulák) és üdítőszerek. Kiváló tavaszi és őszi kúra, mindig jótékony hatású. Kiváló: Gyógy-szerészeti kiállítás 1894. Olasz egészségügyi kiállítás 1900. arany éremmel. Nemzetközi milánói kiállítás 1906. Nemzetközi kiállítás Buenos Ayres-ben 1910 az arany érem nagy díszoklevél. Nemzetközi egészségügyi kiállítás Róma 1912. nagy díszoklevél. Kapható a jobb gyógyszerárakban.

ÓVÁS: Nehogy a számtalan, az egészségre ártalmas utáztatoktól félre vezetessünk, tessék mindig határozottan **csakis a mi védjegyünket** kérni: **Syrup Pagliano Ernesto Pagliano tanártól Nápolyban** és ne valami mást.

Gyógymód és egyéb felvilágosítás nálunk szerezhető be. Irodalom és levelezés minden nyelven. Kiváló egészségünket osztr.-magyar raktáraink az egész birodalomban postabér- és vámmentesen árusítjuk.

ÜGYNÖKÖK

ügyesek és szolidok legmagasabb jutalék mellett kitűnő jóhírű **faredőny és ablakernyő** gyártmányokhoz felvétetnek.
Ernst Geyer Braunau, Csehország.

**Építők és építtetők
figyelmébe!**

Elsőrendű épületfa,
deszka, lécz, faragott-
és fűrészeltfa,
asztalosárak

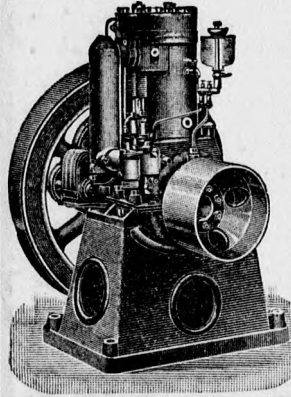
:: három éves száraz anyag ::
a legnagyobb választékban
és legolcsóbb árban a

Debreczeni Faipar R.-társaság
deszkaraktárában.

Telefon 511. Ispótlályapos.

Szegő Ferencz és Tsa

gépkereskedelmi vállalata ::
BUDAPEST.
V., Szabadság-tér 17
(Tőzsde-palota.)

A Max Wiedek berlini motorgyár «Wolens» négyütemű nyersolajmotorok magyarországi vezérképvislete.

Elsőrendű szivógáz-motortelepek és Diesel-motortelepek.

Legmesszebbmenő jótállás. Kedvező fizetési feltételek. Kérjen árjegyzéket.

**MEGHÓDÍTOTTUK
A VILÁGOT!**

Menyasszonyi
kelengyéket,
függönyöket.

Fióközlét: Arany János-u. 15. sz. ::
Telefonszám 732. ::

Feuerstein Mór

gőzmosóájsa
legszébben mos és vasal.

Gyár és főüzlet: Piac-utca 63. Telefonszám 11-57.

Gallérokat,
kézelőket,
férfi-ingeket
és mindennemű
fehérneműeket

PALMA az elasztikus
cipősarok
figyelje
meg
TARTÓSSÁGÁT

**MIELŐTT :: SZŐLŐVESSZÓT,
SZŐLŐOLTVÁNYT**

BORT

gyümölcs- és diszfát

vásárolna, a saját érdekében kérje legújabb képes
árjegyzékünket, mely mindenkre nézve sok hasz-
nos tudnivalót tartalmaz. Pontos cím:

SZÜCS SÁNDOR FIA

szőlőoltványtelep és bortermelő részvénytársaság
BIHARDIÓSZEG.

ARANYÉREM WIEN 1912.

Ideggyöngye férfiak

elgyöngült erők helyreállítását előmozdíthatják, ha
Évaton-tablettákat

használnak. Kérje az orvosi vélemények gyűjteményét.
Próba K 4-20, fél doboz K 10,-, egész doboz K 18,-
utánvétellel vagy az összeg előzetes beiktatása ellenében. Cím:

ST. MARKUS-APOTHEKE

FABRIK PHARM. SPEZIALPRÄPARATE
WIEN, III. HAUPSTRASSE 130.

Raktárak: Török József Budapest, VI., Király-
utca 12, Hunnia-gyógyszertár Budapest, VII.,
Erzsébet-körút 56.

Takarmányrépamag

- Lóhere, Lucerna
- Fűmag kaszálóra
- Fűmag rétekre
- Bükköny, Mubar
- Köles, Cirok
- Csibehúr, Tengeri
- Konyhakerti magvak
- Eriurti virágmagvak.

KERTÉSZETEMBŐL:

- Kanna gumók
- Cactus gyöngyike
- Krizantemum
- Angol pelargonium
- Magyar muskátli
- Tubarózsák
- Magas törzsű rózsák
- Kuszó rózsák
- Diszcserjék, Diszfák
- Bekor rózsák, Fenyük

legolcsóbban

Kontsek Géznál Kossuth-utca.

M E G H I V Ó .

A Kerületi Bank mint Szövetkezet

1914 évi április hó 28-án délelőtt 11 óra-kor tartja az intézet hivatalos helyiségében **harmadik évi rendes közgyűlését**, melyre van szerencsénk a szövetkezet t. tagjait tisztelettel meghívni.

Az igazgatóság.

A közgyűlés tárgyai:

1. Jegyzőkönyvi hitelesítők kijelölése.
2. Igazgatósági jelentés a múlt üzleti év eredményéről, ezzel kapcsolatban az 1913. évi mérleg és zárószámadás előterjesztése.
3. Felügyelő bizottsági jelentés és ennek alapján a felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
4. Az igazgatóság javaslata az alapszabályok 48. szakasza módosítása iránt.
5. Tíz-tizenöt igazgatósági tag választása.
6. A felügyelő-bizottság díjazásának megállapítása.
7. Esetleges indítványok.

Jegyzet: 37. §. A közgyűlésen a szövetkezet férfi tagjai gyakorolhatják szavazati jogukat. Minden tag minden tisztségbetöltés után egy szavazattal bír, de saját tisztségbetöltés után 20 szavazattal többet senki sem gyakorolhat. A távollévők más tagok által meghatalmazás útján; női tagok férjiek, vagy más meghatalmazott tagok útján; kiskorúak, gyámság, vagy gondnokság alatt állók igazolt képviselőjük útján gyakorolhatják szavazati jogukat.

Egy szövetkezeti tag sem bírhat saját jogán és meghatalmazás útján 40-nél több szavazattal.

A közgyűlésen való szavazathatás céljából szükséges, hogy a tagok a közgyűlést legalább 3 nappal megelőzőleg könyvecskéjük ellenében igazolványt váltsanak. A meghatalmazottak pedig meghatalmazásukat ugyancsak 3 nappal a közgyűlést megelőzőleg az igazgatóságnál bemutatni kötelesek.

53. §. A zárószámadások és jelentések a közgyűlés előtt 8 nappal a szövetkezet helyiségében a tagok rendelkezésére állanak.

G Y E R T Y Á N L I G E T

MÁRAMAROS MEGYE.

A legszebb, legegészségesebb klimatikus erdei hegyi gyógyhely, avanyfürdő és vizgyógyintézet.

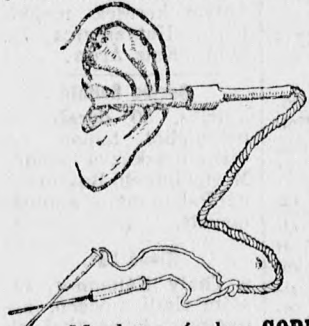
Csodálatos szép, magas fekvésű, por- és szélmentes, ózondús, enyhe levegő, kitűnő ízű és könnyen emészthető tiszta vasforrások. Teljesen berendezett vizgyógyintézet. Fekvő kúra fedett csarnokban. Legradikálisabb gyógybíber: vörsegenység, sápkór, idegesség, neurasthénia, gyomor-, bélbajok és nőbántalmaknál. Kényelmes, csinos lakások és igen jó ellátás. Igen mérsékelt árak. Idény május-október. Vasútállomás: Nagybocksó, Gyertyánliget. Előnyök: 1. Olcsó árak és fesztelen életmód. 2. Enyhe éghajlat és barátságos környezet. 3. Közel vasútállomás és jó közlekedés. Interurban telefon.

A fűrdőigazgatóság

HOGYAN GYÓGYITOM

A FÜLZUGÁST ÉS NAGYOTHALLÁST?

Mindazoknak, kik ezekben a szörnyű bajokban szenvednek, akik már mindent megpróbáltak, de sikertelenül — s akik szomorú sorsukba már beletródtak, — írjam meg saját tapasztalatom alapján tanulmányaimat és küldöm meg, ha bizalommal hozzám fordulnak. Ez a fűzet új gyógy-módom és elmésen megkonstruált

DYATHERMOS

nevű készülékem leírását tartalmazza, mely bámulatos hatású és olcsóságánál fogva könnyen beszerezhető.

A fűzet szétküldése ingyen és bérmentve.

Megkeresések: **CORNEY RICHÁRD MÁRIA** szakintézetéhez, Budapest, VI, Szív-u. 14/3. intézendők.

Telefonszám 632 !!! Alapított 1893. évben !!! Telefonszám 632

HALMÁGYI SÁMUEL

**:: női divat nagyáruháza ::
DEBRECZEN, PIAC-UTCA 32. SZÁM**

Értesül a nagyérdemű hölgyközönséget, miszerint tavaszi újdonságai: felöltők, kosztümök, bluzok és aljakban már megérkeztek. :: Ugyszintén

Oriási választék

Francia ruhák és pongyolákban. : Costümök mérték utáni vállalata.

Szolid olcsó árak.

Előzékeny kiszolgálás.

Telefon 12-83.

STILLER JÓZSEF

cs. és kir. kizárólagosan szabadalmazott ::
jégsekrengyára

Alapított 1873-ban.

csakis: Budapest, VII., Kazinczy-utca 6/B. SZ.
(ezelőtt: Nagydíófa-utca 22. szám és Wesselényi-utca sarok.)

Ajánlja kitűnő gyártmányait, mindennemű jégsekrengyekben, sörkimerő készülékekben, fagy-lait-reservoároknak, borkimerő-asztalokban, stb.

Jutányos gyári árak.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Eredményes küzdelem

a peronospora-, gyümölcsfák-, burgonya-, mező- és növény-ártalmak ellen biztosan elérhető

MAYFARTH önműködő

:: SYPHONIA ::

permetezővel, továbbá különlegességek,

BOR- és GYÜMÖLCSAJTÓK

:: HERKULES ::

hidraulikus sajtók,

szőlő- és gyümölcs malmok,

teljes szüretelőberendezések, stb.,

továbbá mindennemű gazdasági GÉPEK és SZERSZÁMOK legjobb kivitelben kaphatók

Ph. Mayfarth & Co.

mezőgazdasági gépgyárában

Wien, II., Taborstrasse 11.

Frankfurt a/M.,

Berlin,

Páris.

Képes nagy árlap 391. ingyen és bérmentesen. — Képviselek kerestetnek.

„UJLAKI ASBEST-PALA“

!! A LEGJOBB FAGY- ÉS TÜZELLENÁLLÓ FEDŐANYAG !!

Kizárólagos egyedárusító, Debreczen és Hajdu megye részére

Általános Forgalmi

Bank R.-t. Áruosztálya

Debreczen, Piacs-utca 68. szám.

Ajánlunk: **csere-tölgy- és bükk-tüzifát**, kötésre és waggonként,

Beocsini és selypi portland- és román **cementet**,

Élesdi darabos és építési meszet,

Mindennemű porosz és belföldi **köszentet**, továbbá

Épületfát, téglát és fedőcserepet, a legelőnyösebb feltételek mellett.

Tíz szög 50 fillér, azontal minden szög 5 fillér, a legkisebb hirdetés 50 fillér. »

APRÓ HIRDETÉSEK

Yastag botáblál eme. éottá minden szög 10 fill. Apró hirdetések előrefizetendők. »

Vidékről
apróhirdetéseket legelőszörűbb postautalvánnyal feladni. Az apróhirdetés szövege a postautalvány szelvényén előír. — Zárt levélben is lehet; akkor a hirdetés ára levélbélyegben csatolandó.

Jelleges leveleket
csakis kellő igazolás ellenében ad ki a kiadó hivatal.

Kiadó.
hivatalunkban a jelleges levelek délelőtt 10—12 óráig adatnak ki. 706

A Debreceni Független Ujság telefon száma:
Szerkesztőség 3-39
Kiadóhivatal 3-39 és 18
Nyomda 18

Levelezés

Jelleges levélnél a hirdetés száma is kérietik.

Köül venném
kölcsonös megteztzés esetén azt a szerény és házias 30 éven aluli leányt vagy asszonyt, akinek legalább huszezer korona készpénz vagyona van. Én 25 éves róm. kath. vallásu, csinos, magas, adósság nélküli komoly jogászember vagyok. — Pénzből 10.000 korona a jogi pályával összeférő jövedelmező üzlet megszerzéséhez kell és teljesen biztosított, a többi szabad rendelkezése alatt marad. Érdekek találkozás és kölcsonös rokonszeny esetén 2 hóuapon belül házasság. Közvetítő kizárva. Közvetlen levelezés szülvvel, vagy gyámmal. Levelek „Dr. 25* Kolozsvár. Főposta poste restante.

Üzlet

A parket
fényes és világos lesz, tisztítása gyermekjáték a Cirin parket kenőccsel. Kapható a Deutsch üzletekben.

Tesseleni és horgony
vaj kapható Félégyházy Jánosnál.

I mázsa
hulladékfa 2.20 fillér. Grünfeldnél, Csapó-utca 16. a. Ugyanott legjobb porosz közsén, tűzifa legolcsóbban kapható. Telefon szám 982.

Falusy Károly
polgári és katonai cipész Debreczen, Csapó-u. 41. Készíték mindenféle sportcipőket, valamint orthopéd cipőket fájós és nyomorék lábakra. Raktáron tartok műhelyemben készült legjobb minőségű férfi-, női és gyermekcipőket.

TÜZIFA
száraz, beszereshető flenként. — I. rendű búkk vagy oserhasáb házhoz szállítva 40 korona, a telepen 36 korona. I. rendű gyertyánhasáb a telepen 38 korona. I. rendű száraz dorongfa házhoz szállítva 38 korona, a telepen 34 K. Ötfele fűrészt, aprított fa házhoz szállítva 260 fillér. Megrendelhető **Unió Tűzifa és Aratóforgalmi R.-társaságnál** Szézlina-u. 4. sz., a vásártéri állomás mellett. TELEFON 779.

Lakás

Gargon lakás
Egyháztér 8 számú házban: két utcai szoba, külső bejárattal, irodának is alkalmas, bebutorozva vagy üresen május 1-re kiadó. Ugyanott borpince is kiadó. Értekezhetni Gáll Vilmosnál Hungáriáépület II., 11. ajtó.

Lakás
3 szoba, elő fürdőszobával, villany és vízvezetékkel parkirozott udvarban májusra kiadó. Arany János-utca 20.

Nagyerdő
mellett Simonyi-ut 36/c. sz. a. három szoba és konyha kiadó.

Dogenfeldtéri
Kispipa összes helyiségei, továbbá műhelyek, raktárak, pincék azonnal kiadók. Csapó-u. 11.

Kiadó
legforgalmasabb központon bolt (bőrös elköltözik) lakások (ügyvédek elköltöznek) piacon (cseledet nélkülözhet) napfény, árnyas udvarkert. Csapó-utca 19.

Bolthelyiség
modern, Főter mellett kirakattal, gázzal májustól olesón kiadó. Szent Anna-utca 6. sz.

Ulcak
4 nagy szobás uri lakás villannyal fürdőszobával azonnal vagy májustól Főter mellett kiadó. Szent Anna-utca 6. sz.

Pénzt kölcsonöz magánzó 5% mellett tisztességes embereknék 5 évi részletfizetésre (ingatlanra is). KROLL K. Berlin 29., poste restante.

KÖLCSON

sorsjegyekre, értékpapírokra és I-rendű vidéki takarékpénztári részvényekre

Konvertált jelzálogra 140 K
Hazai sorsjegyre . . . 90
Osztr. vörös kereszt sj. 40
Olasz vörös kereszt sj. 33
Erzsébet sorsjegyre . . 7
József 10
Bazilika 20
Magy. vörös kereszt sj. 22

A kölcson apró részletekben törleszthető. Ha sorsjegyet bárhol zálogban vannak, úgy a letéjegy beküldése ellenében a kölcson a telti összegre fölemeljük. Részletfizetésére vásárolt, de még ki nem fizetett sorsjegyeket kiváltjuk és rájuk fenti kölcsonot adjuk.

A Debreceni Kézizálog Kölcsonintézet Részv.-Társ. bankszámlája SIMONFFY-UTCZA 13. SZÁM. Telefon 298. Alapítási év 1878.

ELADÓ

a város legszebb helyén, a Simonyi-uton a 10. számú

VILLA

igen előnyös feltételek mellett.

KIADÓ bolthelyiség !!

A Kistemplombazárban egy 20 év óta fennálló női divat s női konfekciós üzlethelyiség folyó év március 16-tól albertbe kiadó. Értekezhetni özv. Bodánszky Lipótnénál Széchenyi-utca 27. sz. a. az utcai lakásban

Berendezés

szabóüzlethez, Wertheim-kassza, tűkör olcsón eladó. Megtekinthető: Kossuth-utca 17. Értekezhetni: Kölcsey-utca 7. — Ugyanott teljesen felszerelt kutszivattyu eladó.

Felvilágosításul !!

ÜGYNÖKÖK,
kik fadrót görfüggöny és ablakredőny képviselővel foglalkozva, vagy annak képviselőtét át akarják venni, kérjük címüket az

„Egyesített görfüggöny- és ablakredőnygyárnak”

GLUCK J. & E.,
Königsberg, Eger mellett Csehország

beküldeni. Könnyű mellékjövedelem. Legmagasabb jutalék. Alkalmazhatóság mellett életállás. Levelezés minden nyelven

Különtéle

Míg a készlet tart

az új Béka áruházban Piac- és Hatvan-u. sarkán legujabb faconu seilyem bluzok 10 korona. Szövet etamin és batizt bluzok 5 korona. 1 vég angol vászon finom szálú 11 korona, egy kész rumburgi lepedő varrás nélkül 2.40 korona, szövet maradékok 140 cm széles 3 korona. Férfi ingek és fehérneműek remek választékban. Fiu és leánykaruhák remek választékban. Csekély bevásárlásnál sok pénzt takaríthat meg a Béka áruházban. 1715

Hölgyeim!

Egyszeri próba meggyőzi, hogy szeplőt, májoltot, pattanást, vimmednt, minden bőrruvságot az országghírű ártalmatlan Matild-arcvenőcs, crém és szappan okvetlen elmulasztja. Ha nem, árát minden kibeszélés nélkül visszaadom. Semmi rizikó, próbálja meg. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában. Főraktárak: Jóna és Tóth Béla utóda Kubek Tisza-palota. 2736

HAJDUBAGOSI saját termésti kitiűnő Sel Peszách

BOR

70 fillértől

kezdve literenkint is kapható: Weissenberg Hugó Szepességi-utca 39. szám. Telefon 634.

Használt, kitiűnő tetőfedéshez való

:: PLÉH ::

bármily mennyiségben olesón kapható Szepességi - u. 39. Telefon 634.

Adás-vétel

Egy kisebb
telek szép utcai fronttal, kövezett utcán eladó. Értekezni lehet a kiadóhivatalban.

Nyaraló
a Nagyerdő alatt, Sestakertben kiadó. Értekezhetni Rákóczi-u. 8.

Egy ar Margit-fürdő. csón eladók. Fészekodon, kálók, jászok ol-szafraz fészektel körítá-
Közvetítőknak

Egy
egész új gyermek vaságy és többféle butor olcsón eladó. Cim a kiadóban.

podgyár Margit-fürdő. használt eladó. Fészekrolles szekrény, keveset közönséges és amerikai

Írások

Honvéd
zászlós felszerelés teljesen új, Pallas, szépirodalmi, természettudományi könyvek eladók. — Kossuth-utca 67., az udvarban.

Margit-fürdő. rdo. Fészekodongyár és akafosznai olcsón eladó 30 drb befelényű, tölgy

Ablak

Patkányfogó
kutyát keresek megvételre. Hatvan-utca 74. szám. Katz Áron.

Sertés holtaló

kutrica, 30 darab keményfából, talpon, véssébe deszkázva eladó. Megtekinthető Rosenfeldnél Pallag major állomás mellett.

Eladó ház.

A Thaly Kálmán-u. 13. szám alatti modern, kényelmes lakásokkal ellátott, igen jól jövedelmező ház, sürgössen eladó. Tanár vagy nyugdíjas uraknak figyelmébe ajánlom.

400 magyar hold elsőrendű legelő

kiadó Püspökladányon, a vasutállomáshoz fél órányira. Értekezhetni Gelberger Izidornál Jókai-utca 28.

Fenyőtűk.

A tavaszi ültetési idény alkalmából közönséges és a legkülönfélébb diszfenyők kaphatók. Irinyi kertészet Iriny, u. p. Erdengeleg, Szatmármegye.

Állás

Kereskedelmi
végzett leány üzletbe könyvelő-, vagy pénztárnoknőnek ajánlkozik. Péterfia utca 48.

Uraim kérem....!

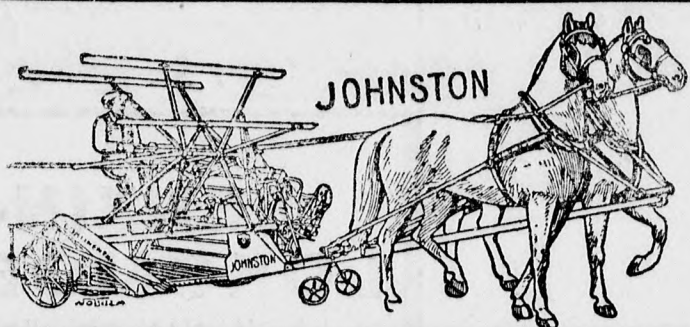
kiséreljék meg borotválkozás után az arcot

Dr. Dralle MALATTINE-jával

bedörzsölni. — Meg lesznek lepödvé annak jótékony hatásától. — Azonnal pótolja az elvont bőrszirt. — A bőr nem feszül és nem ég, sőt kellemesen hűssé, bársonyos pohává és simává lesz. — Azonfelül a bőr az időjárás befolyásával szemben is ellenállóvá válik. — Felülmulhatlan bőr-conserváló szer orvosok, vegyészek stb. részére, kiknek gyakran kell kezeiket sublimáttal, vagy más erős oldattal mosni.

1 tubus K — 70 és 120. Kapható minden gyógyszerárban, drogueriában, illatszert- és szappankereskedésben és jobb fodrászoknál. **Georg Dralle, Hamburg-Bödenbaoh a. E.**

BÄCHER-MELICHAR GÉPGYÁRAK FÍÓKTELEPE
Kizárólag Ráhrner Sándornál
DEBRECZEN, PIAC-UTCA 43. DREHER MELLETT.

Egyedül itt kaphatók a világhírű „Avery”
 amerikai négyzetben ültető
Tengeri vetőgépek, Weeder gyomirtók
 4 és fél méter munkaszélességgel. :: :: ::
A modern amerikai tengeri termelésről szóló mű-
vűnket minden érdeklődő gazdának díjmentesen
küldöm meg.

THURZÓ-FÜRED.

A déli Szepességnek egy remeke ősi fenyvesek közepette. Vasúti állomás Gölniczobánya. 572 méter. Posta és távírda helyben.
Elsőrangú klimatikus gyógyhely !!
 Vizgyógyintézet, vizkurák, inhalációk, diétás kurák, nap- és szabadtófürdők, villanyozás és massage. Mindennemű időbajok, légzési, emésztési, vérkeringés, anyagcsere és más egyéb bajok ellen. — Igen védett hely, állandóan nyitva, szép tavaszi időjárással. Kétféle konyha és olcsó ellátás. Gyomor, bélbajok, cukorbetegség részére külön diétetikus konyha orvosi felügyelet alatt. Elő- és utóidényben 30 százalék, július elejétől 6 heti tartózkodás után 60 százalék árengedmény. Szobák egész időnyre olcsó átlányban bérelhetők. Állandó fürdőorvos **Vladár József dr.** Prospektussal szolgál a FÜRDŐIGAZGATÓSÁG.

20 koronát naponta

és többet kereshet mindenki könnyen és tisztességesen egy **képviselő** átvételével. Szakismeret szükségtelen. Ajánlatokat német nyelven **A. I. 1345.** továbbít **Haasenstern és Vogler A. G. Wien I.**

Szeplős

A VILÁGHÍRŰ FÖLDES-FÉLE MARGIT-CRÈME ÉS SZAPPAN

A Margit-crème rögtön szünteti a seplőt, májfoltot, bőrkültségeket, alkát (mitesszor) s mindennemű bőrbajot. A Margit-crémektől az arc bőr üde, rózsás lesz, a ráncok, redők eltűnnek. A Margit-crémeket a világ leghíresebb művésznői, hercegnői, grófnői, bárónői, híres művésznői stb. használják s el vannak ragadtatva annak páratlan bőrkonzerváló és bőrszépítő hatásától. — 6 koronás rendeléseket bárhova bérmentve küld.

Földes Kelemen gyógyszerháza Arad.
 Debreczenben kapható: Balázs Ödön gyógyszerházaiban, Jóna és Jóna drogériájában, Kubek Sándor, Mihálovics Jenő, Mauthner Alfréd, Muraközy László, Tóth Béla gyógyszerházaiban. — Hajdúszoboszlón kapható: Barbócz Zsigmond gyógyszerházaiban. — Hajdúböszörményben kapható: Ercsey Gábor gyógyszerházaiban.

Valódi brünni szövetek

az 1914. évi tavaszi és nyári idényre
 Egy szelvény 7 kor.
 3.10 m. hosszú 1 szelvény 10 kor.
 teljes férfiruhához 1 szelvény 15 kor.
 (kabát, nadrág, és mellény) 1 szelvény 17 kor.
 elegendő, csak 1 szelvény 20 kor.

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.— Kerti, színtűgy felöltőszövetek, turistalódiák, selyemkamarnak, női kosztüm szövetek stb. gyári áron káld, mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert postógyári raktár.

Siegel-Imhof Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.
 Az előnyök a melyeket a magánvédő élvez, ha szövetségességét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékenyek. Szabott, legolcsóbb árak. Orsági vásárlások. Mintahú, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban

Dr. Sztankay Aba gyógyszerháza a Nádorhoz
DEBRECZEN, ATTILA-TÉR.

Ajánlja saját találmányú kítűnő készítményeit. Legjobb hashajtó **DR. SZTANKAY ABA**
DR. SZTANKAY-féle
HONTHIN - TABLETTA
 Legmakacsabb hasmenést gyógyítja. Egyedüli gyógyszer, melyet élő magyar gyógyszerész állított elő s melyet a magas kormányhivatalos gyógyszerre tett. Egy doboz ára K 1.20.
DR. SZTANKAY ABA
:: EULAXANS-TABLETTAI ::
 Fájdalommentes székletet idéz elő. Hascikarás sosem lép fel. Az étvágyat nem rontja. Használata takarékos, amennyiben egy szem teljesen elegendő a széklet előidézésére.
 Egy tubus ára K 1.20.
 Mindkét gyógyszer kapható a monarchia nagyobb gyógyszerházaiban s a készítőnél Debreczen, Szentanna-utca—Attila-téri **NÁDOR** gyógyszerházaiban.

KÖNTÖSGÁTI TÉGLAGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
DEBRECZEN.

Szállít elsőrendű téglát
jutányos áron !

IRODÁJA :
PIAC-UTCA 77. SZÁM ALATT,
I. EMELET.

3800 bolgár

100 évnél idősebb !
 E balkán nép keménysége és ezen magas életkorának teljes erőben való elérése tükre: a — —

„YOGHURT.” Ez egy tejből készülő, rendkívül táperejű és gyógyító hatással van, nagyon egyszerű a készítési módja, amellyel roppant olcsó, mert házilag előállítható tiszta tejből. — Írjon azonnal egy levelezőlapot **BAUMANN** tejjáértésére, Nagyszobon 5 címre és ingyen kapja meg a „A YOGHURT jelentősége mint táp- és gyógyszer” című füzetet. — Azonkívül kap 5 phiole „Baumann-féle YOGHURT-formát”-et (elegendő 5 liter Yoghurt előállítására) és utasítást a bolgár Yoghurt készítéséhez, ha 1 K 60 forint és beklőd bélyegeken vagy postautalványon.

!! MEGÉRKEZETT !!

MOSKOVITS JÓZSEF
uri szabó divattermébe
a legfinomabb angol
DIVAT SZÖVETEK

városi új bérház 26. A nagy-
érdemű urak pártfogá-
sát kéri, tisztelettel:

MOSKOVITS JÓZSEF

CSIZFÜRDŐ

A kontinens legerősebb Jód-Brómos forrása, nagy Radio-
aktivitással. Meglepő gyógyeredmények mindazon bajok-
nál, ahol a jód és bróm mint specifikus gyógyszer jó
alkalmazásban.

Fürdőmegnyitás május hó 1-én.

Meleg jódos fürdők, hidegvizkurák, hydropathiai be-
rendezések, lezasszó, soványító, lizáló kurák, szénsavas
fürdők. *Modern újítások.* Kényelmes, olcsó lakások, sza-
natórium, szórakozások. — Állambizvitások, katonai-
tiszták az elő- vagy utóidényben 30 százalék engedmény.
Máv. külön betegpénztár, a kerületi betegsegélyző pénz-
tárak szanatóriuma. Posta, távirat, telefon, vasutáló-
más helyben.

CSIZIVIZ

a háznál történő ivóvízhez rendelhető a forrásnál és
Édeskúty L. főlerakatóban, Budapest. Kapható minden
gyógytár és ásványvízkereskedésben. Prospektust küld
és felvilágosítással szolgál a fürdőigazgatóság Csizfűrdőn.

**NŐI, LEÁNYKA- ÉS GYERMEK-
KALAPOK**

eredeti párisi modellek, gyászkalapok nagy
választékban. Olcsó szabott gyári árban
szerezhetők be

Kalapgyár raktárában ...
Simonfy-utca 2. sz., városi bérház.

DONOGÁN ÉS SOMOSSY

CZÉG
DEBRECZEN,
Kistemplombazár

Ajánlja a tavaszi idényre érkezett
... újdonságait ...

Női csatüm helmék, Selymék, Crepe és ramageokban
! Nagy választék ! ! Olcsó árak !

**Az emésztés
előmozdítása**

feladata magas-
latán tartandó!

Egy bevált, válogatott
legjobb és hathatós
gyógyfűvekből gondo-
san készített, etvágy-
gerjesztő, emésztést
előmozdító és enyhén
hashajtó házi szer, mely
a mértékletesség, hi-
bás étrend, meghűlés,
illő életmód és a bántó székrekedés, pl.
gyomorégés, felfúvódás, fölösleges sav-
képződés és a görcsös fájdalmak ismert
következményeit enyhíti és elmulasztja, a

Dr. Rosa-féle balzsam gyomor-
baj ellen.

Főraktár:
Fragner B. gyógyszerésznél, es. és
„A fekete sashoz”, Prag, Kleinselte
203. Ecke der Nerudag.

Postai szétküldés naponta.
Egész palack 2 K, fél palack 1 K. A
penz előleges beküldése mellett 1 K 50
f-ért 1 kis palackot, 2 K 80 f-ért egy
nagy palackot, 4 K 70 f-ért 2 nagy pa-
lackot, 8 koronáért 4 nagy palackot, 22
koronáért 14 nagy palackot küldök az
osztrák-magyar birodalom bármely al-
lomására.

Raktárak Ausztria-Magyaror-
szág összes gyógyszerárában.

ÓVÁS! A csomagolás
összes részét
a törvényesen beajstromo-
zott védjegyet viselik!

**EREDETI BENZ
CSÉPLŐKÉSZLETEK****BENZIN-
LOKOMOBIL**

ÁLLÓ ÉS FEKVŐ RENDSZERŰ, TELJES
JÓTÁLLÁSSAL. :: KEDVEZŐ FIZETÉSI
FELTÉTELEK. :: ÁRJEGYZÉK INGYEN.

**BENZ MAGYAR AUTOMOBIL-
ÉS MOTORGYÁR RÉSZEI.**

BUDAPEST, KÖZPONT: V., KERÜLET,
DOROTTYA-UTCA 9. SZÁM. :: GYÁR:
VII. KERÜLET, ILKA-UTCA 31. SZÁM.

DARKAU-FÜRDŐ

(Osztrák-Szilézia.)

Legerősebb elsőrangú jódbrom-sósfürdő. ...

**Egyetlen fürdő, ahol tiszta jódokban lehet
fürödni.** Javallatok: Görvély, exsudatumok, ér-
elmeszesedés, csont- és ízületi bajok, női beteg-
ségek, csusz, stb. Legmodernebb gyógyeszközök.
Régi park. Diszes szállások. Gyermekpenziók
kíséret nélkül. Hegyi vízvezeték. Telefon Posta,
távíró és vasúti állomás. Évad május 15-től ok-
tóber 1-ig. Főorvos Dr. Edm. Beck. Értesítések-
kel és prospektusokkal szolgál **Exz. Graf Larisch-
Mönnichsche Kurverwaltung, Darkau.**

Tavaszi uri divatújdonságok és

**angol szövet-
különlegességekben**

== legnagyobb választék ==

Reiner Mór utóda
Czeglédy András.